

300379

KOSZORÚ,

ELBESZÉLÉSEK GYŰJTEMÉNYE.

JUTALOMKÖNYVŰL
GYERMEKEK' SZÁMÁRA.

IRTA

BEŐTHY ZSIGMOND.

Második kiadás.

Ára színezett képekkel 48 kr. p. p.
Ugyanaz fekete „ 30 kr. p. p.

4016.
Oct. 1841.

ELHÍZSÍTSZER GYŰJTEMÉNYEK

1841. évi kötet.

1841. évi kötet.

1841.

ELHÍZSÍTSZER GYŰJTEMÉNYEK

1841. évi kötet.

1841. évi kötet.

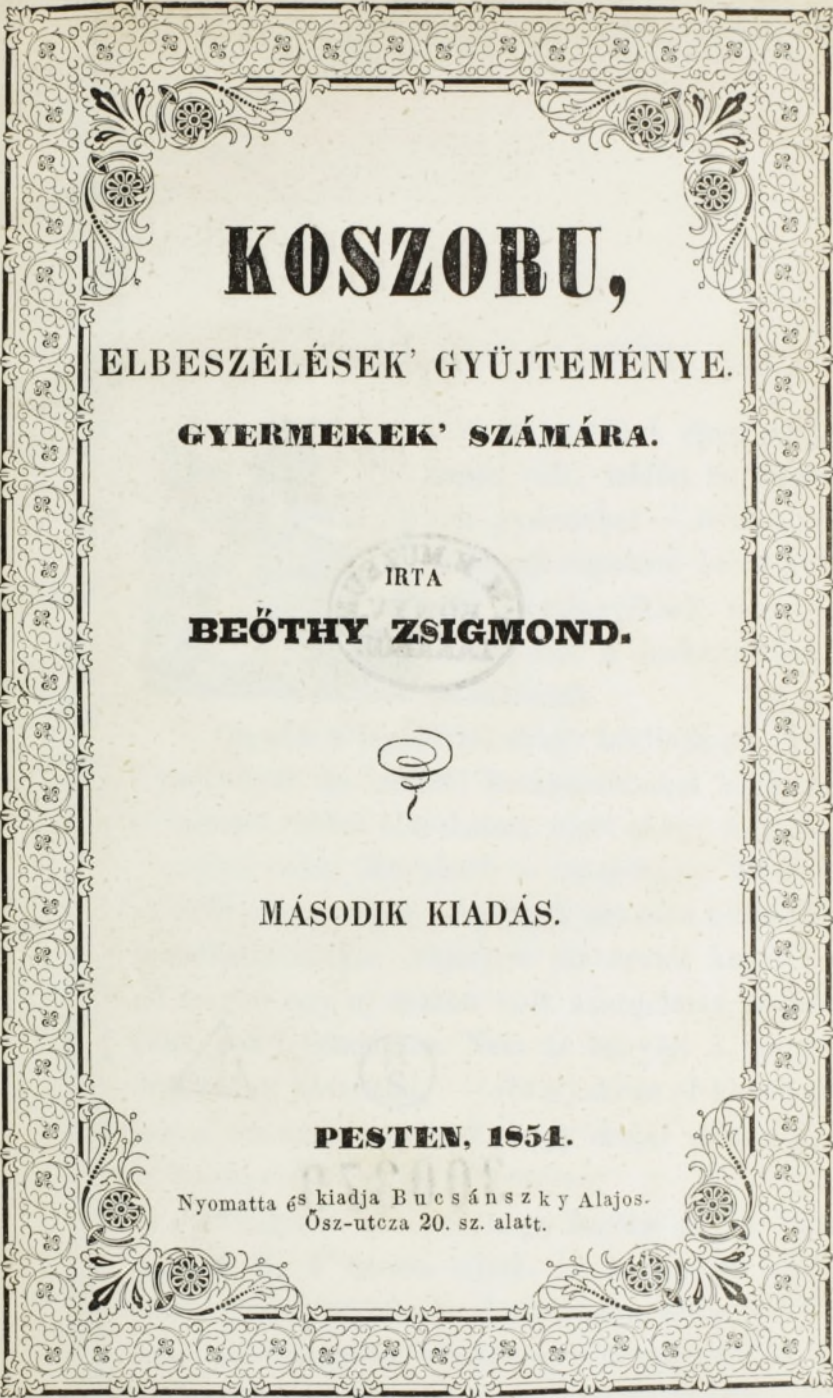
1841. évi kötet.

A vak Koldus .

KOSZORU,

ELBESZÉLÉSEK' GYŰJTEMÉNYE.

GYERMEKEK' SZÁMÁRA.

IRTA

BEŐTHY ZSIGMOND.

MÁSODIK KIADÁS.

PESTEN, 1854.

Nyomatta és kiadja B u c s á n s z k y Alajos.
Ósz-utca 20. sz. alatt.

300379

1.

AZ ÚJ ÉVI AJÁNDÉK.

z ó esztendőnek épen utolsó napja volt, midőn Szilvásinének gyermekei — összeülvén, az elmúlt napokról beszélgetének. Mindegyiknek más volt természete, 's szokásaikban is különböztek.

Gyula, a' legidősbik abban találta minden gyönyörüségét, ha mennél hasznosabbakat hallhatott, 's mennél többet olvashatott, mert ekkor ő fel nem cserélte volna akárkinek is társaságát. Örült, ha valamit megtanulván, anyjának azt hiba nélkül felmondhatta. Ekkor többnyire dicséretet kapott, a' mi megint egy új ösztön volt szorgalmas magaviseletének folytatására. Nem is henyélt ő, minden órát tudott használni, — sőt gyakran el kellett tiltani a' huzamos munkától, hogy erejét valami más, és könnyebb tárgyon pihentesse.

Minka, a' középső, nagy barátja volt a' virágoknak. Ha a' tavasz eljött, ha a' bimbók nyiladoztak, meglátogatta barátnéit, hogy tőlök is virágokat szerezhessen, 's vízbe téve tartogassa. Gyak-

ran mamájának öléte tele halmozta virágokkal, és jószagu levelkéekkel. Ő ugyan nem nevelt virágot, mert alkalmas hely nem volt házuknál tenyészteni, 's mivel első próbájára, egy cserépbe ültetett virága — tán gondatlansága miatt, elhervadott, nem is volt kedve többé cserépbe ültetni. Hanem ha kaphatott, azt mindenkor nagy örömmel vette.

Pali, a' legfiatalabbik legnagyobb örömét csak a' játékban lelte. Paripa, ostor — ezek valának kedvencei. Hanem azt nagyon szerette, ha játék-nemét, valami újabbal cserélhette föl. Ma ezt, holnap valami újat. A' kis Pali tehát sohasem kívánt mást édes mamájától, mint játékot, meg játékot.— Másban gyönyörködni nem is tudott volna, 's ha tőle elvonták, mingyárt kedvetlen és szomorú lett.

Volt anyjuknak egy igen jó, és barátságos szomszédnéja, ki őket minden új év', első napján megajándékozta valamivel. Most tehát beszélgetésök közben arról is megemlékezének, 's mindenik más-más ajándékot gondolt. Fölkelt végre a' nap, 's a' jó szomszédné átjőve látogatni. Kezkenője kezében domboru volt, 's a' kis fiuk azonnal gyanítottak valamit. De Gyula megemlékezvén a' már több-izbeni ajándékokról, nem mulasztá el, hogy a' szomszédnét meg ne köszöntse. Régen készült ő már erre, 's helyesen betanulván, most testvéreinek bámultára, a' legszebb hangon mondá fel. Minka és Pali a' köszöntés alatt észrevevén magukat, ők is

rebegtek valamit, 's a' jó szomszédné elosztá közöttük hozott ajándékát. — Gyula egy csinos olvasókönyvet kapott, gyönyörű képekkel. Örömmel szorítá melléhez, mintha a' világ' legnagyobb kincsét nyerte volna meg, 's köszönetét adta. Minka egy gyönyörű virág bokrétával ajándékoztaték meg, rozmarinnal körütekerve, mit ő — kifogyván a' természetnek nyári virágaiból, szivesörömet vett, 's megköszönte. Hát a' kis Pali? — Ő kivánt játék mellett a' legboldogabbik, egy czifra huszárt kapott, 's olly nagy örömmel fogadta, hogy csaknem kész volt vele kedvében — fölcsapni. Betelt tehát mindegyiknek kívánsága, 's kiki használni kezdé ujévi ajándékát.

Gyula naponként egy egy rövid elbeszélést olvasott el, 's annyira megszerzé gyönyörüségét, hogy idővel ismét ujra kezdvén az egész könyvet olvasni, hasonló kedvvel és édességgel mulatta magát vele. Egy szóval, ő e' hasznos gyönyörködéséből nem egy hamar fogyott ki. — Minkának virágai rövid idő alatt elhervadtak, és sajnálkozva kellett emlékeznie virágainak mulandóságára. 'S a' téli napokban pedig virágot többé nem kapott. — Hát Pali? ki minden játékát szerette ujjal fölcserélni, valjon gyönyörködhetett-e tartósabban czifra huszárában? Valóban nem. Arany zsinórja lekopott a' sok forgatás és használat által, 's a' pusztá hősfi nem tetszett többé Palinak — és mi lett kö-

vetkezése? Az, hogy egyedül Gyula folytathatta csak édesen kedvét és tartósan, a' hasznos és mindig mulattató könyv' olvasásában. Mosolyogva tekintte testvéreire, ha őket az elfogyott mulatság miatt szomoruknak, és kedvetleneknek látta. Ajánlák könyvét mulatás végett, 's valóban nem sokára annyira rá szoktatá testvéreit, hogy a' játékoknak mulandó gyönyörűsége mellett, a' hasznos és mulattató könyvek' olvasásában találták ez uttal minden kedvöket. 'S okosodván később általlátták, mely hasznos és szükséges néha könyvekkel is mulatni.

Legyen neked is kis olvasó fő gondod, olly munkát és foglalatosságot keresni mindenkor, mellyben elkerülvén terhét a' kínos unalomnak, benne hasznos és valódi gyönyörűséget érezhess.

2.

A' JÓTEVŐ' ÖRÖME.

gy falu végében lakott egy szegény özvegy asszony, ki szűken kereset kenyerét négy gyermekével osztá meg. Ő ezen a' helyen is csak kegyelemből élt, egy falusi asszonytól munkája' bérében felfogadtatva. A'

szegény özvegynek naponként csak annyi jutott, mennyi öntáplálatára is elég sanyaru volt, de mégis megosztotta éhező árvaival, kik minthogy erőtlenségök miatt nem igen dolgozhattak, kevés, vagy épen semmi gondja alatt nem valának, a' napi bért szomjuzó házi asszonynak. 'S a' gyöngye fiuk hogy is lehettek volna erősek a' munkára, midőn megfosztatva voltak elegendő és szükséges ételtől. Néha tőn koldulásból keresett kenyerek kielégíté a' sanyaru éhséget, de ez is csak ritkán esett meg eléggé kedvezőleg.

Egy napon a' kis Sándor észrevette az árva' nyögését, 's midőn épen a' ház' sövénye mellett ballagna haza mezei játékából, betekintett a' szűkudvarra, 's beszélgetést hallván, megált egy kevéssé. „Ugyan gyermekek, mért nem segítetek a' jószivü háziasszonynak, ki megosztja veletek örömet javait, ha mellette dolgoztok?“ Szólt az özvegy árva'hoz, mintha mondaná nekik, hogy a' szükségben erőn felül kell dolgozniok. „Ah! édes anyám, felelt az öregebbik—örömet, de nézd csak, alig mozoghatok, fejem fáj, és szörnyen éhezem.“ A' másik és harmadik hasonlólag tagjaiknak gyöngeségét nyögték válaszul anyjuknak, — 's keserűen hallván mind ezt a' kis Sándor, megindult szive, 's csaknem könnyezve hagyta el a' sövénykerítést. — Másnap atyjától pénzt kére, hogy ő avval jótékonyan használhatna négy nyomorult gyer-

meknek, és egy szegény anyának. A' jó atya nem tagadta meg kérését, annyival is inkább, minthogy a' kis Sándornak ez volt legelső kérelme segedelem végett. Örömmel vitte, és adta-ált pénzét az özvegynek, 's még azonkívül kenyerét a' négy éhező fiunak. Kezét 's lábát csókolák Sándornak a' szives adományért, de ez megelégedett avval, hogy az elgyengült fiuknak csaknem új életet ajándékozhatott. Naponként meglátogatta, 's örült ha valamivel őket segíthette. E' jótéteményei közben pedig növekedő örömmel vette észre, hogy a' koldus gyermekek mindinkább elevenülnek, 's a' nyert erő' következésében anyjuknak segítenek. „Nem elég öröm-e az nekem — gondolá magában a' kis adakozó, hogy ezen nyomorultakat kevés segedelem által is erőre, kedvre, és munkára vezetem?“ És valóban igaza is volt a' kis gondolkodónak, mert kedvet öntvén beléjük, dologra szoktatá őket anyjuk és a' házi asszony körül; a' minék meg ismét az a' jó következése lett, hogy bele jövén szokás által a' munkába, már most éhségöket, és erőtlen-ségöket nem koldulás által, hanem dolgozás és mások körül való epecselődések által, nyervén meg — idővel jókereső emberekké váltak.

Gyermekek! nemde irigylendő öröme volt kis jótévőknek? 's nemde követésre méltó tiszta indulata?! — Nincs is valódibb öröm, mint hasonló alkalmakban egyebeknek használhatni.

A' MUNKÁSSÁG' HASZNA.

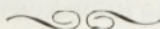
Miklós' igen sokban különbözött nőtestvérétől, Málitól. Ő dologtalan, egykedvű, 's gyakran haragos volt. Máli ellenben munkás, 's eleven és nyájas természete mindenkitől kedveltetett. Legfőbb mulatsága volt a' házi kertben epecselni. Külön rekeszté virágait, maga ápolta, öntözte, 's egy csinos virágágyat készített, mit néha a' haragos Miklós is megkedvelt. 'S annyira el volt foglalva Máli, az illy természetéhez illő dolgokkal, hogy naponkénti munkájának gyümölcseit, a' legkedvesebb gyönyörűségnek tekinté. De ezen szorgalmas munkásságának rá nézve egyéb haszna is volt, az tudniillik, hogy testének mozgásával, gondolatnak foglalkozásával egészségét fentartotta, 's hasonló volt rózsáihoz, melyeket öntözgetve, ápelve, eleven színben tartta meg. De mind e' mellett tanult ám azért, mert ezt első kötelességének tartván, elébb ezt végezte el, 's azután fogott nagyobb kedvvel kerti munkáihoz. —

Miklós azonban dologtalanul fogyott ki legszébb óráiból. Neki minden kedvetlen volt, unal-

mas és terhes, gyakran ha csak hozzája szóltak is. A' készben találá csak fel örömét, 's ha valaha kedve támadt is, csak a' kész dolog buzdítá arra. Iskolatársaitól többnyire magára hagyatott, 's akkor meg haragos képpel ment haza, panaszkodni jó szüléinek milly hidegséggel viseltetnek iránta pajtásai. Szüléi pedig intették, hogy vidám és barátságos képpel mulatna velök. De Miklósunk azt akarta volna, hogy inkább társai mennének ő utána, 's őtet igyekeznének mulatni. Ez pedig igen nevetséges gondolat és akarat, mert a' komor és haragos embert sehol sem szeretik. Ezen kedvetlen és unalmas élet beteggé tevé Miklóst, azaz a' munkátlanságban elröstyült, és lágyult tagjai ágyba nyomták. Máli gyakran forgott ágya körül; hozott neki ékes virágokat, mellyeket önszorgalma nevelt. Mulatta testvérét; olvasott apró elbeszéléseket a' rest gyermekről, 's naponként gyujtotta Miklós' keblében a' munka ösztönét, annyira, hogy betegünk el sem akará Málit mellőle bocsátani, hanem vele akart szüntelen csevegni, vagy rajzolgatni. Ez által Miklós' lelke egészen megújult; teste erősödött, 's alig várta azon pillanatot, mellyben ágyából kikelhessen. Szüléi, ennek nagyon örvendének, 's a' kis Málit ezen munkájáért, igen nagyon szerették, mert Miklósnak ő buzdítá fel aluszékony lelkét. A' fölgyógyult gyermeket pedig már most erősebben fogták, 's elevenségre és

munkásságra ösztönözték. Így játszott Miklós hugával, Málival, így örült csak kis kertje virágainak, 's így lett kedves pajtásuk a többi gyermeknek, mert megkedvelvén a munkát, és a játékot, mindenben örömet 's gyönyörűséget tapasztalt, 's komorságát vidámság váltta fel.

Szükséges haszna volt tehát Miklós' megváltozott természetének, mert a' mellett, hogy másoktól megkedveltetik, egészségét is megtartotta, nem betegeskedett most már olly gyakran, 's szorgalma is napról napra növekedett.

4.

A' NAGY ÖRÖM IS ÁRT NÉHA.

ali igen szorgalmas tanuló volt, mert mindig azt tartotta szeme előtt, hogy szüléi ő benne örömet és gyönyörűséget találjanak. Ez volt neki legnagyobb ösztöne a' munkára, ez volt neki iskolatársai közt való vetélkedésre, hogy ő azokat fejül mulhassa szorgalmával. A' tanító mindenkor szerette megjutalmazni a' szorgalmasokat, 's erre nézve volt az iskolának egy czifra szalagokkal fölékesített csillagkeresztje, mellyet mindenkor csak szorgalmas ta-

nuló nyert meg, 's azt nyakára függesztve vivé haza, hogy szüléi ezen jelben ösmérhessék meg a' szorgalmat. 'S ezt minden jó fiu is igyekezet megnyerni, annyival is inkább, mivel a' ki ezt szorgalma' jeléül nyakába akaszthatá, annak engedtetett az elsőség, 's tanuló társai örültek, ha vele lehetek azon nap' és vele társalkodhattak. De a' tanító ur e' mellett felszokta jegyezni a' rossz gyermekeket is, 's levelkét küldött szüléikhez, mellyben azok pirulásig legyaláztattak. Ezen csillagkeresztet vágyott hát Pali is megnyerni, mert azt hitte, hogy ha ő ezt megnyerheti, igen kedves örömet szerezhethet, 's az iskolában keresve keresik társaságát; 's egy napon már csak ugyan mellén ragyogott a' csillag kereszt. Örömmel futott haza, hanem társai közt kevésbé büszke volt, mint a' ki közöttük az elsőbséget tartja. Nagyot kiáltott otthon, 's gyönyörködve mutogatta szüléinek fényes érdemjelét. Az ebéd fölött csak örömről és érdemről cseveggett, minél hangosabban. Társai fölkeresék, 's velök mulatott egész délutáni időn. A' falra függeszté fel csillagkeresztjét, hogy a' belépő láthassa, 's gondolhassa Palinak szorgalmát. Gyönyörködteté rajta szemeit, szóval, Pali megnyerte nagy örömét, mellyet csak ebben igyekezék feltalálni.

De a' nagy öröm annyira elfoglalta keblét, és esztét, hogy gondolatjába sem jött tanulni a' következő napra, vagy ezen öröm véget szorgalmát

nevelni, 's magaviseletét gyarapítani. — Más nap tehát, mint vala a' szokás, visszavitte nagy szomorúsággal érdem jelét, 's átadá tanítójának. Sok találkozott ezen nap, ki meg akará mutatni hasonló érdemét a' jutalom megnyerésére, 's Pali ezekhez közel sem állott, mert semmit sem tanulván a' mult napnak öröme között, a' hátramaradtak közé számláltatott. Pali tehát rák módra haladott. Tanítója megírta szüléinek, hogy kedves fajok megsemmisítette tegnapi érdemét mai tudatlanságával, 's így a' megcsökkent szorgalom lerontja a' tanulás' becsét. Midőn Pali haza ment, azonnal meginteték szüléitől, hogy érdemét, ha van, nevelje inkább, ne rontsa le pedig más hibával. Pali szomorú lett, de nyilván megvallotta, hogy neki öröme igen nagy volt, 's ez vonta el tanulásától, 's e' naptól fogva ismét szorgalmas fiu lőn, mert célja vala visszaszerezni érdemét.

Soha sem kell szerencsés állapotunkon anynyira örvidenünk, vagy büszkélkednünk, hogy megfeledkezve így a' munkáról, egyedül csak a' megnyert örömben gyönyörködünk, mert valamint örömindet többnyire munka által nyerjük, úgy csak munka és igyekezet által tehetjük azt ránk nézve tartóssá.

A' SZERETET' EREJE.

It hajdan két testvér, kik egymáshoz a' legforróbb szeretettel viseltetének; de különösen Eduárd a' fiatalabbik, annyira lángolt tiszta indulatától, hogy bátyjának társasága nélkül meg sem jöhetett igazi kedve másokkal való mulatásában. Fejtegeték egymásnak nyíltan és okosan észrevett hibáikat; miképen gyarapodnának valamely munkában, vagy miképen lehetnének szüléiknek legszebb és legkedvesb örömeik. Nem volt hát soha olly munkájuk, foglalatosságuk, és czéljok, mellyekben vagy egymásnak ártani tudhattak, vagy a' szülék' reménységét, és beléjük helyezett bizodalmát megsértették volna. És ezen kölcsönös jó magaviselet okozta szeretetöknek azon mély kapcsát, melly őket akaratban, és tettben egyesíté.

Eduárdnak bátyja, mint idősebb nem sokára tanulás végett jó tova vitetteték el szülő földjétől. Az elválás' idején össze, meg összecsóskolták egymást, 's hűséges megemlékezést ígértek. Eltávozás után a' kis Eduárd kedvetlen volt egy ideig; elméjében hordozta szüntelen bátyja' képét, 's csak szü-

léi vezetheték ki valamikép ebből a' nem épen kedves állásából. — Gyakran irt leveleket, küldözött, 's azokban mindenkor ölelés, csókolás, meg ölelés volt. Ha válasz érkezett bátyjától, örvendve futkosa levelével, feltöré, 's ha történetből valami kedvetlen állapotot olvasott benne, képének minden vidámsága elrepült. Micsoda tehát, ha megindult szivvel könnyezett, midön megtudván szüléitől bátyjának rosszullétét, busulni, 's könnyezni vala kénytelen. „Jer! anyám, kérlek, látogassuk meg szegény bátyámat. Ő tudom, látni kívánna bennünket, — 's ah! én is mint ohajtanám már láthatni —!“ Imigy esdekle szüléi előtt Eduárt könnyezve, 's minthogy azoknak is az vala akaratjuk, mi ennek kérelme, más nap kocsira ülvén, indultak A...ba, hol a' beteg fiu tanult. Még azon napnak estéjén oda érkeztek, 's Eduárdnak nagy örömeire szolgált az ohajtott viszonzlátás, mert szeretett testvérét, kimondhatlan édességgel ölelé meg, de kedvetlenkedni kezdett azonnal, midön a' gyöngé, erőtlen betegnek sápadtságát észreuvé. — Be gyakran kérdezé tőle otllétében: vajjon javul-e már egészsége; nincs-e már fájdalma? mert betegsége nagyon szivén feküdt.

A' beteg fiu szüléitől is ápoltaték minden kitelhető módon, 's el sem utaztak volna, ha gyermeköknek javulását nem tapasztalják, haza vinni pedig jobbulása' reményében, nem örömet tettek

volna tanulás közepén. De a' kis Eduárd addig esdeklett, addig könyörgött, míg beteg testvérénél ott nem hagyatott, mert igen ohajta jelenlétével, ápolásával, vagy legalább beszélgetésével örömet szerezni. Szüléi megengedték, annyival is inkább, minthogy a' beteg fiu' gazd asszonya távulról rokonuk vala. Eduárd ígérte, hogy őket mindenről fogja tudósítani, 's míg bátyja meggyógyul, mellette maradand. Ágya körül volt mindig testvérének, beszélgetett, 's vidám evegésivel igyekezék rövidíteni lassan folyó óráit. De néhány nap mulva fájdalommal kellett hallania bátyjának csak nem haldokló nyögését. Sirt, jajgatott, mintha érezte volna, hogy testvérét el fogja veszteni. És ugy is lön; mert az orvosok lemondának már a' beteg' életéről, 's nagy szomorúságára szegény kis Eduárdnak, az anyyira forrón szeretett testvér — kevés idő mulva meghalt. Eduárd karjai tartották a' haldokló' fejét, 's halála után, bár keserüen, még is örült annak, hogy kedves bátyját életének utósó pontjában is a' szeretetnek minden erejével ölelhette. Tudósítás után eljöttek a' bús szülék, 's zokogás közt temetteték el a' jó fiut. „Hála! mégis édes anyám, hogy bátyámat végső órájában is szeretettel ölelhetém.“ Szóltott a' testvér nélkül maradt kis Eduárd, 's haza utazott megkeseredett szüléivel.

A' szeretet ama szép láncz, melylyel több-

nyire minden ember van bizonyos részről emberhez kötve. Jaj annak, ki sem atya, sem testvér, sem jótevő iránt nem ösmer szeretetet.

6.

A' GYÜLÖLKÖDŐK.

e gyülöld a' szegényt! gyakran hallotta ezt tanítójától Béla, de azt meg nem foghatta, mikép ne lehessen utálni a' szegényt, vagy a' koldust, ha őt szenyben, és rongyban látja, kivált ha még mellette ügyetlen is.

Már azt, hogy valóban megne foghatta volna, a' kis olvasó sem hinné, hanem inkább, hogy megfogni nem akarta. Testvére ellenben Samu a' rossz gyermekeket gyülölte. Az olyanokkal épen nem szeretett társalkodni, kiktől csak rosszat tanulhatna, és bennök semmi gyönyörködtetőt nem lelhetne. Pajtásai mindig a' jobbak közül valának, 's közöttük a' beszéd csak a' szépről és jórul volt. Azon iparkodtak, hogy mások előtt magokat illendő viseletökkel, 's gondolkozásukkal kedvesekké tegyék. Alázatosak voltak mindenben, 's az öregebbeket becsülve tisztelték. Béla pedig tiszteltetni akart, 's fölemelt fővel ballagott el az alacsonyabb sorsuak mellett, hogy hibás gondol-

kozásával megutáltassa magát tisztelet helyett, holott ő ellenkezőt gondolt. Ösmerék már ötöt, 's gyűlölködésének az lett a' következése, hogy viszonyt gyűlöltetett, mert az illy hibás gondolkozásuak, 's mellette büszkék is, kedveltetni soha nem fognak. A' jobb erkölcsűek, bár szegények nem keresik az illyenek társaságát, 's következésképen megfosztatva a' józanabb társaktól, tudományban és ösméretben nem gyarapodhatik. A' vele egy sorsuakkal ugyan társalkodhatik, ha azok is épen úgy gondolkodnak, de tőlök nem tanul valami helyeset. A' ki pedig az alacsony sorsot, a' szegényt, a' koldust gyűlöli, és utálja, az soha sem szerettetik, vagy tiszteltetik, mint ő hiszi, sőt ezen büszke természet, hidegekké tesz másokat iránta. Samu mind tudta ezt, azért józan eszével naponként többet tanult válogatott pajtásitól. Ennek meg a' rossz erkölcsűek kerülék társaságát, kiket gyűlölni szokott; de azokkal úgy sem nyerhet valami hasznot is, mert a' rosszakkal való barátkozás másokat is megront.

Béla és Samu felnöttek, 's ez egy okos és jámbor ur lett, ki mindenektől szeretteték, kedvelteték, 's kit a' jókkali társalkodás egész életében boldoggá tett. Mig ellenben testvére Béla kedveltetés, tudomány, és boldogság nélkül tölté el legszebb napjait életének, mellyeknek sajnos eltöltésében észrevette végre, a' megrögzött hibás

természetnek kárát, 's keresve kereste a' szegényeket, de jó erkölcsüeket, kikkel való társalkodása kellemesebbé tette ugyan életét, de a' későn elért boldogságra nézve tanulságossá.

7.

A' BARÁTOK.

ülföldre, azaz külső országokra utazott két ember, tapasztalásukat öregbitni, de az utazás gyalog ment. Igen jó barátok valának, annyira, hogy gyakran segítének egymáson a' legnagyobb szükségben, javaik' feláldozásával. Mind tanácsadásban, mind pedig testi szolgálatban könnyíték egymás' terhét, 's valamint a' jó, ugy a' rossz állapot is közös volt. Ezen baratság pedig, milly hasznos befolyással volt életökre, a' kis olvasó a' következő sorokban láthatja.

Péter és Pál valának neveik utazóinknak, kik utjokat folytatván, egy nagy és sötét erdőre bukkantak. Az út, melly az erdő' közepén keresztül ment, nagyon keskeny volt, és töretlen. Ki is akarták kerülni azonnal, de nem láttanak közelre más utat, 's elszánva rá magukat kezdtek ballagni. Azt a' mély csendet, melly a' fák' sűrűségébe uralko-

dott, nem zavará meg semmi emberi hang, csak, egy két állatnak rikkanása. Köztük sem támadt szó, hanem mélyen hallgatva vonultak beljebb az erdőbe. Most az út előttük vérrel vala befecskenedezve, 's remegni kezdtek a' gyilkosság felőli gondolatjukban; de összeszedték bátorságukat, 's tovább mentek. Elérkezék már az estve is, és az utazók még is erdőben valának. De a' göröngyös ösvényen, Pál valamely földből kiálló tőkében megbotlott, 's zörgést okozta. Azonnal hallottak beljebb valamelly zugást, később emberi hangot, 's kevéssel ezután két embert láttak meg, feléjük, törtetni a' sűrüből, köpönyeggel bevonva testök felét, és szőrös arczczal. —

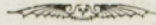
Puskával álltak ellent vándorainknak, kik kézszerk már megadni magokat az elkerülhetlen veszedelemben. Pénzt kívánt a' két zshivány, 50 forintot mindegyiktől, minthogy nem vala céljok egészen megfosztani vagyonuktól a' két utast, 's ezt megadhatni vélték. Péternek ugyan 80 forintja volt, de Pál csak 20 forinttal birt. Ez oda nyujtá a' mondott számnál kevesebb pénzét, Péter pedig az ötvenet. De a' gonosz lelkűek evvel meg nem elégedvén, a' többi summát is megadni parancsolták, mert különben Pál letartóztatik, 's életével játszik. Mit volt mást tennie szegény Péternek, mint a' barátságnak és szeretetnek legszorosb lánczával köttetvén Pálhoz, letenni ez helyett a' mondott

pénzsummát, 's megszabadítani szegényebb társát. Elbocsátattak tehát békével, 's a két haramia megmutatá nekik az igaz utat, 's megmagyarázták, miként téveztek el. Nem maradt semmi pénz náluk, 's a legközelebbi helységben, hová érkeztek, koldulniok kellett. Így áldozta fel Péter a jólelkü, barátja életéért utolsó fillérét, de ezt a köztök fennmaradt barátság nem hagyá jutalmazatlanul.

Mert visszatérvén hazájukba, Pál szép indulattal viszonzta Péternek barátságát. Ő hivatalba állott egy birtokos uraságnál, Péter pedig megfosztva tehetős ismerősektől, igen gyöngé és silány állásban maradt. Ezen életmód pedig annyira elkorcsosította, hogy megunván nagyobb hivatal utáni sikertelen fáradozásit, elrestült, 's csak itt ott tengődék. Pál megszánta, azaz sajnálta ezen nyomoruságát, 's iparkodott, hogy ebből a tunya állapotjából Pétert valamiképp kiemelje. Folyamodott is ez néha néha közbenjárásért Pálhoz, ki ebben barátsága jeléül annyira munkálódék, hogy kevés idő múlva — közbenjárása segedelmével, Péter tulajdon uraságánál hivatalba vétetett, 's a munkásságra visszanyert kedv által megszabadított a dologtalan tengődéstől, melly gyakran rosszabb a halálnál. A barátság tehát köztük viszonyos hasznot szült, mert segítének egymáson kölcsönös segedelemmel.

A valódi barátság számtalan hasznokat hoz-

hat életünkre; mert eleveníti a' társaságot, vigasztalja a' nyomorultat, 's hü tanácsadással és segedelemmel háritja gyakran el a' nehéz bajokat.

S.

AZ ÉSZREVETT HAZUDSÁG.

alasdyné asszonyságnak egyetlen egy fia volt a' kis Tódor. Nagyon szerette őt, ámbár a' kis fiu egy kicsit pajkos volt; 's néha csak nem visszaélt az anyai indulattal. Fő mulatsága volt a' játék, kivált ha baráti-
val összejöhetett, ő volt közöttök a' fő személy, mint ki a' játék nemet bővebben ösmérte. De a' tanulás, vagy egyéb csöndesebb társaság előtte már csak nem gyűlöletessé lett, ugy annyira, hogy a' játékot, mellyben örömét hitte teljesen elérni, gyakran eleibe tévé tanulásának. Kedvét szerette mindenben tapasztalni, 's csak ahhoz folyamodott, hol azt föllelni legjobban kívánta. Anyja ugyan gyakran inté az iskolai szorgalomra, de vagy hízélgésivel, vagy hazudságával győzé meg a' gondoskodó anyát, tanulása felől. 'S ezen bűnét annyival is inkább megkedvellette, és gyakorolta, mivel mindedig vétkes szokása észre nem vétetett.

Egykor édes anyja látogatóba küldé őt egy közel rokonához, kinek akkor épen születése napját ülék. Tódor felkészült és ment. De hova? Túl a' kerteken egy tágas mezőre, hol már összeseregelve valának pajtasai, 's csak még Tódorra vártak, hogy játékokat azonnal elkezdjék. Ki tudja, részesülhetek-e még ezen játékban többször is? — gondoló magában Tódor, 's mint elmulhatlant — követte. Irtózott ő, mint már mondánk a' csöndesebb társaságtól, 's nénjének születésnapjünnepét azért kerülte most olly annyira. Itt pedig kedvére multhat lármás pajtási közt.

Azonban este lett, és Tódor haza készült. Utjában különféleképen szötte gondolatit, hogyan menekhetnék vétke alól. Végre haza ért, 's édes anyja nénjének egészségét tudakozá tőle. Tódor ezen kérdésre már meg sem zavarodott, el sem pirult, mint az ártatlan kis gyermek, hanem rendbe szedé magát azonnal, 's válaszolt. „Megengedj anyám! ugymond — ha egy szegény gyermeknek segítségére voltam. A' mint az utczán mentem, élémbe jött egy fiu, 's nagyon könyörgött, irnék neki papirosára egy sort, hogy szebben irhasson, mert különben megbünteti tanítója, ha nem a' szebb betüvetés szerint alkalmaztatja irását. Én hát bementem kérésére, de rossz pennái miatt annyira elkéstem, hogy csak most térhettem haza. Ah! anyám, most pedig holnapra kell már tanulnom.“ Imigy vé-

gezé hamis beszédét Tódor, 's minthogy már késő volt, nem is küldték el, megtenni nénjének köszöntését, hanem tanulására hagyatott, ámbár Tódornak az esze, akkor is mezőn járt.

Másnap Halasdyné asszonyságnak volt neve napja, 's erre ő nénjét, 's még számos vendéget hívta meg. Elérkeztek ezek, 's alig léptek be, midőn Tódort kérdezé nénje, mért mulasztá el a' tegnapi látogatást. Tódor, ki azóta hat játékban is megfordult, egészen elfelejté, mikép adta elé hazudságát tegnap anyjának. Nem jutott tisztán eszébe, 's most meg' mást hazudott, azaz széljel hányt gondolatit nem is sokat törődött összébszedni. — Azt mondá jelenleg, hogy utjában az orra vére indult el, 's békeltett térnie tanítójához, kinél a' mosódásban egész idejét eltöltötte. Tódort mindegyik vendég hallotta, 's így kétség kívül anyja is, ki a' legjobb alkalmat vélvén gyermekének megpirongatására jelen lenni, szem elé vonta Tódort, 's a' tegnapi beszéd iránt kezdte kérdezni. Bezzeg megzavarodott most a' kis hazug, mert gondolhatta kelepceztéjét. „Tegnap egészen másképp mentéd ki magad' előttem, 's ma ismét mást mondasz. Mellyik hát az igaz? valld meg, mer te hazug vagy!“ Kezdé dorgálni anyja, 's Tódor kénytelen volt felelni annyi vendég előtt, ki mind ösmerős vala. „A harmadik — válaszolt Tódor, mert tegnap a' mezőn játszottam pajtásimmal.“ — Meginté tehát az édes

anyja valló gyermekét, 's megmutatta neki, hogy a' hazug feledékeny szokott lenni, 's könnyen utol érik, mi előtt meggondolhatná vétkes szokása szégyenét. Érezé is szégyenét Tódor annyi vendég előtt, 's feltevé, hogy ezután megjobbitja magát, 's gyűlölni fogja máskor mindenkiben a' hazudságot. 'S iparkodott is magát jól viselni.

Gyermekek! a' hazug ember mindenütt utálatos, főkép ha vétke természetté válik. Felfedezi azt a' feledékenység, 's mindannyiszor szégyen és gyalázat alá van vettelve.

9.

A' RENDETLENSÉG.

kis Vincze tanult, szorgalmas volt, eleven, vidám, csak-hogy keveset adott a' rendre. Az időt mindig kevesellé, 's azért heverének könyvei elszórva asztalán, ha iskolából megjött, vagy elment. Nem sokat törődött a' renddel, pedig ez adja meg lelkét minden dolognak, mert a' rendetlenség nem egyéb akadálnál és hátráltatásnál. Így volt ő ruhái' felöltésében is. Ha lefeküdt, elég volt neki egy szobában tartani köntöseit és egyéb ruháit nem pe-

dig ágya mellett, vagy közel egy helyen. Szüléi parancsolatjából követte ugyan néha, de az néhány nap mulva ismét füstbe ment.

Egykor anyja' testvérének fia volt náluk a' szomszéd faluból látogatóban. Egy idős vala Vinczével, de viseletében igen rendes. Már nappali játékaiban is észrevette ezt Vincze, de ő benne ezt csak úgy tekinté, mint alázatosságának bátor-talan jelét. Pedig az egészen más volt, mert a' kis vendégnek alázatossága csöndes természetében állott, a' rend pedig külső tartásában és viseletében.

Másnap Vincze atyja meghallotta, hogy a' falu vége mellett fekvő országuton huszár sereg lo-vagol el a' következő napon, hajnal' hasadtakor. Vincze és a' kis vendég kérték az atyát, vinné el őket hajnalban, hogy megláthassák a' fényes hu-szárokat. Az atya megígérte, 's jó kedvel feküdtek le Vincze és a' kis pajtás.

A' hajnal már szürkülni kezdett, midőn Vin-cze fölébredett, 's vendégét is felköltötte. Az atya már készen volt, 's kevéssel azután a' kis pajtás is. De hát Vincze? Ő még most is folyvást keres-géli ruháit, mellyek itt ott elszórva, hevernek. Mert levetkezése közben vagy az oldalszobába ment, 's ott fecsegni kezdett, 's egy részét ruháinak ott hagyta, vagy másba kezdett, mi alatt ruhái a' leg-nagyobb rendetlenségben szóródtak el. A' trombita már harsogott távulról, 's Vincze' szorongattatása

mindinkább növekedett. Hol haragudott, hol pedig a' kis vendégnek rendes szokását dicsérte. De ez már mind késő, mert az atya nem győzván várni fiának öltözködését, elballagot a' kis fiuval, nehogy a' kívánt helyre későn érkezzenek. A' falu mellett épen akkor vonult el a' huszár sereg, 's gyönyörködve szemlélték a' kicsődült emberek.— Később aztán Vincze is kijött egy cseléddel, de már ekkor semmit sem láthattak egyebet, mint a' ragyogó fegyvereknek ritka csillogását. Bezzeg! megbánta Vincze rendetlen szokását, észrevevén és tapasztalván az ebből származott hátráltatást. A' kis vendégnek pedig minden mozdulatát becsülte ezentul, úgy annyira, hogy keblében a' legjobb ösztön gyuladt a' rend' követésére. — Mi üzé el hát rosz szokását? a' tapasztalt és bebizonyult késleltetés minden dolgaiban. Munkáiban tehát ez uttal a' rendnek szépsége volt szeme előtt, mert a' késedelemnek legnagyobb gyűlölője vala. 'S ha néha feledékenységből elébbi rendetlenségébe viszaesett, mindenkor eszébe jutott ennek következése is, 's ezen gondolat üzé el lassanként rendetlen szokását, mellyet mindeddig követett.

A' rendetlenség egy a' rosz és hibás szokások, közül, mellytől csak úgy szabadulhatunk, ha másoknak jobb szokásait tekintvén, azoknak hasznait észrevenni 's becsülni tudjuk.

10.

A' VAK KOLDUS.

gy nyomorult vak ember tántorgott a' Rózsadombi kastély előtt, 's egy padra ült le, mellette pedig hű kutyája vigyázott. A' jó állat volt vezetője minden lépésiben. Ugrált körüle, 's ezen mozgása által bizonyította be vak urának jelenlétét, és vigyázását.

Alig látta meg a' kastélynak két kisdede a' jámbor koldust felülről, azonnal lefutottak, és Vilmos pénzével, testvére pedig a' kis Lidi, kenyerével, zsemlyével és egyéb csemegékkal kínálta meg a' vak öreget. „Vedd el jámbor öreg, a' mit jó szívedel adhatunk!“ szolt nyájasan Lidi, 's a' világatlan öreg tapogatva nyujtá ki kezét az alamisznáért. Észrevette a' még gyermeki vidor hangról, hogy adakozói két gyermek testvér. „Második napja ez — mond a' vak, hogy minden ételtől elvonnattatva tengődöm hű kutyámmal, mellynek nyugtalan morgásiból hasonló éhségét gyanithatom. Nem távozik el mellőlem, hogy valahol csontot rághasson, táplálni valamivel csüggedő erejét. Nem! ő nem hagyott el mindedig szükségben, hanem szenved és tűr velem a' legnagyobb fogyatkozásban is.

De most segítettém tőletek kedves gyermekim, 's megoszthatom hű kutyámmal ajándéktokat. Vigyáz! jer közelébb!“ 's a' mint ezt mondá, egy darab kenyeret tartá már kezében, hogy azt Vigyáznak adja. De a' hű eb nem jöve közelébb, 's a' jö öreg nyugtalankodni kezdett. „Elhagyál tehát Vigyáz; elvont tőlem az éhség sanyara!“ Illykép aggódék a' vak, de Vigyáz nem tért vissza, és nem jöve közelébb. Keresé a' kis Lidi, sokáig hivogatá, de hasztalan! 's midőn eszébe jutott, hogy Vilmos sincs jelen, 's midőn a' tettét már gyanítani kezdte, — jött Vilmos, 's mellette Vigyáz a' legelégedettebb kedvvel ugrándozott. 'S urához érvén, farka' csóválásával, 's vig morgásával akarta örömét jelenteni. Vilmos vivé el magával a' kastélyba, midőn hallotta sanyaru állapotját, 's ott jól tartván, kielégített gyomorral hozta vissza kedv között urához. A' koldus nem győzte eléggé köszönni e' szives gondoskodásukat a' kis adakozóknak, 's azért készséggel felelt minden kérdésükre, 's elbeszélte szerencsétlenségének eredetét.

„Hajdan — ugymond, egy diszes kastélyban valék szolgálatban, 's meg voltam elégedve sor-sommal. 'S a' kastély' ura később annyira megkedvelt, hogy gyermekét, midőn elutazott, mindig gondomra, 's vigyázatomra bizta. Egyszer illy alkalmal csupa vigyázatlanság miatt, gyuladás támadt az udvaron, — 's én, ki a' gyermeket foglalatlos-

ságottól egy kis időre föntartatva, magára hagytam, nagy rémuléssel futottam segítségére, 's csak gyors jelenlétem és munkám által tartatott meg mindkettőnk' élete; de mégis fájdalom! a' becsapódó, emésztő lángok nem hagyának sértetlenül. A' kastély tető leégett, 's a' megjött házi ur, fájdalommal tekinté a' gonosz tüznék áldozatát, de főképen a' vigyázatlanság' okait. Fia szemgyuladást kapott, 's a' vaksággal fenyegető nyavalyája annyira feltűzelte a' szerető és indulatos atyát, hogy engem gyávaságomról vádolván, elküldött; 's ha egyetlen egy gyermekem szeme világát elvesztené — ugymond, kerüljem hírét, annyival inkább udvarát. 'S én, ki hasonló szerencsétlenségbe esem szemeimmel, 's már már kész vak levék, kerültem hírét, és udvarát, 's keserü veszteséggel vándoroltam be messze földet, míg szemeim engedék, de ezeknek elvesztével, mint egy nyomorult koldus tébolygok 6 évtől fogva hazámban, merre néha jó ember utasít, 's merre hü vezetöm vezet. 'S kié ez épület gyermekim?'' kérdezé beszédét végezve az öreg, 's a' gyermekek megnevezék atyjukat. A' vak ekkor hirtelen fölkel, 's elakart távozni. „El innen! mert itt a' megbántott uraság.“ A' gyermekek nem érték az öreg' habozását, 's nem tudván marasztalni, fölfutottak atyukhoz, hogy legalább a' jámbor vakot még valamivel segíthessék. E' közben elbeszélették az öreg vaknak tör-

ténetét, mit hallván az atya, egyszeriben fölhivatá, 's az egy inással lejött gyermekek örömmel tartották fen az öreget, ki még nem messze ballagott. A' vak engede a' parancsolatnak, ámbár szegény zavarodottnak látszék, de rendbe szedte magát, 's fölvezettetett a' kastélyba. Ekkor az atya hirtelen átölelé a' belépő öreget, 's „Isten hozott vissza, jámbor cselédem!“ kiálta fel örömében, 's még egyszer szoritá kebléhez a' hűledező vakot. — „Vilmos! ezen koldusnak valál te hajdan gondja alatt; ez hintált térdein, ez vigyáza rád örszemekkel, de kit szerencsétlen eseted miatt, indulatom hevében zártam ki udvaromból. És egy idő után sajnálkozva emlékeztem az ártatlan öregre, 's ime most az égtől ismét visszanyerém!“ Mig a' kastély' ura imigyen beszéle, belső indulatjában küszködött a' vak, hajdani urát gyanító gondolattal, 's felkiáltá nevét elhagyott urának. — Az atya felvilágosítá ekkor gyermekeit, hogy az, a' mit nekik a' vak koldus a' kastély előtti köpadon elbeszél, ő vele történt meg, 's Vilmos vala az, ki hajdan az öreg' vigyázata és gondja alatt növekedett, 's ki a' szerencsétlen gyuladási alkalomkor, csaknem megvakult, de később' mégis veszedelmes nyavalyája, orvosi segedelem által egészen elhárítatott. A' kastélyból elküldetett szolgálta pedig örökre megvakult, 's világtalan tébolygott helyről helyre, most véletlen ide jutott, 's így tudta meg hollétét. —

A' vak most levelkezé rongyos köntöseit, 's a' kastély' urának jószivüségiből tisztességes ruhába öltöztetve, kedves vendég maradt az udvarban. Regélni szokott a' gyermekeknek, kik közül az egyik, azaz Lidi később jöve a' kastélyba, öregünknek elköltözte után. Szülei rokoni voltak Vilmos' atyjának, 's ettől vétetett nevelés alá. Az öreggel tehát szép és kedves órákat töltének ezek, mert forrón szereté őket, és gyakran beszélt nekik mulattató regéket. —

II.

A' N É V N A P.

égen kéré már tanítóját Laczi, hogy számára egy rövid köszöntést készítene, mellyel édes anyját annak módja szerint megtisztelné. El is készült, 's Laczi félrevonva magát, kezdte tanulgatni. Nagy örömmel ugrándozott, midőn hiba nélkül felmondotta magának. De hogy a' felmondás iránt tanítójának észrevételeit is hallhassa, 's azok szerint cselekedjen — megkérte ujonnan, hogy e' részben tenne holmi igazítást beszédejtésében. 'S így próbálgatá mind-

addig, míg egyszer a névnapi estve elérkezett, 's indulni akart a vendégek közé, hogy azok előtt mondhassa fel szives kívánását.

De Laczinak volt még egy kis öcsce is, ki megtudván bátyjának nagyobb készülését, sajnálni kezdé, 's szomorkodott, hogy erre még tehetetlennek mondaték másoktól. Laczi' köszöntését még nem hallotta, 's azért midőn ketten a vendégek közé léptek, Béni a' kis testvér anyjához futott, 's fejét ölébe hajtván le, sirni kezdé. Az anyja bajáról tudakozódék, de ez nem felelt egyebet, mint „ma van kedves anyám, ma van névnapod . . .“ 's ismét könnyezve borult anyja' karjára. E' közben pedig megált Laczi a' szoba' közepén, 's meghajtván magát, nagy szóval kezdé felmondani rövid köszöntőjét:

Anyám! e' szent nap' ünnepén
A' fiúi szeretet
Buzogva bennem, kívánja
Boldogító éltedet.
Üdveztem hát e' napot, hogy
Rád ismét felvirradott,
És hogy e' szép alkalomban
Most ujonnan részt adott.
Jó anyánknak boldogsága —
Nekem 's Béni' kívánsága,
'S az lesz míg csak élhetünk,
Míg anyát nevezhetünk! —

Imigy végezé Laczi, 's anyjához fordulván, annak kezeit csókolta. A' kis Béni felkiálta egész

örömmel, és egyszerre vidám lett. „Ah mint szeretem már most anyácskám — mond Béni, hogy bátyám engem is megemlite szives kívánásában, 's megtette helyettem, a' mit én megtenni nem tudtam. De ugy-e megelégszel azért anyus? kérdé simogatva anyjának képét a' kis fiu, 's forrón öleltette meg örvendő anyjától. A' vendégek, is mosolyogtak a' kis Béni' érzésén, hogy csupán csak köszöntőjének nem léte könnyezetté meg elébb anyira. De most öröme megjött, mert a' Béni név csak benne volt bátyjának köszöntőjében. Mind-egyiket megölelte az érzékeny anya, 's tőle a' szives fiuk mindenkor szerettetének.

12.

AZ UNTALAN PANASZ.

Károly egy időtől fogva szüntelen panaszokkal terhelé szüléit. Nem volt nap, mellyben az iskolából haza menvén, valakit gorombasága felől nem vádolt volna. Hanem tanítójának még sem merte, olly bátran eléadni panaszait, mert ő az iskolában jelenlevén, ösmeré már Károly' csinjait, 's többnyire ezt pirongatá meg,

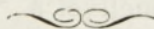
mert másokat békén nem hagyott. Otthon pedig, ha tanulótársai megverték, a' legjobban tudott irántok vádalkozni, 's lehordani gorombaságukat, noha többnyire ő vala a' vétkes.

„Még sem szeretem fiam, ezt a' sok panaszt — szól egykor az atya Károlyhoz, mert végre ebből majd csak az jő ki, hogy a' te ingerkedésid annak alkalmat mindenkor a' panaszolkodásra, másoknak gorombaságuk iránt.“ De Károly ártatlannak festé magát, 's társainak a' neveletlenséget véte szemökre. Régen akart már ez iránt az atyjával értesítőleg szólni Károly tanítója, de mindeddig keveset levén itthon, arra alkalmas időt még nem talált. Most tehát a' megérkezett atyának, eltökélé már magában, hogy felfedezi Károlynak pajkos erkölcsét. De a' legjobb idő is mutatá magát erre, mert egy a' falutól távol fekvő kertbe, ozsonnára hivatva meg a' szüléktől, rendbe akarta hozni ez uttal tanítványát. Már jól elballagtak a' virágos mezei uton, midőn Károly két paraszt fiut pillanta meg egy erdőcske' széliben valamivel foglalatoskodni. „Oh tudom én már, mit keresnek azok; bizonyosan földi szedret —“ kiálta fel Károly, 's nagyon kérte szülőit, engednék meg egy kis időre tőlök eltávozhatni, hogy anyjának fris mezei gyümölcsessel kedveskedhessék. A' szülék e' föltétel alatt megengedték 's Károly elfutott, mig ezek az alatt lassan lépegettek.

Vizsgált ő minden bokrot, hogy minél hamarabb kész lehessen, 's lassanként a' parasztfiuk után beljebb vonult az erdőcskébe. — Kevés percz mulva sikoltást hallanak a' szülék, 's nyugtalankodni kezdtek már fiok felől, minthogy sehosem is láthaták. Ez után egy paraszt gyermek futott hozzájuk az erdőbül, 's elmondotta bátran, hogy ő veré meg az urfit, mert csuf ingerkedéseit, 's megszedett szedreiken való kapkodását tovább már nem tűrhette. Most elrivalta magát, 's a' fűvön hente-reg. "Az anya takarodni parancsolta a' merész fiut, ellenben a' Károly csintalanságát gyanító atya, pedig rossz szóval sem illette, 's indult maga fiát megdorgálni. De jött már Károly is szipegve, és könnyező szemekkel. Panaszolkodni akart ismét ama két parasztfiunak gorombaságáról, nem is tudván, hogy hibája már elárultaték szüléinél. A' tanító meginté ekkor Károlyt, és atyja erősen dorgálá meg, 's szemeire vetette untalan panaszainak igaztalanságát. Meg volt győzve Károly, 's szemeit sem merte fölemelni, mert tanítója ujonnan eléhordá az iskolában elkövetett pajkos ingerkedésit. Édesanyja is átlátta már most örömet elpalástolt hibáit, 's rá sem pillantott, mig Károly erkölcsé' megjobbulását, 's untalan panaszainak okait elkerülni, meg nem ígérte.

Megtetszik ebből, milly igaztalanok gyakran a' fiuknak vagy leánykáknak untalan panaszai,

mert a' jó és csendes magaviselet elkerülheti ezeket, 's azonnal elállanak minden sértések és gombaságok.

13.

KÉT TESVÉR' SZERENCSETLENSÉGE.

yönyörűen terült el a' falu mellett egy nagy tó, melly csendes időben a' dombon épült házak képeit tükröze. Körülötte sötét erdő feküdt, és a' sötét erdőben éneklő madarak csevegének. Nyári napokban a' falu lakosinak hűs nyugvó helyet ajánlott, 's a' csendes de mély tó édes frissülést a' tikkad testnek. De a' gyermekek vigyázatlansága sok szomorú példát nyujta, és keserűséget a' szüléknek. 'S még az nagy szerencse volt, hogy a' lakosok a' tó partján fekvő faluból szemmel tarthatának némellyeket.

Árpásy ur is kivezette néha gyermekeit Bélát és Móriczot, 's megengedé nekik, hogy jelenlétében fürödjenek. Nem is kellett több, mert Béla azonnal használá az ohajtott, és megnyert engedelmet. 'S ezen kedve annyira segíté tagjainak jártatásait, hogy néhány próba után már vehette észre valami előmenetelét az uszásban. Öcscsét is kezdé

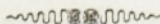
tanítani, de ennek már valamivel nehezebben ment. Árpásy ur pedig megmondotta nekik, hogy ezután is jelenlétében történendő fordások elégitse ki veszedelmes vágyukat, mellyel a' viz felé esenkedvén a' tilalmat általhágni merészelnék. Szorosan megtiltotta tehát engedelem nélküli fordásokat. De a' fiuk mind e' mellett is, hogy az időnek kedvetlen és egészségtelen léte miatt csak ritkán látogatók a' tavat atyjukkal, már gondolkodni kezdettek, miképen szaporíthatnák meg az idő' daczára is megritkult fordásokat.

'S végre azon veszedelmes gondolatra jöttek, hogy a' tilalmat általhágják. Béla a' még gyöngye uszásban bizakodott, Móricz pedig uszni szeretett volna tanulni, 's azonnal megegyeztek magok közt, gondolatjukat teljesíteni. Tulsó partjára kerültek a' tónak, hogy emberektől ne is láttassanak, kik hirtül vinnék tetteket.

„Rajta Móricz! kiálta Béla, 's már a' vízben lapiczkolt, noha teste megrázkodott a' hidegtől. Utána Móricz, és a' tilalom általhágatott. Kijövének a' partra, 's mintha már haza készülnének, kezdék fejtegetni, milly ártatlan mulatság volna ez a' fordás! 's meggyőzvé magát Béla cselekedetének ártatlansága felől, meg nem állhatta, hogy ismételés nélkül hagyja uszkálásait. Eloldozák a' parton lévő csolnakot, hogy abból ugorván ki Béla, megmutathassa merész próbáit. Jól behaladtak

már, 's Béla ismét a' vízben volt. El elhagyta a' csolnakot, 's ismét visszakerült, de kielégíthetlen uszkálásainak eljött végre szomoru következése, mert lábai a' hosszas vízbenlét és hideg miatt összehuzódának a' görcstől, 's nem tudott többé magán segíteni. Kiabált öcsésének erősen, ki igazgatta is feléje a' csolnakot, 's kihajolt belőle féltetével, hogy megkapván valamellyik kezét bátyjának, kivonhassa. Béla mindig jobban merült, 's a' megijedt Móricz mohón kapott egyik keze után Bélának, mit meg is fogott, de a' sülyedő Bélától annyira alárántaték, hogy teste különben is nagyon kihajolván a' csolnakból, utána bukott, 's a' két testvér szerencsétlen áldozatja lön a' mély tónak. Hosszas keresés után kifogták ugyan a' két fiut, de a' megszorodott szüléknek fájdalmas érzéssel kellett gyermekeikben tekinteniök a' parancsolat' álhágásának gyászos következését.

Ezen két testvér' szerencsétlensége legyen gyermekek intő példa, miként kelljen engedelmeskednetek a' szüléknek, öregebbeknek, tapasztaltabbaknak, hogy a' töletek nem gondolt, nem sejtett veszedelem eleve kikerültethessék.

KARÁCSONY' ÉJJELE.

örül ülő Hamvasy ur' családja, szombat esti vacsora után az asztalt, 's elkezdődött a' kártyajáték. Ez által akarák az álmod elkerülni, míg elérkezend a' templomba meneteli idő, az éjféli. Dióra ment a' játék, 's a' kis Imre' szerencséje annyira növekedett, hogy a' dió halom után ásitó gondja egészen elfoglalta. Adutt! kiálta fel még egyszer, 's zacskója tömve volt. „Szabad-e most félben hagynom a' játékot? minthogy nincs többé kedvem játszani . . .“ kérde Imre a' társaságot, de atyja válaszolt, hogy a' nyerőnek folytatni kell a' játékot. Folytaták tehát, de Karolina inkább szerete mesét hallani, 's ott hagyván az asztalt' a' cseléd szobába ment, hol már a' szolgálók különféle mesepróbákat gyakoroltak.

Itt mulatá hát magát 's nem győzé elegendőkép csodálni, a' karácsonyi éjnek tölök lefestett bűvös hatásait, 's majd remegni, majd ismét bátorodni kezdte a' különféle mesebeszédeken. Egészen meghiúsították ártatlan lelkét a' haszontalan csevegések, 's figyelme mindinkább feszült. Így tölt

el az idő, míg a' nagy harang megkondult, 's készülének a' templomba. Meleg ruhába öltözködtek mindnyájan, 's indultak az ajtatos szent órára. Hanem a' kis Karolina addig kérte édes anyját, míg meg nem engedé, hogy a' szolgálókkal mehessen, kik minthogy valamivel elébb ballagtak, fenmaradt köztök a' haszontalan csevegés, mellyel már Karolina feje egészen tömve volt. — Gyönyörű volt az éj, tiszta holdvilág, és a' ragyogó csillagok özöne világítá az éjszakát. A' hó minden nyom alatt ropogott, 's a' néma utczákon minden lépést lehet hallani. Elétűnt végre a' nagy templom, mellyben zengett már az ahitatoskodók éneke, 's belépvén, ők is buzgólag tölték a' szent órát, mellynek végeztével Hamvasyék is haza sietének. Karoline ez uttal sem hagyá el elébbi társnéit, kikkel újabb meg újabb mendemondákról beszélhetett. Imre pedig visszajöttében, ismételtetni akará a' játékot atyjával, mert igen sokat vesztett, 's azt monda, hogy a' nyerőnek folytatni kell a' játékot, ha a' bukott fél kívánja. Kis testvére azonban elébb ballagván, elébb is haza ért; 's elébb nyiták fel a' szoba' ajtaját. De mi történt . . . ? Karolina azon pillanatban lerogyott, mellyben az ajtó kinyittaték, 's belépe a' gyertyától világított szobába. Halovány lőn a' piros arcz, 's az élet róla elenyészni látszék. Ijedve kapta ölébe a' jelenvolt szolgáló az elalélt leánykát, de ez mozdulatlan maradt, mint lélekte-

len test. A' megérkezett szülék csaknem kétségbe estek e' váratlan történeten, melly őket egész bel-sejökben megrázá. Gyániták ugyan a' veszedelemnek eredetét, a' haszontalan meséknek káros szüleményét, 's azonnal orvost hivatnak, kinek értelmes segítségével, dörzsölő, 's egyéb szükséges eszközök által életre jött végre az elalélt leányka, 's bágyattan emelé fel szemeit a' körüllevőkre. Mintha súlyos és nehéz álomtól volt volna lenyomattatva, épen ugy érzé magát, de a' felébredés minden esetre kedves volt.

Karolina tudniillik a' többek közt hallotta, hogy a' ki karácsony' éjjelén, a' szobába léptével legelőször látja meg teste' árnyékát, annak rövid időn meg kell halni. Illyekkel foglalatoskodtak gondolati a' beszéd óta, 's milly hatással nyomultak lelkére, megmutatá elébbi esete. Szüléi megmagyaráztak előtte mindent, 's egyszersmint kárát ezen gyöngé hiedelemnek, mellyel a' hitvány csevegésekbe szőtt mesék iránt viseltetett. Átlátta azután ő is gyenge oldalát esetének, 's kerülé az alkalmat, mellyben ismét illyeket hallhatott, vagy legalább elzára azokat tisztább gondolatitól.

Gyakran igen szomorú következéssel bírnak az illy hitelt nyert mesés beszédek, mellyek főleg gyermekek' keblébe fészkelnek; de ki kell azokat irtani, mielőtt még mélyebb és gyökeresb hatással bírnának, ne hogy aztán káros és késő példával tanítsanak.

A' SZÜLETÉS NAP.

olnap születésed' napja lesz kis Egyed, 's éveid száma egygel fog szaporodni, szólt Antal kis öcséséhez, kiépen azért hitta bátyját a' kertbe, hogy vele beszélgetvén megtudhassa, mikép tehetné kedvesebbé szüléi előtt, a' holnapi ünnepet.

„Szüléink ugyan örvendenek azon, hogy életednek ismét egy évét töltheted be, de mingyárt növekednék örömük, ha látnák, hogy nem csak testben, de lélekben is egyiránt erősödtél, 's te ennek jelét adhatod;“ folytatá Antal, és kis öcsce erősebben figyelmezett.

Egyed. Hogy testben erősödtem, azt bátran merem mondani, mert csak a' mult hetekben is igen nagyon nőttem. Hanem más részről te többet szólhatsz bátyám, minthogy ösmered belső állapotomat.

Antal. Mennyire gyöngé erőd engedte, kívántál megfelelni szorgalmadnak, 's ennek következésében kell meg köszönned az égnek kegyelmét, hogy ebben növekedve, ünnepelheted születésed' napját, mellyben gyarapodásod' hű bemutatása leend, más részről öröm szüleidnek.

Ezután eládatta és megmagyarázta bővebben szándékát Antal, 's a' kis Egyed ohajtva várta már a' napot, mert megígérte édes anyja, hogy pajtásainak egy kis ozsonnát adand. — Más nap reggel csinosan felöltözve bement Egyed szüleihez 's ezek kis fíjoknak sok jó napot kívántak. De ő nyájan simult atyja' térdeire, 's elrebegte, milly köteles számot adni, 's örömét kijelenteni ez eltöltött élet-éve iránt, mellyben mégis csak tapasztalhatta valamelly előmenetelt, 's a' lefolyt időnek hasznát érezheti. Elé számlálta ekkor tanulásait, 's azokban tett haladását. A' szülék örömmel ölelék által a' kedves gyermeket, 's kérték az eget, hogy számitalan napjait ünnepelhesse még a' kis Egyed születésének. Bejőve ekkor Antal is, 's megköszöntvén öcscsét, egy csinos olvasó könyvet nyújtott neki születésnap ajándéku. Belépett leánytestvére is, a' még nem sokkal idősb Josepha, 's egy virágkoszorúval ajándékozta meg. Képzelheted kis olvasó, milly fokra emelkedett Egyednek öröme, milly édes és kívánatos volt az! Hát még midőn pajtásai gyülekezni kezdenek a' már kész ozsonnára . . . 's vig hollával köszönteték tőlök. Kész volt az üdvezlő sereg, kész az ezernyi üdvezlet, mellyel Egyedet illeték. — Vigan végezteték az ozsonna, 's az apró vendég sereg megelégedve távozott el. A' kis Egyed pedig félre vonult, 's gyermeki háláját végezve, kérte az Istent, hogy szüle-

Egy Kerti özsonna.

tése' napjait illy édes örömmel, 's hasznosan eltöltött napjainak meglegedett áttekintésével ünnepelhesse!

16.

EGY KERTI OZSONNA.

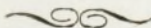

ó z s a h a l m i urnak gyönyörű kertje volt, ékes és gazdag, mint egy paradicsom. Örömkertté válták azt gyermekei Vilmos és Lenka, iker testvérek, az az: koruk és évök egy vala. Benne élet és kedv tenyészett, mint hol a' zöld fák, és az alattok eleven színben lengő magas fű életet lehellének, és a' különféle színű virágok tarka és szagos serege kedvre és öröme gerjeszté a' belépő' kebelét. Itt játszanak gyakran az említett testvérek, itt békülének meg, ha valamely esetben szemeik könnyezének, és itt ölelék át egymást, mint szelid szerető testvérek virágokkali epecselésök közepette. Beszép volt látni őket, ha egy terebély fa' hűves árnyékában egy más mellé heveredvén, Vilmos a' mellette sunyadó báránykát simogatá, és Lenka a' kis vidám képű testvér, rózsákat fonogatván koszoruba, azt a' szeretett kis bátyja fejére tevé föl.

A' holnapi nap egy örömnapi leend, mellyben az említett iker testvérek születés napjukat ünneplendik. Délután, egy kis multság rendeltetett a' kertben, hogy Vilmos és Lenka valamikép megemlékezzenek ideji öröminnepjükről. Ők midőn ezt meghallották, azonnal futottak a' kertészhez, hogy kérésöket teljesitené, melly az volt, hogy fonna valami értelmes és illő mondást virág koszoruba, mit ők aztán használni tudjanak, annak idejében. A' kertész elvégzé nem sokára észrevétlenül munkáját, 's átadá a' kis kérőknek az elkészült koszorut. Ez tetszésök szerint vala, 's a' következő napon a' szalagokkal felékitett báránnyak' nyakára illeszték. A' gyapjas fehér kis állat épen úgy nézett ki, mint a' mézáróknak remekelő napra készített marhájuk, mellyet remekelés' nevében vágnak le, csak hogy az szelid, és ez bösz alakban vitettetik a' cél végbevitelére. Megugrott először a' báránnyka, nem tudván, jó kis örzői, mitevők lesznek ő vele, 's a' már felrakott virág ékesség mind lehullott. „Hohó! kis bari, ráérsz még!“ mond Vilmos, és ujonnan kellett felraknia. Lenkával a' leszórt virágokat.

A' délutáni rendelt idő elérkezett, 's a' megjelent szülék, már hivatni akarák a' gyermekeket, midőn egyszer csak eljönnek, 's közöttük a' szalagon ugrádozó ezifra báránnykát nógatva, közleltek a' terített asztalhoz. A' szalagot mindegyik

tartá, 's mint a' testvéri szeretetnek ártatlan jelei, érkezének szüleikhez. Nézés alá véteték most a' báránka, 's a' nyakán függő koszorun „a' testvériszeretet birtoka“ vala olvasható. És valóban a' testvéri szeretet' birtokát, az ártatlan bárányt közös szalagon tarták és vezetéek szüleik elibe, szép jelét ártatlanságuknak. A' mosolygó édes anya megtölté most kijelelt csészéjüket kávéval, 's az alatt Vilmos és Lenka atyjuk' térdére simultak, 's kezeit csókolák. „Az ég tartson meg gyermekeim, ártatlanságtokban, 's őrizzen meg a' soha nem bomlandó testvéri szeretetben!“ Ezt mondván az atya átölelé gyermekeit, 's viszont megcsókolá. Az édes anya is ekkép' tön, és az ártatlan testvérek megkezdék ozsonnájukat, 's ennek örök emlékét szivökbe. Eléballagott a' jószivü kertész is, 's megköszönté őket, mire bizonyos ajándékában részesült Vilmosnak, melly őt meg fogja emlékeztetni a' kerti ozsonnának örömére. A' kis bárány pedig szorgosan nevelteték, 's ha elérkezék ismét a' gyermekek' születésök napja, még kos korában is felczifráztaték, emlékezésül a' kerti ozsonnára.

IPARKODÁS' BECSE.

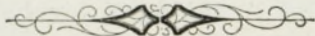
dolf és Konrád testvérek valának, de gondolkozásukban nagyon különbözök. Adolfnak tiszta ösztöne volt a munkára, 's ezen ösztönt kebléből semmi akadály, vagy nehézség sem engedé kialudni, sőt inkább nagyobb és elevenebb lángra gyujtaték. Konrádnak is meg volt minden jóra és munkára ösztöne, avval a kivétellel mindazáltal, hogy őt a dolognak nehezebb oldala hamar megfosztá kedvétől, melyet ráfordított erővel mégis csak megtudna győzni. Egy iskolába jártak, 's közöttük a tanulásban igen hasznos vetélkedés támadt, mellyel egymásnak szorgalmát ösztönözték. De midőn tapasztalá a kis Konrád, hogy bátyján győzelmet nem vehet, 's minden fáradozása füstbe szállt, azonnal kezdett csökkenni kedve magasabb hevében, 's lemondott minden további vetélkedésről. Adolf ezzel nem elégedett meg, mert ő még egy másikkal birkózott tanulásában, de fáradozása, és törekedése eddigelé célját nem érheté. Gyakran panaszkodék atyjának, hogy ő azt meggyőzni nem képes, de a törekedésről atyjának intése szerint, le nem mon-

dott. „Az iparkodás ritkán fosztatik meg céljától“ vigasztalá Adolfot, 's ez naponkint újabb erővel tanult és dolgozott. Ellenben Konrád törekedésének minden tüzet kioltotta egy két akadály' érkezével: mert ha egyszeri, bár legjobb próbája nem sikerült, céltalannak vélt minden további fejtrést, mellyel ugy sem fogna boldogulhatni. Pedig a' dolog az ő gondolkozásával épen ellenkező volt, mert arra hogy valaki megnyerhesse kívánt célját, tartós és nem csökkenő munka szükséges. Így érte célját Adolf is, midön a' józanabb gondolkozásnak becsét tudták adni iparkodásának.

A' naponként megújított erő, mellyel vetélkedő tanulótársát ostromolta, 's a' keblében felgyuladt szorgalom győzedelmet arattak egy napon, 's a' cél, melly után iparkodása minden akadály, ellenére is dolgozott — elérve. Örömmel ölelte ált az atya szorgalmatos gyermekét, 's megmutatta Konrádnak, hogy az iparkodást mindig kell becsülni, mert csak ez azon eszköz, melly az akadályokat bár fáradság után is legyőzhet. De Adolfnak még ekkor is szükséges volt az elébbi szorgalom, mert tanulótársa, kit győzedelmével megszemélt, mindinkább nevelé szorgalmát, hogy elvesztett érdemét visszaszerezhesse. Konrád átlátván bátyjának igazságát, 's azt öntapasztalása bizonyítván megczáfolá hibás véleményét, 's a' keblében

feltámadt ügyekezeti szép szorgalomra kizsájtatott, 's mindig bátyjának példája forgott eszében.

Minden dolognak van nehezebb oldala, melly a' kezdőt, bár melly erősen munkálkodják is, többnyire elrettentik. De a' munkának szorgalmas folytatása, az ügyekezeti, ritkán vannak haszon nélkül, mert a' kedvnek és erőnek állandó gyakorlása 's növekedése, bár melly időben is boldogul éri el kitűzött célját, 's az iparkodás' becsé azonnal elösmértetik.

18.

A' KINCSÁSÓK.

lt egy időben két paraszt, a' nyomoruságban, és örömben egyformán osztózó. Közös volt mindenök, mivel birhattak, és a' szükség gondolkozásban 's cselekedetben csaknem egy testté kapcsolá. Hol itt, hol amott tengődtek, de többnyire munka nélkül. Vida mindig olly dolgokra ásitózott; miket teljes életében lehetlen vala elnyerni, de ő előtte pénz és jó élet csak szerencse' adománya volt. Bencze ha néha elválhatott társától, 's volt egy kis csöndes pillanata,

mellyben sorsát fontolóra vehette, 's az emberi élet rugóját a' munkát, már csaknem alkalmazni tudta és kívánta tespedő életére, — egészen magába szállott illenkor, 's munkátlan tagjait dologra akará már határozni, de nyomoruságának hü részese Vida által ismét megzavartott gondolatiban. Így folytatva megunt éltöket, valamely hegyről és üregről hallottak szót, mellyekben elrejtett kincsek és pénzdarabok találatnak. Nem volt semminek is jótékonyabb hatása keblökre, mint eme beszédnek, vagy szónak. Egyszerre feltámadt mindegyikben a' szunyadó akarat és erő, 's elhatározzák magokat megtenni e' végső próbát, mellynek szerencsés kivitelivel sorsukon változtathatnának. Arczáiknak komoly és megunt életet mutató vonásaiba eleven szín szökött, 's meglustult tagjaiknak ereiben új vér forrott.

Szóval, ők kincskeresésre határozzák el magokat. Hanem eszközre volt már most szükségök, mellyel a' munkát megkezdhessék, 's végre egy napi fáradozás kérés után szert tettek egy hánytvetett ásóra. Segédül még magok mellé vették Gyurkát is, egy munka nélküli suhanczot, kivel aztán egy hűs reggel utnak indulának. — Feltűnt a' hegy, 's a' kincsüreg szemeikbe ötlött. Elérkeztek hozzá és Vida most bele kiáltott. Hangja nagy zúgással viszonztaték, 's ez igen jó jel volt, mert hallékony füleikbe valamely csengő hang is hatott.

Egyenként szép csöndesen leereszkedének, 's vizsgálva szemmel bolyongtak a' tágas üregben. Elsőben is valami jó helyet szemléltek, 's azután fogtak az ásásnak, egymást felváltva, ha egynek egynek ereje kifáradott. Így ment ez sokáig, 's az ásott gödör már egy öltre ment, midőn az ásó' hegye valamely érczet korholt meg. „Aha! itt a' vasláda, csak ásd fiam“ szolt örömeben Vida Gyurkához, ki erősen dolgozott. Az ércz azonban még sem tűnt fel egész valóságában, 's az ásás' sora Benczére került. Ez újabb erővel dolgozott, és a' kincs . . . a' kincs végre feltűnt egész valóságában, a' melly minden véleményt meghamisítva, egy vasásó vala nyél nélkül. Oda minden öröm! és Vida mintegy utálva vetette félre, a' talált ásóvasat, véleményének nem teljesültében. „Nagyobb kincs várakozik miránk, csak ássad fiam!“ szolott másodszor is Gyurkához, ki mélyebben nyomá le ásóját. A' jámbor Bencze pedig fölemelte a' félredobott ásóvasat, 's mintha valami intő gondolattól vezéreltetett volna, nyugodtan vett bucsut társaitól. Erősen folytatták azok munkájokat, és Bencze pusztá ásóval eltávozott az üregből.

Napok töltek el, és Vida suhancz társával mindegyre dolgozott. Minden nap kiküldé Gyurkát a' közellévő faluba koldulni, 's kincsásása mellett koldult eledelből táplálta erejét. Beljebb beljebb haladott az üregben, 's motozása' közben egy nagy

oldalkő zuhant alá a' mélységbe. Ekkor valamely roncsolt kőlépcsőt vettek észre, 's Vida' öröme ismét növekedett. Leléptenek halkal a' lépcsőkön, és egy hasonló üregbe jutottak. Ásni kezdték itt is azonnal a' kövecses földet, 's az ásonak minden ütközése a' kövekbe, pénz gyanánt csengett füleiknek. Nem nyugodtak tehát mindaddig, míg a' kijelölt helyeket ölnyi mélységre nem ásták, hogy így kikerülve minden csalódást és bizonytalanságot, egyforma erővel és kedvvel folytathassák jutalmas munkájokat. Azonban az egyetlen egy eszköz, mellyel munkálódtak, a' jótékony ásó meggörbült a' nehezebb feszegetések alatt, 's nagy szomorúságokra ketté törött. Búsan jöttek fel az üregből, sajnálva tekintvén sikeretlen fáradságaikat, 's megszaggatott ruhában tértek a' faluba, hol koldulás lett élelmőknek keresete.

Igy ballagott el egyszerre Vida, egy ujonnan épült kisdud ház előtt, mellynek udvarában egy ép és egészséges ember dolgozgatott. Betekintett Vida, 's nagy csodálkozására a' dolgozgató emberben hajdani kenyeres társát Benczét ösmerte meg. Megszólította, 's ez a' rongyos koldulóban szána-kozással pillantá meg Vidát. Azonnal kezet fogtak az öregek, 's elbeszélék egy évi sorsukat. Vida ki koldus bot helyett eltört ásóját használá, sajnosan emlékezett meg az üregben talált ép ásóra, melly Benczét szorgalma mellett e' békes helyzetre eme-

lé. — Ugyanis Bencze elhagyván társát az üregben, kinek esze jobb sornak munkálatában csupán kincsel foglalkozott, ásójával oly munkásokat tartó emberhez szegődött napi bérbe, kinél ügyekezete és szorgalma mellett tápláló kenyerét találta. A' puszta ásóval tett naponkénti keresetének segedelmével pedig, több oly hasznos eszközökhöz jutott, mellyek nem csak fáradozásait könnyíték, hanem némü-némükép sorsának könnyebbségét is előmozdították. 'S így tett azután szert év' lefolyta alatt egy kised házra is, mellyel éjelen alkalommal találkozáék ismét régi barátjával. Benczének tehát jobb természetével, fölserkent elméjében azon magát észrevehő gondolat, miszerint sorsának előmozdításában egy bizonyosabb eszközzel kívánt élni az ásóval.

Soha sem kell oly dolgokra ásitanunk, mellyeknek kivitele nagyon kétes és bizonytalan, 's a' munkálódás mellett elfogyasztani testünknek minden erejét és tehetségét; mert míg a' magas és kábitó czél' munkálatában megvetve mellőzünk el egy kisebb 's csöndesebb eszközt, addig az okos az önczéljára fordítva boldogul feltételében.

A' SZÓFOGADATLANSÁG.

kis Menyhárt igen gyöngé és egészségtelen fiú volt; de mind e' mellett megmaradt eleven-sége néha csintalanságra is növekedett. Szeretett játszani, 's pajtáskaival órákig mulatozni, 's ha betegsége előkerült, nem annyira megromlott egészségén bánkódék, mint azon, hogy játékától olly hosszú időig tartatik fen. Hanem már egy darab idő óta erősödni látszék, 's eddigi halovány arczát piros szín boritá. Örvendének ezen a' szülék, 's a' fiút gondosan őrizék. Tartós egészsége új kedvet adott Menyhártnak, 's örülve állapotján kérte szüléit, hogy engedjék őt ismét játszhatni barátival. Valamivel kiljebb léphetett hát a' szorosabb gond alól, 's használta a' tavasznak gyönyörű napjait.

Előkerült a' laptázás, mellyben igen nagy örömet lelte, 's tanulása végeztével rendesen evvel mulatozott. De egyszer csak köhécselni kezd ám a' kis játékos, 's azonnal gyengült egészsége is. Átlátták szüléi a' közelgető veszélyt, 's azért meg is tiltanak neki olly játékot, mellyben izzadásba jövéen, vigyázatlansága által betegségeét siettetné.

A' köhécselgető Menyhárt szobában volt kénytelen tanulni, vagy olvasgatni, és semmi egyéb mulatságban részt nem vehetett. Gondolhatod kis olvasó, milly kínos állapot vala ez rá nézve, ki csak a' mezei szabad szellő indíthatott volna kívánt kedvre. Menyhárt tehát otthon ülő olvasó lett; 's minthogy szüléitől gyakran hallá, hogy nincs szebb és kellemesebb mulatság, mint könyvel társalkodni, 's a' játék' nemeiben mindenkor a' csöndesebbeket választani, vélekedése oda ment, hogy szüléi őt csupán csak tanulásra 's olvasgatásra akarják szorítani. Ennek következtetésében, midőn szüléi egykor hazulról eltávoznak, a' tőlök adott parancsot, mi szerint otthon kellett volna gyöngélgető állapotjában maradnia, általhágni merészelte.

Gyönyörű idő ajánlkozott a' játszásra, 's ő egész szívvvel vágyott pajtásai közt laptázhatni. Kiugrott tehát a' szobából, 's ment egyenesen a' szomszéd házba, hol vigan kiabáltak már társai.

Hibás gondolkozása szerint megszegte hát a' parancsot, mert azt vélvén, hogy szüléitől csupán folyvásti tanuláért tartóztatik le az unalmas szobában, 's bár egészségtelen állapotja is megtéríthette volna e' gondolatról, — a' játékba elegyedett, 's csak fájdalmas köhögése voná el hosszú futkozás után játszó társaitól.

A' szüléknek szavokat fogadni annyi: mint fáradó gondolataiknak, mellyek gyermeköknek bol-

dogságát tárgyazzák — alatta lenni. Ki nem veti pedig örömmel alá magát illy gondoskodásnak? Bizonyal az, ki Menyhártként ennek tiszteletet érdemlő becsét által nem látja, vagy általlátni nem is ügyekeznek. — A' megérkezett szülék veszedelmes betegségben lelték fíjokat, 's elkeseredve hallák szófogadatlanságát. Menyhárt pedig engedelmeért könyörgött, 's a' legtisztább indulattal igérete, hogy ezután szavokat fogadja, 's nem fogja magyaráztatni a' mit szülői parancsolnak. Gyógyulása öröm érzettel tölté meg keblét, engedelmeskedetni hiven szüleinek.

20.

JÓTETTÉRT JUTALOM.

időn Antal és Imre egy széles tó' partján ballagnának a' madarász helyre, szemekbe egy alacsony halász kunyhó ötlött, mellyet két fűzfa árnyékozott. Mellette menvén el, betekintének, 's ben egy öreg embert látának a' földön feküdni, kit tehetlensége 's nehéz nyögései miatt betegnek véltek. És nem csalódtak vélsükben, mert az öreg megpillantván őket, nyögő hangon kért egy pohár vizet,

melly szomját oltaná. Imre elfordult, és bátyját is magával akará vonni, de Antalnak szíve sokkal könnyörületesb vala, mint hogy egy szegény' kérelmét megtagadhatná. A' hidegkeblü Imre tehát itt hagyá Antalt, és ez átvevé az öregnek üres poharát, mellybe szomjat oltó vizet meritene. Tisztán megöblítve merite bele fris vizet, és átadá azt az öreg halásznak, ki édes vágygyal üritéki a' poharat. „Köszönöm jótettedet, kedvös gyermekem; segítél szomjamon hűsítő vizeddel!“ monda nyögő szavakkal az öreg, 's a' kis Antal örömteljes kebellet siete messze ballagó öcsce után. „Egy olly ronda embernek szolgálni“ — gondoló magában Imre, 's gúnyolni kezdé bátyjának jótettét.

Most a' madarászáshoz fogtak, 's a' lépvesszők és csapó kalitkák már készhelyeiken függének. Nagy kedvvel üzték már néhány nap óta különféle helyeken ebbeli munkájokat, de mindeddig nagyon kevés sikerrel, 's azért emelkedék keblök az örömtől olly annyira, ha egy madarkát foghatának. Már ekkor valóban nagy volt az öröm, hanem mindeddig a' nyert fogoly kettőnek lön tulajdona, mint-hogy egy munkában osztozának. De a' jelen alkalommal csapó kalitkájuk madarat sem látott, 's a' nélkül, hogy időtöltésük jutalmazva lett volna, tértek haza vádolva minden madarat. A' hely ugyan mindenkép alkalmas volt madár foghatásra, csak hogy a' próba, talán mint itt első nem sikerülhe-

tett. — Nem mondtak le hát egészen róla 's el-
tökéltették magokban, próbára venni még egyszer
a' helyet, a' mit aztán ismételve gyakoroltak. — A'
föllábadt halász pedig észre vette az alatt, mi ked-
vel üzik madarász próbáikat a' gyermekek, 's ér-
zékenyen emlékeztén kis jótevőjére, azt ajándék-
kal akará meglepni.

Egy illy alkalommal tehát, midőn a' gyerme-
kek elkészíték már lépjeiket, 's egy, fákkal fedett
dombra távoznak, — a' jó öreg kezébe vevé ének-
lő rigóját, 's törődött ujaival bár homályos de
megolvasható betüket irt egy papirosdarabra, mel-
lyet madarának nyakába akasztta. Ösmérte ő a fiuk-
ban Horgosy' ur eleven gyermekeit, 's hogy An-
talt szives tetteére emlékeztesse; ajándékával akará
örvendeztetni, 's így őt jutalmazni. Mig tehát ama-
zok a' dombra indulának, ő az alatt elhagyott ma-
dárfogó készülétkéhez ballagott, 's egy csapóka-
litkába téve rigóját, ismét eltávozott. Alig tekinte
vissza Imre a' dombról csapóira, midőn észrevé-
vén azoknak egyikében a' röpdeső állatot ugrán-
dozva futott le, hogy birtokába vegye az észrevett
madarat. Utánna Antal, 's a' mint meglátá a' rigó'
nyakán függő czédulát, bámulva kezdte olvasni a'
vastag betüket, 's bátyjának mutatta. Antal azon-
nal elpirult, és az öregre emlékezett, mert mást
nem is gyanithatott, midőn ezt, olvasá rajta: „jó-
tettért jutalom.“ — „Bátyám! ez a' tiéd“ mond ke-

serüen Imre' s kezébe nyujtá a' gyönyörű rigót, tettének jutalmát. Haza menvén, örömmel magyarázta meg e' kis jutalmat atyjának Antal, 's mingyárt egy alkalmas kalitkába zárta; Imre a' beszéd alatt szemeit sem merte felemelni atyjára, mert minden pillanatban várta tettének gyalázatát, mellyet később aztán meg is bánt, mivel megtanulá, hogy a' nyomorultaknak, és szenvedőknek segiteni jutalom nélkül is édes.

21.

A' SZORGALMAS FIU.

munkát csak úgy kedvelheti meg az ember, ha annak valódi becsét érezni tudja. Mig ezt a' lélek által nem látja, határozatlan lépései csupa röstségre vezetik. Mert mi is a' röstségre mint egyedül a' dologtóli irtódzás, melly a' lélek előtt, még csak gondolatban sem kedves. Ezt pedig elüzni legjobb eszköz, kivetkezni a' rossz szokásból, melly nem csökkenő próbák által könnyen megeshetik.

A' kis Fridrik kerülte a' könyvet, a' mint csak lehetett, mert benne semmi gyönyörűsége sem talált. Hiába inték szülei; hiába hozták elő iskola-

társainak dicséretes példáit, ő mind ezzel nem gondolt, 's ha szabadon lehetett, könyvét is játék gyanánt használá. Tanítója annyi sikertelen intései után, megvonta tőle figyelmét, hogy talán így észreveszi magát; de Fridriknek ez csak röstségét nevelte, mert nem tartván senkitől, nem is ügyekezett. Hanem egy estve, midőn játszópajtásai' köréből haza tért, csöndes és mintegy magában eszmélő képpel lépett be a' szobába, 's egyenesen könyves asztalához fordult, hol mély olvasgatásba merüle 's nem figyelvén semmire, mi körülé történik. Ezen szokatlan viselete 's rögtöni változása Fridriknek csodálkozásra inditá szüléit, kik örvendve tekinték magába vonult fajoknak jóra térő változását. A' legközelebbi játék alatt hallotta dicsérni, hogy mi édes tanulás után egy kis szabad mozgás, melly bár mi játékban történjék, kétszeresen mulattat. Kérdezték ekkor tőlök Fridrik, hogy állna a' holnapi lecke, mire ő pusztá vállat vonitva válaszolt: „Te így azt a' gyönyörüséget nem is érezheted, mellyet mi érezünk, mert dolog előtt soha sem olly kedves a' játék, mint annak végeztével,“ mondák barátai, 's Fridrik eszmélni kezdé. „Hogy hogy? kérdé gondolkodólag Fridrik társait, hát nem vagyok-e én is szénte olly vig kedvü, mint ti mindnyájan?“. De az okosabbak megmutatták Fridriknek, hogy a' folyvásti játék kész unalom, mert a' tanulás és játék foglalatosság és nyugalom csak

egy mást felváltva édesek. Valjon nem nevetséges volna-e? ha valaki ágyából felkelvén ismét nyugalomra vágynék. A' nyugalom a' napon által munkálódó embernek, épen az, mi egy rövid és elmét pihentető játék a' tanuló gyermeknek. Mindkettő tehát csak úgy esik édesen, ha munka és foglalatosság után történik.

Elég volt ennyi Fridriknek, hogy hibás gondolkozását egy ujonnan nyert eszmélet által megösmerje, 's azt orvosolni ügyekezze. 'S ezért jött olly csöndes képpel haza, 's ezért kezdé meg önmeggyőződésből tanulási foglalkozásait. Kedves szülei örömmel teltek el, látván, hogy megfontolá Fridrik elébbeni rosz szokását. Fridrik atyjához hivatatték ekkor, 's értelmes intést nyerve vallá meg hibás természetét. Tanítójának figyelmét, mellyet már régen nem éreze iparkodása által magára vonta, 's szorgalmatos magaviseletével egészen is magáévá tevé. Szünidején a' játék öröm volt, mert tanulás előtt nemis játszhatott, annyira növekedett szorgalma. Nem kellett neki parancsolni, hogy dolgozzék, mert annak szükségét és hasznát maga átlátta, 's szorgalmas példája követésre méltó lön másoknál.

Kedves gyermekek! a' szorgalom maga magát megjutalmazza; mert ha tulajdonunkká tesszük azt, olly kincs leend életünkre nézve, melly egyedül teheti meg talpkövét jövődő boldogságunknak, — az unalom nélküli életnek.

A' KÁROSMAKACSSÁG.

Nincs veszedelmesebb a' makacsságnál.

Albert egyike vala azoknak, kik hibás természetüknél fogva minden szorosabb intést — elenszegülő makacssággal akarnak kijátszani, nem vévén gondolóra, hogy a' hiba, mellyért őket dorgálják, egy szelid engedékenység és megtérés által erejében gyöngittetik; midőn azt ellenben a' makacs elenszegülés vétekké neveli. Az intést ugyan a' hibás tettért érzékenyen veszi a' tiszta lélek, de ezen felfingerlett érzékenység lesz azután olly fogékony hatással, hogy a' dorgáló szavakat mindég annyi jótévő malasztoknak tekincse. — Albert ugy megszokta ényes természetén épült makacsságát, hogy neki már keményebb fenyték sem sokat használt. Tanítója ha meginté, dömmögő érthetetlen szavai-val jelenté, hogy mind ez ő neki nem tetszik. Engedelmeskedni fő kötelessége a' gyermeknek, 's az okosabbak' oktatásait kész szívvvel követni. Ilyenkor ő rendesen haza ment az iskolából, mintha igaz panaszát volna jussa szülei előtt elrebegni. De otthon ujabban dorgáltaték meg, mert hogy Ál-

bertnek tamádt ismét kedve makacskodni, az tudva volt már a' szülők előtt.

Midőn egyszer X. herczeg, a' falu' birtokosa jobbágyait akará látogatni, jövetelének meghatározott napját a' lakosok, valami tiszteletet jelentő szertartással akarák ünnepelni, 's imigy idvezleni a' herczeget. Mozsarak töltettek meg, és a' falu' leányai fehérbe öltözének, 's virág koszorukkal fejiken várták az ünnepélyes órát, melyben érkezendő jó szivü uraság. Az iskola gyermekek rendbe állanak, 's a' kijelelt helyre indultak. Közöttük vala Albert is, az ösmért fiu, ki görbedt hátával 's idomtalan test mozgásival tünteté ki magát az egyenes és vidám tekintetü tanuló seregből. Tanítója hozzá ment és inté, hogy igazitaná helyes állásba magát, 's ezen kelletlen mozgásival ne rutitaná társait. Erre Albert, mintha érdemes oka lett volna gyáva tehetlenségével magát menteni, megduzta orrát, 's tanítójának minden fenyegetése mellett is, otthagya az üdvezlő sereget, 's makacs természetével akarván győzedelmeskedni, megvonta magát otthon egy szugolyban, távollétében szüleinek. Mintha ezen ellenszegülésével tanítója' parancsát győzte volna meg, olly áttalkodott határozattal ült otthon. — Az üdvezlet az alatt végbe ment, és a' széljel bocsátott gyermekek örömmel mutogták egymásnak ezüst pénzdarabjaikat, melyek a' herczeg kegyéből osztattak ki a' kisdud sereg között,

's a' sereg' örök emlékére megtartani, eltökélték magukban. Albert most szüléitől pirongatást kapott, 's elég büntetés volt más részről neki, abbéli vesztesége, mi szerint, ő ebben az örömben, 's azokban a' kedves és becses pénzdarabokban részt nem vehete. 'S mi tiltá, hogy mind ezekben nem részesülhete, mint egyedül káros makacssága, 's a' megérdemlett intőszavaknak ellenszegülése. Tartotta volna csak magát azokhoz az illő rendszabásokhoz, mellyeket mind egyik tanuló társa hiven követett, 's ne volt volna neki durczás indulata, — bizonyosan még sok más jót érezhetett volna, mellyeket káros természetével nem akarva is elkerült.

23.

A' KEVÉLYSÉG.

ódor mindenkép jó, és szorgalmatos fiu volt, csak hogy a' kevélység minden szebb tulajdonait, rúttá változtatá. Kevély büszke magatartásával megutáltatta érdemét, és barátaiból rövid időn kifogyott, mert utálatos lévén ezek előtt a' büszkeség, tőle mind elpártoltak, 's megvető tekintettel nézték, mi kevély léptekkel ballag az urfi, mint egy tiszteltetni akarva

másoktól; pedig ha tiszteltetni akarunk, magunkat barátságos és leereszkedő indulattal kell viselni mások iránt. A' hideg tekintet, másokat is hidegségre indit; 's így hagyatik magára a' kevély ember. A' szülék észrevevén magára hagyattatását Tódornak, kérdezősködni kezdetek barátságának megszűntén, hogy őt most társalkodni sem látják másokkal.

„Meglássá édes anyám, mind itt lesz valamennyi, csak nevem' napja érkezzék el“ mond Tódor, és arra az ozsonnára gondolt, mellyet édes anyja ígért neve napjának leendő ünnepén.

A' nap tehát elérkezett, 's Tódor az iskolába menvén, imigy hívá meg társait: „köszöntetek meg ozsonna' tájon, és szívesen látlak benneteket“ 's ezen szavak olly hidegen pattának le ajakiról, mintha csupa parancsolatból mondotta volna. Társai pedig mindnyájan hallgattak, és egymás' szemibe mosolyogva értették már egymást. — Tódor haza ment, és kész ozsonna mellett várakozott barátira. Még eddig senki sem jött, 's nyugtalansága mindinkább növekedett. Végig meg' végig sétálgatta a' kert' hosszát, 's mindig az volt féjében. miként adja majd válaszáat, ha társai azokkal a' nagy üdvezletekkel előállanak. De az üdvezlők közül még egy sem érkezett mindeddig, noha már az ozsonna táj vacsora idő felé sieté. A' mindent örömmel teljesítő anya, gyanitá most már másoknak fiá-

tól való idegenkedésöket. „Fiam! a' kevélység magát alázza meg“ szölt édes anyja Tódornak, ki az elmaradott, barátokon folyvást töprenkedék. „Most menj, és alázd meg magad' elöttök, hogy elfogadhassák hívásodat, mellytől elüzé öket ösmért büszkeséged“ folytatá beszédét az édes anya, és Tódor szégyen pirulattal süté le szemeit, mert nem tudá magát menteni, söt ön hibáját átlátva csókolá kezét, és eltávozott.

Bezzeg! kevés idő mulva csödült a' sok barát minden felöl, mert Tódor' megalázadó szive, és beszéde visszahíta az elpártolt társakat, 's régi birtokába jutott ismét barátainak. Volt öröm és idvezlet, mellyel Tódor tetéztetek. Vigan kurjongatott a' pajtás sereg, mellynek fölleltében örvendve vi-gadott Tódor is, a' kevélységnek bucsut adott barát. 'S minthogy késön érkeztenek, az ozsonna, egy ékeőbb vacsora lön, mellynek felcsemegelések gyönyörü holdvilági estvén a' kertben történt meg.

A' kevélység soha sem szerez barátokat, mert ez minden elött utálatos. Gyüöltetik, és végtére is Tódor példajaként ön magát alázza meg. 'S nemde magában is nevetséges, ha egy kevélynek felduz-zad arczvonásait, 's büszke lépteit szemléljük, hát-ha még azt is meggondoljuk kis olvasó, hogy az ilyen, bár ellenkezöt hisz, többnyire megvettetve, és gyüöltetve él, nem de szánakozó szívvvel kell öt tekintenünk?! —

A' JÓTEVÉS MÓDJA.

Leopold és Czili igen jó szívű testvérek valának; hajlandók a' jó tétre, 's megosztani segedelmüket a' szegényekkel. 'S ezen tiszta hajlandóság annyira felbuzdult keblökben, hogy ha valami alkalom adódott, mellyben szívök' érzését követhették, köztök az indulat jótéteményük' fejében csaknem vetélkedéssé vált; 's ez volt a' győző, ki több jót tehetett másokkal.

Midőn egyszer sétálásukat folytatták egy gyönyörű ligetben, két koldusra bukkantak, kik az út mellé telepedve vártak segedelmet az elmenőktől. Czili volt az első, ki pénzét átadá; de midőn meghallotta Leopold hugának szavait, mellyekkel alamszna nyujtása közben mintegy a' hálát koldulni 's kívanni látszatott, — az ő szívében sokkal érde mesb indulat serkent, 's fejében sokkal szebb gondolat támadott, az tudniillik, hogy a' pénzt, mellyet rájuk szánt, egy csöndes és nem szinmutató képpel adja által. És a' két koldus érzette is, hogy Leopold' adakozása tiszta és szives volt. — Miután eléggé kisétálták magukat, Czili bátyját ugyan arra az utra nógatta, mellyen elébbi adakozásaikat

tették. Arra jöttek hát vissza, 's a' két koldust még az út mellett találták. Midőn mellettök elballagtak, haragosan tekintte Czili rájok, hogy szájaikat fel nem nyitották ujonnan a' köszönetre; mert ő egy pusztá fej hajtással meg nem elégedett. „Háládatlan teremtések! nem tudják becsülni a' szives jótéteményt.“ Így kiálta fel távoztában Czili, — és az egyik koldus, ki mint tapasztalt öreg, elébbi szavaiban is gondolá Czilinek kérkedési adományát, -- fölvánczorgott, 's visszanyujtá a' haragos leánykának pénzalamizsnáját. „Magától pedig jó urfi, nem gondolván hogy testvérével érez, köszönettel és hálával veszem, tiszta indulatjával párosult kétszeres becsü adományát!“ szólt az öreg, 's visszatántorgott elébbi helyére. Nagy volt csodálkozása Czilinek, 's tapasztalnia kellett nem várt szégyenét. És a' koldust sehogy sem merte vádolni, mert minden szavát igaznak találta, kivált midőn erről Leopoldtól is bizonyossá tétetett.

A' jótévés' módja gyakran becsesebb magánál a' jó tételnél; mert valódi adakozó nem azért, ad, hogy háláltassék, hanem hogy segedelmével a' nyomorultaknak sorsukat könnyítse. Örömet adni, és halát nem koldulni! ez a' jótétemény' érdemesb oldala. Melly édes öröm, mások örömének nevelése, ha tiszta és egyenes adakozás szerzi azt!! —

25.

A' JÓ ERKÖLCS ALAPULÁSA.

sak az lehet idővel jó erkölcsű, ki már zsenge korában, midőn a' sziv legjobban hajlik, a' jóra hajlandó indulattal győzedelmeskedhetik, minden ellenséges és bosszuálló hajlandóságain, az az, eltudja nyomni a' keblében serkenő roszt, 's táplálni és erősíteni ügyekezik a' jót, melly ha nem gyámolittatik, vajmi hamar elvész! . . .

Tódor igen jámbor szivű fiu volt, 's hajlandó minden jót követni, mellyet becsülni megtanult. Mert midőn egy erkölcstelen, makacs példának szemmel volt tanuja, annyira megutálta azt, hogy feltevé magában, olyantól egész életében őrizkedni. Segítette ezen szép és dicséretes feltételét tanítója is, ki oktató beszédével Tódor' szivébe mindig a' jámborságra törekvő kívánságokat csepegteté.

Volt Tódornak egy pajtása, ki nagyon ősmertetes leve már csintalansága által. Ennek egyszer kedve jött, háborgatni Tódort legjobb magaviseletében, és tanulásában. Midőn erre a' gondolatra vemedett volna, kevés idő mulva, azt vette észre Tódor, hogy legszükségesebb könyve kirepült tás-

kájából, mellyet különben is mindig nyakába függesztve hordozott. Szegény Tódor! és ezt akkor vette csak észre, midőn belőle már legjobban kellett volna készülnie. Szüléi pirongaták gondatlansága felől, és ő könyv 's tudomány nélkül, azaz készületlen ment az iskolába. Ott ismét megkapta a' leczkét, 's szomorú képpel tekinté, mint megelőzik most tanuló társai. De alig ment haza, midőn az a' csintalan pajtás csak előtte termett, 's a' töle eldugott könyvet kezébe adta Tódornak. Képzelheted kis olvasó, azt a' keserű és boszuáló indulatot, melly most Tódornak felgerjedd, keblében háborgott „Megállj csak! monda ő, boszuán visszafizetem, én ezt rövid időn“ — 's mint ellensége, olly megvető és haragos tekintettel sietett el mellőle. Na lesz neked pajtás! mondja most a' kis olvasó, pedig hiába, Tódor a' régi Tódor maradt. Ő ugyan azt gondolta tüzes haragjában, hogy jó lenne pajtását ugyan erre a' sorsra juttatni, mellyen most ő szégyent vallott; de még mellette ha ezt teszi Tódor pajtásával, ez mint különben is csintalan fiu bizonyosan megbüntettetnék tanítójától, ki csak a' jobbak eránt viseltetett lágyabb büntetéssel, 's Tódort is azért kémélé meg. Volt tehát ő neki is alkalma, eldughatni észrevétlenül pajtása könyvét, — de midőn már erre csaknem kinyujtá kezét, akkor egy tisztább gondolatra jött, 's megvonta kinyujtott kezét a' könyv eldugásától. Mert mit is

nyerek vele gondolá magában, — ha szerencsésen teljesíthetném is boszus szándékomat? Látni fog-nám pajtásomat abban a' szégyenben szenvedni, — 's mind ez csupán egy alacsony boszuálló indulatnak fog majd tekintetni. Nem! ezt tanítómtól nem tanultam — 's a' boszuvágyó indulatnak teljesültén örvendenek, a' melly tiszta feltételemmel egészen ellenkezik! — 'S nem tett Tódor egyebet : mint kimenté magát szüléi és tanítója előtt gondatlansága felől.

Csak így lehet állandó gyermekek, a' jó erkölcs, ha hasonló esetekben, minekelötte véghez vitetnék a' heves és káros szándék, annak alacsony-ságát hidegebb észszel meggondoljuk, 's tudunk gyözedelmeskedni minden rossz hajlandóságokon.

26.

A' KIS KERTÉSZEK.

kis Jusztin szereté a' virágokat, valamint testvére Mathilde. Ez volt az idősbik, 's ettől tanulta a' kis testvér, mi szép, és gyönyörködtető virágokkal foglalatoskodni. Egyszép, és ékes virág minden kedvöket megnyeré, annyira, hogy a' lakástól távolabb eső kertből, maguk hozának haza különféle virág gyökereket, avagy kész 's legpompásabb nyilásában szagosko-

dó rózsákat is, mellyeket azután, hogy ön magok nevelhessék, cserepekbe ültetének. Jusztin előtt ugyan kedves volt minden, de velök még sem gondoskodott olly szorgalommal, mellyel Mathilde; mert azt gondolta, hogy a' virág önmagából szija a' nedvet, nő, és virágzik, a' nélkül hogy szüksége lenne valami éltető külső befolyásra. — 'S mint-hogy Mathilde egészen el volt foglalva tulajdon virágainak gondos öntözgetésével, nem tekinté meg olly gyakran, mint növekednek Jusztin' virágai. Nála gyönyörűen fakadott minden bimbó, 's ment örömét jelenteni Jusztinnak, ki látván nénje' nyíló virágait, kedvetlenül hasonlítá össze azokkal az övéit, mellyek napról napra fonnyadának. A' kis tapasztalatlan kertész tehát, előadta panaszát ültetvényei felől, mellyek sem kelni, sem virágzani nem akarnak, midőn Mathilde az övéiben kedvtelve gyönyörködik. Hja! külső gond nélkül semmi sem megy, táplálni és éltetni kell azokat kívánt szerrel, 's mellette szorgalommal; a' mit a' kis tapasztalatlan Jusztin vagy tudatlanságból, vagy pedig gondotlanságból egészen elkerült. Ők ugyan még most kezdének csak először virággal kertészkedni, de Mathilde még is, mint tapasztaltabb tudta a' módot, mellyel virágainak ápolásában viseltetnie kell, 's innét lőn, hogy testvérét ebben megelőzé. „Nézd kis Jusztin! mi szépen nyílnak bimbóim, de nem nyílnának, ha a' gyökeret, mellyből

minden éltető nedvet szinak fris vizzel nem öntözöm; mert valamint a' nagy kertben eső által táplálatnak, ugy itt is megkivánják a' nedvet, melyet öntözgetés által pótolunk.“ Imigy tanitá öcsését a' gondos Mathilde, és a' kis Jusztin ez után nem sokára önnevelte, 's öntözte virágaiban gyönyörködhetett.

A' mit az anya természet' tápláló kebléből magunkhoz veszünk, hogy benne gyönyörködésünket leljük, legyen az állat, avagy növény, mindig meg kell adnunk neki azon belső és külső szert, mellyel azt az anya természet táplálja, 's gyakran kétszeres gond mellett, mert különben elvész kezünk alatt.

27.

IDŐSZAKI MULATSÁGOK.

I.

A' T él.

Ejér köntösbe öltözött az egész természet; a' tavak befagytak, 's a' T él, Ö nagysága beköszöntte. Esett a' hó; fagyott mindenütt, és a' gyermekek örömriadással vevék elő szétbontott szánkáik' poros darabjait, 's összealkotván tavali állásukba, vonák egymás a'

magas hó' színén. Volt öröm és kurjongatás, lótás futás, — és utóbb hideg didergés is.

Szánkát elő! 's a hegyre föl
Vonván, ereszkedjete,
A' völgybe le. Holláh! Holláh!
Fagy a' hó csak jőjjetek.

Kiáltá Gazsi, 's akkorát kurjantott meg, hogy a' hatodik szomszédból is előjött a' pajtás, 's a' szánkó sereggel huzaték föl a' hegyre, honnan az ereszkedés a' legalkalmasabbnak tetszett. A' domb mellett egy jól befagyott tó ajánlkozott a' csuszkálóknak, vagy a' korcsolyásoknak, 's az volt a' győztes, ki egy huzomban legmesszebb csuszhatott. Természetes, hogy a' csizma mellette jól kopott, de ez nem sok hátráltatást szült, a' vig fiuknak. — A' domb tetejéről mások hóból öszvehömpölygetett vaskos golyókat bocsátának alá, 's örültek, ha a' korcsolyásokat, vagy az ereszkedőket legnagyobb vigalmukban háborgathatták. Embereket formáltak hóból 's ezek szinte azon sorsra jutának, úgy hogy kezők lábok kitörött. A' kisebbek szánkaikon vonták egymást a' jég sima hátán, 's volt esés, mert a' huzásban a' láb könnyen megcsuszhatott; de ha a' felváltási idő elérkezett, akkor a' vonásban kifáradtak, pihenve nézték a' szánkóról, társaiknak hasonló esésüket. Voltak, kik csintalanságból hógolyókkal kezdék egymást hajigálni, de az ilyen játékot, mivel arczbandobás, 's következőleg kár

vagy fájdalom nélkül ritkán eshetett meg, az okosabbak elkerülték, 's inkább elébbi multságukat folytatták, elég vig örömmel.

Illy hasonló időöltésekkel éltek szabad óráikban a' vig fiuk, 's keresve keresték az alkalmasabb helyeket, mellyeken a' télnek engedő napjaiban is lehessenek hasonló játéki örömet, mig egyszer a' mindinkább lustuló telet, eleven szinnel váltá fel.

II.

A' t a v a s z.

Derülj, derülj te szép tavasz

Derülj vidám kelet!

'S a' nap' arany sugárral

Üzd a' megunt telet.

Mezőkre hints virágokat,

'S vond bé a' berkeket

Zöld szinnel, hogy hallgathassunk

Pacsirta éneket.

És hogy miként dicséri ő

Hang közt a' kék eget;

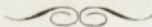
Akként mondhassunk majd mi is

Hálával éneket!

Illykép hangzék a' gyermek' tavaszi dala, midőn a' mezőkre futának, gyönyörködni a' tavasz' bájában. A' madarak megnyiták torkukat, 's erdő, emberek, völgy hangzott hangicsálásiktól. A' báránykák vigan ugrándozának a' kies gyeptéren; a' pásztor megfuvá mezei sipját, és a' madarak és fu-

volák' zengzete hirdeté a' felviradott természetet. Gyönyörű látvány! mi szemet éltető zöld szint ölte fel az egész természet, 's mi langy melegre csalja ki a' májusi nap az embereket, hogy részt vegyenek gyönyörűségében!

Gazsinak pajtásai meghivattak édes anyjától május' első napjának innepletére, hogy tapasztalhas-sák az úgy nevezett májusi' gyönyörűségét, egy mezei ozsonnában részesülvén. Kész volt a' sereg, és indult a' mezőre, hol a' tejes köcsögöket egy nagy fának árnyékába rakák le, 's egy mezei játékot végezvén, letelepedtek a' fazekak mellé, 's elvégezték gyönyörűen, mit azokkal tenniök kellett. Jóízűen esett nekik minden falat, 's meg voltak elégedve. Már most ismét játékhoz fogtak, mit a' laptával kedvökre üzének. De vigyázva, ne hogy megmelegedvén, valami hüvesítő mód vagy szer által, magoknak betegséget szerezzenek, a' májusi napra így keserűen kellene emlékezniök. Egy léggolyót is hozott a' pajtások' egyike, 's avval hasonlókép mulatának. Lökdösték mindenfelé; kezkenőt tekerének ökleikre, hogy erősebben 's fájdalom nélkül üthessék föl pufogó golyójukat. Illy gyönyörködéssel töltének el több napokat is, mellyekben időtöltésül, csak laptázás marada mindig a' játéknem.

III.

A' n y á r.

Az idő' melegsége növekedik, 's érleli a' gyümölcsöket, mellyeket a' tavasz még virágban, vagy éretlenül hagyott. A' fák' levelei közül a' sárga körtvély ajánlkozik, 's a' piros cseresznye sűrűn csüng le az ágakról. Sárgul a' zöld kalász, melly földművest fáradozásinak gyümölcsével vigasztalja, a' nem sokára érkezendő sarló pedig eleve élesítetik, megtenni metsző tehetséget. Az ember örömmel lép ki szobájából, hogy tekintse a' gyümölcsöző természetet, melly a' munkás' szemeit gyönyörűséggel tölti meg, midőn mindenütt gazdagon termeszt a' szorgalom' jutalmát, a' hasznos és éltető gyümölcsöt.

A' gyermek vizsgálódását teszi a' természetben, 's becsülni tanulja a' munkát, és szorgalmat, mellyet az áldással bőv természet eleibe terjeszt, mint egy intő mutatványul, miként kelljen mindenkinek dolgoznia, hogy a' fáradság hozta virágokból, és föld' gyümölcseiből kedvet, gyönyörűséget, 's életet vehessen. Elfoglalja ennek látása a' szemlélődő gyermek' kebelét, 's egész mulatságát fölleli, ha pillanatait a' gazdag természetten vezetheti Gyönyörködve nézi az izzadó aratókat, kik a' maggal terhelt buzakalászokat, vig dalolás mellett hordják kévékbe. A' napnak ilyenkori legfőbb melege, keveset indit most ollyféle játékra, mellyben

az izzadásnak csepjeit kellene érezni, megelégszik esöndesebb játékkal, vagy egyéb mulatozással, millyet a' játéknak számtalan nemeiből bizomyal tudhat választani. Gazsi szünidejét többnyire sétálásal tölté, mellyben szemei vizsgálódhatnak, 's özszererekedvén néha pajtásival, sárkányt ereszte föl a' magasba, hová csak madár juthat. Illy meleg napokban ugyan az ember többnyire rest, de vannak frisitő szerek, mellyekkel a' lustuló testet és inait mintegy uj erőbe juttatja.

IV.

A z ö s z.

Csillapul a' meleg; a' gyümölcsök teljesen megérték, 's kellemes izökkel kínálkoznak. Lajtorjátvet a' gazda fájnak, 's leszedi rólok érett gyümölcseit, mellyekben gyönyörködve tekinti fáradságának jutalmát. De az öszenek minden egyéb mulatságát a' vig szüret magasítja, midön a' szőlő gerezedek' nedvei vig dalolással, 's dudolgatással sajtoltatnak. Mindenütt vigság és öröm, taraczk durrogatás, 's egyéb tüzi játékok kellemesítik és vidámitják a' szüretet. A' gyermekek szőlövel terhelt gyomorról futkosnak le a' hegyekről, hogy gyomrukat ez által könnyítsék, 's ujult erővel foghassanak ismét egy két gerezdenek fölemésztéséhez. A' nagyobbak örömmel sütnének ki egy pár taraczkot, avagy pisztolyt, de elébb kérés és könyör-

géshez kell folyamodniok, hogy vigyázat, mellett is teljesithessék vágyukat. Taraczkhoz bocsáttatnak hát, 's remegő kézzel nyujtsák ki kanócz póznáikat, mellyekkel a' puskaport tüzre lobbanthasák. Eldurran végre, 's nagy ekkor az öröm, hogy félénk és remegő kéz is elbirta sütni azt, mit még nagyobbak gyakorolnak.

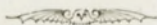
A' szüret vig ugy lehet csak,
Hogyha durrog a' taraczk,
'S hogyha édes must' levével
Van megtöltve a' palaczk,
Azt kísütni durva szókra,
'S ezt fölhajtni a' torokra —
A' szüret csak így lehet
Vig, ha minden így mehet. —

Ekkép dalolt Gazsi, 's meglehetősen fölhajtá a' mustos palaczkot, mellyet aztán sorra adván a' szüretben részvevő pajtásinak, míg azok az ürülő edényt hajtogatták, azalatt ő dalát ismételte. Azután a' hegyoldalra mentek, 's ott vigadtak sokáig, míg egy barna hangász banda érkezék, 's a' muzsika fölsalá őket, 's gyönyörködve szemlélték, miként forgatják egymást a' tánczban a' szedők és szedőnék.

Utczu! utczu! itt a' szüret,
Tánczra vélem, a' ki szeret!

Kiálta az öreg vinczellér, 's Gazsinak és pajtásinak nevetniök kellett, midőn az öreg csont is tánczra ugrott, 's megpederve fejr bajuszát verte

össze vaskos bokáit. „Már ez csak ugyan furesa!“ mond Gazsi pajtásinak, de az öreg azért csak megjárta. — A' szüreti vigasságnak még néhány nap voltak a' vidor gyermekek részesei, de azután levándoroltak a' hegyi lakásról ismét a' városba — 's vigan emlékezének meg otthon egymás közt a' szüreti mulatságról.

28.

AZ ARATÓK.

Tini és Egyed az aratókhoz mentek ki, hogy láthassák, miként dolgoznak mezei dal között. Meleg volt az idő 's csaknem forró a' munkásokra nézve. Az asszonyok' és leányok' fejiken nagy kerek szalma kalap esüggött, melly gátolá valamennyire a' napnak sütő melegét árnyékával, de mind e' mellett a' készen álló fris viz nagyon szükséges volt, 's számtalan korsót üritének ki már a' munkások. Tini és Egyed hozzájuk érkeztek, hol a' szorgos atya már folyvást pipázgatott, nézdelve miként, hogyan, és hol foly a' munka. Harsogtak a' sarlók; a' terhelt buzakalászok ledöntettek, 's másoktól rendes kévékbe hordattak. Öröm tenyészelt az egész térsé-

gen, 's vidám munkásság. Dalok hangzottak, melyek mintegy felejtetni akarák, hogy a' nap' heve még sem olly égető, mint ők érzik. Az édes atya körüljárta gyermekivel az aratatlan földeket, 's mutatá nekik, miként adja vissza többszeresen a' jóltevő természet, mit kebelébe vetett a' munkás földmivelő.

„Hanem nézzed csak Tini — szólt Egyed, mi nagy különbség van a' buzaszálak között.“

„Már az igaz! válaszola Tini. Nézd csak atyus, mi szépen és magasan nyulnak föl azok, és ezek lehajtott fővel inganak, mintha megtörve volna mindegyik buza szál.“

„Atyám! én ezeket mind kivágnám szalmának, mert másra ugy sem érdemesek“ mond Egyed, 's gyűlölő szemekkel tekinté a' meggörbült kalászu szálakat.“

„Már ez szép gazdaság lenne! szólt a' kis tapasztalatlanokhoz a' mosolygó atya, hát nem tudjátok, hogy a' maggal terhelt kalászok lehúzzák nehézségök miatt a' vékony szálakat, 's az üresek ellenben egyenes fővel nyulnak fel, mert minden mag nélkül vannak, 's nem olly nehezek.“

„Igy hát mink szépen bántunk volna velök, ha ránk bízott volna learatásuk;“ mond Egyed, és mind a' ketten átlátták, hogy gondolkozásukat megfordítani kellett volna.

Az aratók épen e' mai napnak estéjén vége-

zék el munkájukat, úgy hogy a' munka' vége felé a' leányok külön válva kötének buzakalászból koszorut, 's azt virággal és szalagokkal felczifrázva tüzték egy szalaggal körültekert pózna' hegyére. Nehány vig leánykák felkoszoruzák fejöket; sarlójikra selyem kendőt kötözének, 's így felkészülve tértek vissza társaikhoz. Vigan dalolva indultak meg most az aratók, 's egy cigány banda érkezvén hozzájuk, tánczra perdíték a' leányokat uton utfélen a' vigadó legények.

Ez, aratás' végeztével sok helyeken szokás, 's megköszönteni az uraságot tulajdon udvarában, 's a' bö aratás' rovására egy pár boros csutorát kiüríteni, vagy vigan tánczolni.

Egyed és Tini mind látták ezt, 's kedves volt előttök az aratók' öröme.

29.

A' RESTSÉG' MIBENLÉTE.

a a' gyermek nem unatkozik, meg sem is restül, vagy megfordítva, ha restté lett, előtte minden hasznosabb tárgy merő unalom.

Balásznak midőn tanulnia kellett, azt mondá legelőször, hogy ha sokat tanul az ember, hamar megunja, 's

minden kedvét elveszti tőle. Ezen gondolkozását tehát hiven is megtartotta minden olly tettben, melly tartósabb szorgalmat, 's a' folytatáshoz állandóbb kedvet kívánt. Ez még rá nézve ugyan ártalmas nem lett volna, mert meg kell vallani, hogy az egyforma és tartós munkában hamar csökken a' kedv, 's hogy ez megelőztessék, olly dologra kell fordulni, mellyben a' megfáradt elme, vagy testi tag mintegy megkönnyüljön, 's a' dolgok' változékonysága unalmat üzzön. De ezt mégis annyira vinni, hogy végre a' munkálódó elme minden perczen tárgyát változtassa, — annyi mint kevésben találni állandó kedvet, unatkozni, 's végre elrestülni. Az illy káros szokást tehát kerülni kell.

Balázsunk kitüzött rende szerint, a' tanulásról könnyen játékra lépett, hogy meg ne unja a' tanulást, mert akkor aztán minden kedvét elvesztené tőle. Tanítójának intéseiből ezt leghivebben megtartotta, 's megörzé — annyira, hogy kevés idő mulva többet adott a' játékra, mint az iskolai dolgokra. Könnyen sejti már most maga a' kis olvasó is, ezen szokásnak következését, mellyet Balázs' magaviselete majdan szülni fog.

Ő tudniillik ezen túl már mindenben korán kezdett unatkozni, 's nem talált állandó kedvre sehol is. Majd tanult, majd játszott, majd olvasott, majd ismét fecsegett ugy annyira, hogy napi foglalatosága különféle, de illy nemü változatokon ment ke-

resztül. Így unta meg legelsőbbben is a' tanulást, így egyéb hasznosabb foglalatosságot, 's mind ennek következése az lett, hogy iskolai szorgalma megcsökkent, 's ő restülni kezdte. Midőn pedig restsége és dologtalansága felől szülei kérdeznék, megvallá, hogy abban a' tanulásban és dologban olly valami untató van, hogy velök mingyárt kedvét veszti. Balázs minden esetre pirogatást érdemlett, 's őt a' régi szorgalmas állásba visszahelyezni, nagy gond vala a' szüléknek, mit akkép nyertek meg, hogy unatkozó elméjét kedveltető dolgokra szoktatván, úgy vezették vissza lassanként a' tartósabb munkának unalom nélküli folytatására.

Kerülni kell az unatkozást, 's az erre szolgáló alkalmat, mert mindinkább terjedvén, megcsökken a' munkaszeretet, 's retséggé változik.

30.

L E V É L.

(A' kis Magyarokhoz.)

zen dicsérő levél egy érde-
mes urtól van, ki látván egy
bizonyos próbatételen, a' né-
met beszédü kisdetek' szor-
galmát, e' felől már másutt tu-
dósítá a' magyar apróságot,—
mellynek tartalmát, azaz: belse-

jét a' kis olvasóval is közölni kívántuk. A' levél következik:

Kedvesek! Ugy-e bizony az examen a' jótanulóknak egyik legörvendetesebb napja? — 's miért? mert ekkor szorgalmuk' 's szelid erkölcsük' kitüntetése miatt nem csak önmagok örülnek, de szüléiket, és tanítóikat is igen megörvendeztetik. Illy örömnapnak valék én tanuja a' pesti német beszédü kisdedek' félévi próbatételén, melly, engem annyira kielégite, hogy lehetlen volt megállanom titeket e' felől ezennel nem tudósítani. Bezzeg! sokat tudtak ám ezen kis gyermekek, még pedig okosan tudtak; nem amugy szajkó módra, mint némelly fiucskák, kik, ha a' feladott leczkét eltudják habarni, örömükben majd elolvadnak, 's miért? — hogy szerencsésen megszabadulhattak; minő hirtelen leülnek, 's hogy huzódnak lejebb lejebb a' pad alá, hogy soknak csak füle' hegye látszik, és miért? hogy valamikép a' nyakukról lerázott feleletnek, értelme ne tudakoztassék tőlük. Minő szégyen ez, de nem az ártatlanoknak,

Nem így történt a' pesti kicsinyekkel; ezeket alig lehet megszüntetni a' felelni akarástól, alig ülédnek le, már mozgatták gyöngé ujjajukat, az által jelentvén vetélkedő készségüket a' föltett kérdések' megmagyarázására. Leginkább tetszék pedig nekem azon helyes oktatás, mi szerint ezen apró gyermekek a' körülök levő, 's hozzájuk kö-

zel eső dolgok' szükséges ösméretében olly szép haladást mutattak. Tudták ám ök, mi legyen az iskola, mi a' czél abban, mi van benne? 's millyen az, a' mit benne látnak, mi a' tanító, gyermek, 's mik a' szülék, mivel tartoznak ezek iránt a' jó gyermekek, 's több efféle; sőt még azt is tudták: hol lakik a' czethal, nem ugy mint az egyszeri kis gyermek, kitől midőn tudakoznák: hol lakik a' czethal, a' többiek sugák néki: „a' tengerben,“ ő pedig neki készülten kiáltá: „a' kenderben.“ Mivel él? tudakozák tovább; ismét sugák társai: apró halácskával,“ ő pedig még jobban neki készülve, vagy igazodva hangosan kiálta: „apró kalácskával.“ Mire szégyen-pirultan ült le szegényke, mert kinevették, de ám ugy kellett a' kis pajkosnak, mért nem figyelmezett annak idejében tanítója' magyarázatára; hihető akkor is csak apró kalácskákon járt az esze, pedig biz' a' kis figyelmetlenkedők szája koppanni szokott azoktul. Nem volt ám a' pesti 60 's néhány kiseded közül csak egy is, ki jól magaviseleteért nem apró, de nagy kalácsokat is ne érdemlett volna meg, legalább én igen nagy dicséretükre 's érdemükre, közülök egyett sem vettem észre. Éljenek hát tanítóinkkal ezen kisededek, 's erősödjenek mindenben, különösen pedig magyarosodásban, édes Hazánk' javára, 's diszére!

Illy dicséretet hallani mindenütt a' jó magaviseletü, 's szorgalmu tanulókrul.

31.

EGY FALUSI REGGEL, ÉS ESTVE.

yönyörűen piroslik a' hajnal, mint a' nap melegén nyiló rózsabimbó' kelyhe. Pirossága följebb följebb terül a' bérceken, 's szétlővellett sugári megszurkítik a' sötét éjt. A' pásztor' szemei megnyílnak, 's kürtöt vetve széles vállaira, indul, bekürtülendő a' falu' juhait. Háromszor fujja meg kürtjét, és a' lakosok felébrednek, 's barmaikat készítik a' legelői utra.

A' falusi gazda fejébe nyomja házi gyapjas süvegét, 's ha még udvarában alvó cselédre bukkan, magyarosan kitörüli annak álommal bévont szemeit, — 's a' szegény szolga álmainak legizesebb szakában háborgattatva — ébred fel. Itt a' fűrge szolgáló már vezeti kifejt teheneit. Ott az álommal nem sokat küzködő szolga durrogat ostorával a' szökdelő tinók után, — és amott maga a' gazda emelgeti vedreit föl a' kutból, 's az ezt körülsorozó vájukat tölti meg, vizet adandó a' már sereglő éhszomjas marháknak. A' marhák pedig a' vájukhoz hajolnak, 's szemmeresztve szörpölgetik a' frítő vizet. Az utcán ismét megriad valami vékonyabb hangu kürt, 's a' disznók és a' malaczkok

mintegy sejtve hivatásukat zörgetik, emelgetve fel sarkaiból az ólnak tágan álló gyöngébb ajtaját. Megnyitja végre egyik szolgáló, 's a' rőfögő anya, lármás malaczitól kísérve siet a' tágas udvarra, hol még szeretne kedve érkezten orrával turkálni de a' szolgáló hallva a' közeledő pásztornak erősb kürtölését, kitrücsösöli dísznait, 's számos malaczeit. Utának a' tinók és tehenek; 's az ajtóba érkező pásztor már szinte haragudva durrantja feléjük ostorát, hogy olly sokára maradnak. A' juhok már messze kolompolnak, megelőzék marhatársaikat; 's ha még maradt egy kettő a' faluban, üzve hajtatik a' haladó nyáj után. — 'S mig ezek után az udvaron maradt cselédség epecsel, — a' szorgos gazdasszony kevesellő szemekkel, 's néha mintegy sajnálkozva szüri a' tejet itczéjivel a' köcsögökbe. Oh be kívánatos látás! mint párolog az a' meleg tej, mint habzik a' megtelt fazék' színén, 's mint ajánlja magát édes, és ujitó csepjeivel a' reggeli éhgyomornak!

* * *

Alább alább szált a' nyári nap, 's a' bérczet erő sugárok veres szint öltözve ragyognak. — Lassanként az egész fénylő test a' hegyek mögé vonul, 's a' még egy két fenhagyott látszható sugár' haldokló fénye inti haza a' mezők' pásztoraikat. Hangzik a' pásztor kürt felváltva a' fuvola' hangját, mellyel a' gondos nyájör csak az imént végezé pásztori dalát. Megfuvatik másodszor is, és a' juhok

seregelni kezdenek a' pásztor' ostorja előtt. A' vezérkos kolompolva vezetí híven követő nyáját. Érkeznek a' többi házi állatok is, 's mindegyik betér a' már ösmért kapun, 's ismét kuthoz folyamodik. A' szolga akkor hajtat be füvet vonó lovaival az udvarra, 's édesen harap a' tögyes tehén a' kocsi hátulsó fűvébe, mellyből hogy jó falatot vehessen, az ostorral közelgető szolgátóli féltében, még egyszer harap belé ugyan csak derekasan, 's a' szájából kilóggó füvet, gyomrába csámcsogja lassanként, míg társihoz érkezik. A' vajúk ismét telemetretnek vízzel, mikből aztán elsőbben a' tehének oltván el szomjukat, isznak a' kisebb állatok is. A' malaczkok minden heverő dézsát megszagolnak, mosalék után vágyódók, mit azután nagy étvágygyal hapsolnak fel.

A' szolgáló azonban téjtől habzó fejő edénynyel tér a' konyhába, hol a' tej reggeli sorsára jutván a' gazdasszony által, köcsögöket tölt meg. Az esti szürkület ez alatt mindinkább sötétedik, 's hallani füttyürészni a' szolgákat, 's dalolgatni a' szolgálókat. Feljő a' hold sárga világával, és a' szolga kolompot kötve lova' nyakára indul a' mezőre, miután elkölté rövid vacsoráját, ott kipányvázandó éjjelre legelő lovait. Dalolva üli ügető lova' hátát, — 's elnyeli végre a' távolság dalának erősebb hangjait, — 's a' mindinkább csöndesebb estve csak a' marhák' kolompolásait engedi hallani.

HÁLÁADATOS FIU.

stennek hála! felneveltelek szerencsésen benneteket! monda az öreg Gergely, midőn három gyermekét tudományt végezve viszont meglátá. „Az Isten, kitől mindedig fáradozásimban segítettém, vezéreljen most utatokon gyermekim; becsüljetek mindenkit, és soha ne legyetek jótettért háládatlanok!“ folytatá szavait az atya, 's megáldva magzatit, botsátá el őket házától.

Mihály a' legöregebbik, nagyralátó büszkeségét már több izben elárulta magaviseletével, mind otthon mint pedig távollétében. Ő magát akarta egyedül boldogítani, kizárva alacsonyokat, szegényeket és másokat jóttehető köréből. Szorgalma, törekedése minden lépteiben mutatkozott, 's hivatalokra, minél fölsőbbekre jutni, volt czélja minden munkálatának. De ezen törekedése mellett, nőttön nőtt kebelének hidegsége; 's fölérve iparkodásának magas czéljára, készen volt a' csupán magának élő 's magát boldogító teremtmény. Atyjáról meg sem emlékezett, mert betelt kívánsága, nem látta szükségét többé, egy atyára, 's lassanként a' keb-

lébe becsuzamlott háládatlanság, kiirtá onnét atyja iránt minden melegebb érzeményét.

Konrád, a közepső, bátyjávali társalkodásával ugyan azon gondolkozásba esett, 's jóllétük feledésbe tölta atyjuknak visszafizethetlen gondoskodásait.

Endre pedig a legfiatalabbik, csöndes és nem tüzes, másokat becsülő, de rájok nem fölösleges dicséreteket halmozó társalkodásával, hivatalában jóval alább állott bátyjainál, — de később az érdemét becsülni tudó emberektől följobb emeltetett, 's ezen lassankénti előmenetelében többnyire atyjának böles tanácsait használta. 'S azután magasabb hivatalával foglalatoskodva, mint öregebb testvérei egészen elszakadt a szülei földtől és háztól, de levelei, mellyekben mindig a legtisztább fiui érzelem lobogott, eléggé bizonyítá az ősz atyának, hogy fija Endre, hüven táplálja kebelében a háladáfosságot. Idősb gyermekeinek pedig meg nem emlékezésüket, a háládatlanságot örömet nem gyanító atya, egyedül a távollétnek, 's a magas hivatal terhének tulajdonítá, mellyre gyermekei legkisebb időt is feláldozni kénytelenek, — azaz nincs érkezésük megemlékezni atyukról.

Történt azonban, hogy néhány évek lefolyta után, a már élte estvéjében szunnyadó öreg a három gyermeknek atyja, — egy szerencsétlen tüzi veszély által minden vagyonából, 's birtokából ki-

pusztított. Mit volt tennie mást az öregnek, illy nyomorult állapotjában, mint vagyonos fiaihoz segedelemért folyamodni. Elment tehát elsőben is Mihály lakásához, kinek midőn fényes udvarába lépven, a' koldusboton tántorgó ősz a' házi urról kérdezösködnék, a' ki 's bejövö inasok „nincs itthon-“
 „na! akarék elutasitni. Az öreg pedig jól gyanitá a' háborgó udvarról, és mozgó cselédségről, 's még egyéb látszható oknál fogva, hogy fija most gazdag vendégi asztalánál vigad, 's azért szóla ismét: „mondjátok meg, hogy édes atyja kívánna hozzá bébocsáttatni“ 's az inasok nevetve hagyták el az öreget, mondását minden esetre bejelentők, csak hogy kevés idő mulva a' visszatérö inasoknak, ismét „nincs itthon-“ volt a' válaszuk. Ekkor az ősz atya' szemeiről leesett a' hályog, melly mindeddig fíjának háladatlanóságát örömet nem láttatá vele, 's nem gondolhatott most már egyebet mint hogy fija, a' kit ő táplált, és nevelt, iszonyodva szégyenlene beszélni, vagy egy két szót váltani is a' rongyban tántorgó atyával, gazdag és fényes vendégei közt.

Ment tehát Konrádhoz, és nem hatott panasza Konrádnak fülébe, mert ez magának egy rongyos és koldusboton szédelgö atyát, hivatalának vakító fényében nem is gondolhatott.

Ment tehát az atyai bánattal terhelt ősz harmadik fíjához Endréhez, ki már régen hallotta szegény atyjának szerencsétlen sorsát, melly őt egé-

szen kipusztítá. Hallotta hogy rongyos ruhában tán-
torog segedelemért gyermekihöz, 's megkeseredett
fiui szivvel bánkódék. A' bejelentés után tehát, aty-
ját magához kívánta bocsáttani, de minekelötte ez
bémenne, az udvari mester az öregnek testén lévő
rongyot, fényes öltözettel váltá fel, hogy illőleg
jelenhessék uri gyermekénél. Belép az ősz, 's En-
dre a' helyett hogy ölelésére indulna, csodálkozva
tekinti atyjának fényes külsejét. „Atyám! mond
Endre, téged' illy fényben soha sem ösmertelek, —
's mégis mostani szerencsétlen sorsod után, mely-
ben kipusztitva állasz levetéd rongyaidat, hogy a'
fiu még elősmérhessen ez által a' régi jobb sorsu
atyának. Menj kérlek, és öltsd fel viszont rongyai-
dat, hogy háládatos mellem, rongyos kebleden pi-
henhessen, 's érezhesse a' viszonzlásnak édes örö-
mét.“ És az öregnek indulnia kellett, hogy régi
öltözetében ölelhesse által tiszta szivü fiját. Meg-
jelent ujonnan, 's ekkor mutatá neki meg Endre,
miként maradt meg fiui szeretete és miként kölcsö-
nözi vissza háládatosságával atyjának terhes gond-
jait. Keserü vala emlékezése az öregnek háládatlan
két más fijaira, 's köny csorga szeméből, midön
háládatos Endréjében öregségének gyámolát ta-
paszthatá.

A' háládatosságnak ezen szép példája hamar
elterjede a' hir' szárnyain, 's mindentől becsültetve
említették. Mihálynak pedig és Konradnak barátai

A megbékült testvérek.

kevesedének, mert a' barátság 's mások' tisztelése, gyűlölséggé vált egy olly ember iránt, ki háládatlansággal veti meg koldus atyját, 's szégyennek tartja még azt atyának is nevezhetni. 'S ennek még az a' tanulságos következése is lett, hogy mig Endre mindenektől tiszteltték, — a' büszke testvérek lassanként lejjebb szállottak hivataluknak vakító fényéről, 's utoljára alig vala min tengődniök.

Gyermekek! nincs szebb a' háládatos szívénél, mert evvel az Istennek nem csak olly parancsolatja töltetik bé, melyet megsérteni iszonyu bűn, — hanem a' becsület is eszközöltetik másoknál, melly nélkül életet élni idves nem lehet.

33.

A' MEGBÉKÜLT TESTVÉREK.

ranyos lepke tünt a' kertben mulatozó Guszti' szemébe, 's örömét közölve kiáltá elő Emmi, ki egy szomoru füz' árnyékában, apró virágaival bibelődék A' kiáltott testvér előjöve, 's megpillantá Guszti örömeinek tárgyát, a' mindig alantabb lebegő lepkét, aranyos szárnyakkal. „Csak vigyázz Emma — szólamlék meg Guszti, illy pille még kezedben

soha sem volt. De mingyárt meglepem, — ni, ni! — már leszáll — már az ibolyán van ...!“ Most a' virág felé lopódzván, utána nyujtá jobb kezét, de a' hamis lepke szárnyra kelt, és Guszti zugólodni kezd.

Emmi azonban más odalra került, 's észre sem vétetve bátyjától, lesé a' virágok fölött röpkedő kis állatot. Végre leszállott ismét, 's élvén Emmi az alkalommal, míg Guszti más uton közelgetett, hirtelen boritá egy alacsony virágra keszkenőjét, 's a' csalfa lepke fogva lön. Látta mind ezt Guszti, 's egyiránt tapodva füvet és virágot jöve Emmihez, ki nyájasan mosolygott bátyjára, mintegy érezvén ártatlan diadalmát a' fogoly lepkén. De Guszti csak hamar a' keszkenő alá nyult, és a' nyájas testvér a' mosolygó Emma, fosztva lön foglyától általa.

Guszti elszaladt, és magosan tartva kezében, mutatá lepkéjét Mártonnak, az öreg kertésznek, míg az ártatlan Emma könyező szemekkel panaszkodék róla, mint tulajdonának rablójáról. De Guszti nem akara engedni, mivel ő látta meg, és ő kezdé kergetni. Az öreg kertész azonban szemére veté igaztalanságát, 's átadatá lepkéjét Emmának. Guszti gorombán veté oda hugának 's haragos arczczal, és bosszus tekintettel hagyá el Emmi, és a' kertészt. „Majd meglátom — szolt félvállról tekintve vissza, mikor fogsz csak felém is közelíteni annyival inkább tölem szerettetni. Gyülöllek ezentul mindig!“ 's ezzel tovább ballagott.

Épen ekkor lépett be a' kertnek hátulsó ajtaján Szépfalvi ur, közel rokon, kit meglátván Márton a' fűzfa felé jöni, hozzája vezeté a' vad tekintetű Gusztit, 's a' könyező Emmát, mintegy vádolva mondván el esetüket. Szépfalvi ur pedig, hogy átlássák haragjuknak lehető káros következését, egy történet' elbeszélésével akará őket megbékéltetni, de nem kezdé bele addig, mig mindegyiknek arczára a' testvéri szeretet' nyájassága, 's szelidsége vissza nem tért. Guszti és Emma rendbe szedék magukat, 's Szépfalvi ur egy fűpadra ülven le velök, elkezdé történetét, mellyet az öreg kertész is egymásba tett karokkal hallgatta. Az elbeszélés következik:

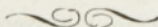
„Élt hajdan két testvér Egyed és Imre, kik már minden csekélységen gyűlölködésre szoktak fakadni egymás iránt. A' már szokássá vált hideg magaviselet, hamar elfelejteté velök szüléiknek gyakori dorgálásait, 's intéseit. Imre mindazáltal sokkal engedékenyebb természetű vala mindenkor, mint Egyed. Ritkán volt, hogy a' játék közöttük, czivakodás tárgyává ne lett volna. — Egy napon kísétáltak az országutra, 's menés közben Egyed az országút melletti gyalog utvonalon valami fehérítő tárgyat vett észre. De Imre is azon pillanatban mutatott a' tárgyra, 's azonnal oda futott. 'S mi volt az? Egy könyv, rakva képekkel, gyermekek' számára. Egyed égett a' kívánságtól, magáévá ten-

ni azt, mit hiedelme szerint, hamarabb pillanta meg. Dühös képpel futott utánna, 's nem akarván Imre a' már tulajdonának ösmert könyvet átengedni, megragadá ezt, 's olly kiméletlenül üté oldalban a' kevéssé ellenszegülő Imrét, hogy ez azonnal eszméletlen rogyék a' földre, 's csak sokára jöhetvén magához, vánszorgott haza iszonyu fájdalom és nehéz fuldoklások között egy utas' karjain. Otthon, miként kinos fájdalma engedé, elmondá szerencsétlen esetét, 's keserü érzésre fakasztá jó szüléit. Egyed csak késő estve tért haza, szemeiben a' bosszuláng helyett most, félelemmel vegyült megbánás mutatkozott, menté magát, és estve kért engedelmet cselekedeteért. Azonnal méltó büntetés alá véteték, de testvéröcsese, tán egyéb nyavalya is járulván még betegségéhez, naponként roszabbul lett, 's gyászos tanulságára bátyjának, 's szomoruságukra szüléinek — örökre elhunyt. Egyed gyakran siratá órákig testvérét, 's azon öntudat, hogy öcsese, halálának ő vala szerzője, sokáig fosztva tartá nyugalmatól.“

Imigy végzé Szépfalvi ur tanulságos elbeszélését, 's megígérték Guszti és Emma, hogy ezután örökké szeretendik egymást, 's igaz szívvvel fognak jelenleg meg is békülni. Szépfalvi ur ezen ígéretüknél fogva, összetevé most kezeiket, 's Guszti' és Emma' arczain támadt nyájasság látszék igazolni a' szives megbékülést, 's Márton is meg-

emlité abbeli igazságát, mi szerint őket haragoskodókat, megbékéltetni szándékozték.

A' testvéri szeretet sok jónak és öröme-
nek forrása, 's ellenben a' gyűlölség számtalan
rosznak és keserűségnek kutfeje.

31.

AZ ALÁZATOSSÁG.

yermekekben szép az alázatos-
ság, csak hogy ne legyen az
szinmutatás, vagy végre alla-
tomoskodás. Mert a' szinmuta-
tó alázatosság nem egyéb,
mint a' csintalanság' szinelője,
azaz: eltakarja a' lélekben la-

kozó erkölestelenséget, 's azonnal felfödezi, mihe-
lyest arra kívánt alkalom adódik. Pedig ennél kis
Olvasó nincs rutabb szokás, mert az allatomoskodó
gonosz sokkal veszedelmesebb, mint a' nyílt tettü.
Az megcsal számtalanokat, míg ez könnyen rajta
érettetvén gonoszságán, többi vétkes lépésitől az
érdemlett büntetés által elvonattatik. Gyűlöletre
méltó mind a' két szokás.

Ki mondaná Elek felől, hogy ő pajkos kis fiu,
midőn olly csöndes és engedékeny erkölccsel bir.
Valóban ő róla nem lehet mást mondani, minthogy

ártatlan magaviseletével kedveltetésre legyen érdemes. Naponként háromszor imádkozik, 's arcza mind annyiszor csupa ahitatoskodás' tüköre. Oh be szépen tudja magát viselni; szelid és ártatlan, mint a' ma született bárány; 's az a' csöndes természet, melly minden mozdulatiban tündöklék, 's a' melly másokat tán nem is tudna háborgatni, a' szüléknek legnagyobb szeretetökre érdemesítik. És mint kegyeskedik a' kis jámbor! anyjától kér pénzt, hogy gyámolithasson egy két nyomorultat, 's az utczára tér keresve szemei előtt a' látott koldusokat, megy és fürkészni látszik őket mindenütt. — És mint tanul a' kis szorgalmatos! kezébe vesz két három könyvet, 's a' kertbe megy, hol olly csöndes és elvonult helyet keres, hogy tanulásában még csak madárhang által se zavartassék. Hát még az a' szelid erkölcs és alázatosság, melly minden léptiben tündöklék, oh mi szeretetre méltó! Szüléi előtt minden ártatlan gyermeket tud védelmezni igazságszerető szavaival, 's kárhóztatja az erkölcsteleneket. Még csak szemeit is lassan emeli minden tárgyra, nehogy vadnak és büszkének tekintessék valakitől. Hallkal lépeget; csendesen terjeszti ki kezét az asztalra, elveendő az ötöt illető ozsonnát, nehogy valaki kapkodónak nevezze. — 'S mért olly jámbor az a' kis Elek? 's mért keresi olly messzire lapangva a' szemei elől elvesztett nyomorultakat? Hóhó! annak fontos oka van, halld csak kis Olvasó! ő

végre egy szeglethez érkezik, 's a' kofától ozsonnán túli gyümölcsöt vásárol, az elébb kért pénzen, melyet neki az édes anya olly végből ajándékozott, hogy a' tőle említett koldusokat gyámolítsa.— 'S mért olly szorgalmatos az a' kis Elek? 's mért vadássza annyira azt a' magános helyeket, hogy tanulásában még csak madártól se zavartassék? Azért talán hogy leczkójét jelesül tudhassa? Oh nem! világért sem! Szeret ő könyve mellett andalogni, 's eszével különféle is oskolán kívüli tárgyakkal foglalatoskodni, — 's oh be szereti, ha illy helyeken tudatlan andalgásiban észre nem vétetik. — Hanem Elek még is csak erkölcsös, és alázatos fiu, mert szülei előtt még csak gondolkozni se' tudna valamelly vétekről. Becsüli a' jó hirt 's nevet, 's azon igyekezik, hogy szülei' tudata nélkül elkövetett pajkosságit, az azok előtt gyakorlott csendes természete, 's alázatos maga viselete miatt, még csak ne is gyanithassák, vagy ha néha rajtok érettetvén, ne könnyen higjjenek mások' vádoló szavainak. De felfedezteték nem sokára az alázatosság alatt lappangó hibás erkölcs, 's fő gondjuk lett a' szüléknek ezt a' még eddig nem gyanított káros szokást elnyomni Elekben. — Mondják, hogy az alázatos macska nagyot ugrik, 's valóban Elek túl a' rendén is ugrott, ha észrevette, hogy szülei tetét nem láthatják.

Mindenkiben szép tulajdonság alázatoskodni,

de csak úgy, ha nem színmutatásból történik, mert ha az illy szín alatt lappangó csintalan erkölcs felfedeztetik, azon szép és dicséretes tulajdonság végre ravaszságnak is neveztetik; ki ne őrizkednék pedig ezen vétektől?!

35.

A' NYILT REGE.

gy vándor ballagott a' bércz mellett; szemei messze bércz alá tekintének, mintha eltévedve keresne hajlékot. És a' völgy mutata neki hajlékot, melly fehér színével kitűnt a' fák megül, 's a' vándor' szeméből öröm könnyet csalt ki. Leért a' völgybe, 's a' házikó előtt két kisdedet pillanta meg, kik a' fűvön elterülve virággal babráltak. „Itthon-e anyátok, gyermekek?“ kérdé a' vándor, 's a' kisdedek felemelvén szemeiket a' vándorra, sokáig bámultak, mig egyszer a' leányka megszólalt: „atyánk van, de anyánk már két éve, hogy meghalt.“ A' vándor megfordítva szerette hallani a' kis leány' szavait, 's betért a' házba, hogy bizonyost tudhasson. De alig jö be, midőn egy öreg férfi, kit a' kisdedek atyjuknak neveztek, nyakába roskad, 's „haj! tehát megölelhete

még egyszer vén szolgád jó uram!“ rebegé reszketeg hangon az öreg, 's a' vándor édesen viszonzá ölelését. Röviden szót váltának egymással, 's a' kün játszó gyermekek is bejöttek, hogy kíváncsiságukat, megtudni, valjon ki lehet a' vándor, kielégitenék. Azután egy csinos szobába léptek, és a' vándor székre dőlve nyugtatá fáradt tagjait.

„Tehát meghalt a' jó asszony?“ kérdé az öreget, ki erre könnyezni kezdé.

„Hasztalan epedett — felele az öreg, utánad sokáig. Életről kezdé kételkedni, 's betegségbe esvén, ezen bú és epedés halálát sietteté. Az ártatlan gyermekek, alig kezdék igazán ösmerni anyjukat, 's mint kora árvák gondomra bizattak tőle, és én gondjukat viselém mindedig, 's engem ösmérnek atyjukat a' kis tudatlanok. A' jó asszonyt kívánsága szerint a' kertbe temetém el; ott zöldel sirhalma, 's az alatt nyugszik, a' boldogult!“

„Jertek Róza, Kálmán!“ kiálta helyéről hirtelen fölkelve a' vándor „regét mondok anyátok sirhalmán“ 's a' kised gyermekek, kik az öregtől gyakran hallának harci regéket is, örömmel engedelmeskedtek a' hívásnak, mert gondolák, hogy harczból jött a' vándor, 's tudhat eleget regélni. A' kertbe érkeztek, mellynek szebb részében szomorú fűz tünt fel földig lehajló ágaival, 's az alatt zöldelt a' sirdomb, hol az elvesztett anya' tagjai pihennek.

„Ide jertek!“ szólott a' vándor, miután megpillantva a' sirhalmot, arczain veszetési könny pergett le, 's a' sirdomb mellé telepedék. Melléje a' regét hallani kívánó gyermekek ültek, a' sir kereszt-nél pedig az öreg állott egy másba téve karjait, 's hol a' sirhalmon, hol a' semmit nem sejtő gyermekeken csüggének szemei.

„Ülj le mellénk te is édes atyus!“ monda Róza kérve az öreget: de ez elébbi állásában maradt, 's a' vándor ekkép mondá el regéjét:

Endre király (II.) harczolni kívánt a' szent földön, 's harczra szólítá fel nemeseit. Felkelének a' nemesek, ifjak, és atyák, 's zászló alá gyűltenek Budára, onnét a' szent földre térendők pogánnyal harczolni. Megindult a' magyar sereg; Palaesztinába érkezett, 's harczolni kezdett keresztény hitéért, 's győzedelmet kezde már aratni. Szephadin, a' török szultán mérgesen rága ajakit, hogy hitetlen népe magyar kard alatt nyög. Királyunk pedig a' Tábor hegyig nyomult kereszties vitézivel, 's győzedelmének tüzes érzetében ütött reájok ujabb erővel. De az ujabb erő nem sokáig tartott, mert bár maga erősen harczolt is, elhagyattatva nagyobb seregétől, felhagyni volt kénytelen további harczától, 's élete' veszélyével kerülheté ki a' feldühödő Szephadin' csapásait. Visszatért tehát a' magyar édes vágyak után ismét a' hazába, de a' hosszas út sok időt elnyele, 's csak sokára juthatott az édes

hazába. A' szerencsésen megtértek vándorbotot vevének kezeikbe, 's indultak ölelni rég' nem látott gyermekeiket. Ezek között vala egy, ki épen egy bércz mellett ballagott, midőn szemébe tünt végre völgyi hajléka, hol eltávozásá' idejében egy nőt, és két gyermeket hagyott. A' két gyermek a' hajlék előtt játszott, de a' nő a' szeretett nő nem vala látható gyermekei mellett. Megkérde a' fűben mulatozó kisedet testvéreket, és a' leányka felelé, hogy atyjuk van, de anyjuk két éve már, hogy meghalt. A' vándor belép az ajtón, 's egy ősz férfi roskad karjaiba, ki azt urának ösmérte, és most könnyezve örvendett a' viszonzlátásnak. De szomorú képpel mondá néki, hogy neje meghalt, 's a' két kis árvát ő vette gondja alá, 's a' kis gyermekek nem tudván árvaságukat, őt mindig atyjuknak tekinték. Az öreg férfi tehát nem vala nekik igazi atyjuk, hanem öreg szolgája volt hajdan vándorunknak, kit most bár elesettnek gyanítaték a' harcban, megtért édes hazájába, 's felkeresé régi hajlékát. A' gyermekek mindedig ebben semmit sem tudtak, 's a' vándor őket a' kertbe vezeté, hol meghalt felesége nyugodott, 's regét akart mondani nékik, hogy megmagyarázza sorsukat a' rege színe alatt. A' sirdomb mellé telepedének le az öregén kívül, örömmel akarván hallgatni regéjét, a' rege pedig elvégződött, 's a' regelő vándor várta-várta már, valjon elősmernék-e még gyermekei, atyjuk-

nak az öreg helyett, kinek csak gondja alatt nevelkedének.

„Hiszen ez nem rege! felszólalt Róza; mert úgy látszik, mintha magaddal történt volna. Tudom hogy engem, és Kálmánt értettél a' két játszó gyermek alatt, te voltál a' vándor, és az az atyust festéd az öregnek.“

„Gyermekek! közöttetek van atyátok, ő távozott el hajdan tőletek, őt hozta vissza nektek az ég oh! öleljétek meg atyátokat, én csak öreg szolgálga valék, 's gondotokat viseltem, midőn édes anyátokat e' sirba temeténk el.“ Imigy végezé szavait könnyezve a' sirkeresztnél álló öreg, 's Róza és Kálmán nem tudták, minek higyenek.

A' 8 éves Róza, kinek emlékezete megtartá még valamennyire atyjának arczképét, a' vándorra tekinté most, 's könny gördült ki szeméből.

„Ugy van gyermekeim! én vagyok igazi atyátok! Velem történt a' rege, mellyel megmutatni akarám sorsomat. Az ég haza vezérlett, de elvesztém nőmet, kedves anyátokat, 's most ti lesztek csak vigasztalásul napjaimnak.“ E' szavai után megölelte gyermekeit a' vándor, megcsókolá ártatlan homlokukat, 's ez után elősmerék őt atyjuknak, az öreget gondviselőjüknek, ki még öreg nyelvével is gyakran regélt nekik.

36.

ESZTI' KIVÁNSÁGA.

zép kis leány volt az az Eszti; magaviselete kedveltető, csinos, 's eleven volt, mint a' hajnalban nyílt rózsa. Szorgalmatos, és munkás léte megadá neki az egészséget, azt a' szép vidám képet, mellyben gyermeki jószág tündöklött. 'S jó is volt ő mindenkihez, mert örömet készen állott mind szóbeli, mind pedig tettebeli segedelmével azokhoz, kik valamiben szükölködtek.

„Anyám! mond egykor Eszti, nagyon szánom én a' szegény tudatlant . . .“

„'S kiről gondolkodol te most leányom?“ kérdé az anya.

Eszti. Hát egy szegény tudatlanról, ki örömet tanult volna annak idejében, de megtiltá ebbeli tehetségét nyomorult sorsa, és most keserüen emlékezik tanulatlanul eltöltött éveire.

Anya. Bizonyosan gyámolítani kívánsz valakit, de hogy kit? azt mondd meg.

Eszti. Engedd meg édes anyám, hogy oktathassam valamiben szegény szolgálókat, ki nékem még kis korában gondos dajkám volt. Ő olyan örömet tanulna olvasni, hogy imádságait könyvből végezhesse, — 's még csak egy betűt sem ösmér.

A n y a. 'S ez volna azon édes kívánság, mellyet teljesíteni tőlem kérsz? Ez igen jó és tiszta szívet mutat, mellyet elvonni kívánságától épen nem lehet. Szívesen megengedem, hogy tehetséged szerint naponként tanithasd, 's ügyekezz', hogy megadhasd neki ebbeli örömét.

E s z t i. Ah az én örömöm felülmulja azt, mert nem is képzelhetem mi gyönyörüsége lesz lelkemnek, ha én őt megtanithatom olvasni, 's talán majd írni is — 's ha majd látom, hogy könyvből imádkozik, 's azt mind tanításom után, be meg leszek elégedve tettem használatával! Oh mint örvendek már előre jó anyám — holnap mingyárt el fogom kezdeni.

'S Eszti el is kezdette más nap' oktatását, 's egész ideje, mellyet volt dajkájával töltött, a' legédesb örömeke vala forrása. A' szolgáló pedig erősen igyekezett, 's rövid idő mulva elérte Eszti azon gyönyörüséget, mellyet midőn tanítványát olvastatta, tapasztala. Eleibe vezeté ezt anyjának, 's megmutatta, mi szép sikerrel teljesité szándékát, mert az örömmel és kedvvel tanuló hű cseléd, a' legkívánhatóbb 's kitelhetőbb módon olvasott. 'S ez által nem csak régi tudatlanságát simitá, hanem más szolgálatokra is, mellyek nagyobb értelmet kívántak, alkalmasabb leve; imádságait hiven teljesité, 's itt találá jutalmát Eszti' kívánsága, mellynek sikeres teljesítését nem csökkenté unalmas fáradság.

Valakit valami jóra tanítani, a' legnagyobb jó-tétemény valamennyiek között, mellyekkel mások' boldogságát eszközölhetjük.

37.

A' GYERMEKI ELEVENSÉG' KELLEME.

Ernesztet minden kedvelé, a' ki csak ösmerte; mert magát mindig úgy tudta viselni, hogy másoknak jelenlétével gyönyörűséget szerzett. Ha szüléi valahová elutaztak, vagy ösmerőseiket látogatók közelebről, már neve hangzott Ernesztnek a' vendégek' ajakin. „Hol a' kis vidor fiu? Hova maradt az az eleven kis Erneszt?” 's többeféle, melly kérdések végre arra kényszeríték a' szüléket, hogy olly gyakran említett fíjokat magokkal vigyék, 's hogy így azután megszüntessék azon számtalan tudakozást, mellyet ösmerőseiktől szüntelen hallanak. Hja! a' kis Erneszt tudta ám, mi rutul néz ki a' haragos arcz, 's még azt is tudta, hogy az az ügyetlen és gyáva kép sem kellemes. Ő ha látott illyeket, amattól iszonyodva fordult el, ettől pedig szánakozását mutatva az ügyetlenségen — távozott. Leghelyesebbnek tartotta, ha a' gyermek eleven képpel bir; tudja magát mindenhez alkalmaztatni, 's élettelmes

minden mozdulattal mások előtt kedveltetni. Hanem ellenben gyűlölte ám azt a' tulságos vidorságot, melly inkább pajkosságra mutatván, — utóbb nem a' kedveltetésre, hanem számtalan intésekre ad okot, Erneszt mindezeket okosabbaktól tanulta, 's azért tuda különbséget tenni a' kellemes elevenesség, 's a' pajkos vidorság között. Meggondolva válaszolt minden kérdésre, — 's eszes feleletei néha, mellyek elevenességét jelelék — gyöngye tehetségéhez képest mulattatának másokat. Tán életében sem haragudott, 's ha valami ok találkozott volna, melly fellobantaná haragját, — inkább azonnal eltávozott máshova, hogy elfelejtse. Nincs rosszabb a' haragnál — gondolá magában, mert ez nem csak hogy minden kedvét elveszi az embernek, hanem még másokat is gyűlölségre bír iránta. Került tehát minden alkalmat, melly arra vezetne; tanulásait kedvvel végezvén, kedvvel folyamodott a' játékhoz, 's imigy megtartott elevenessége szerezte azt a' kellemet, melly minden szavaiban, és minden mozdulataiban tündöklött.

A' nyájas, vidám magaviselet, 's eleven kép megnyerik másoknak tetszését, 's kedvökbe ajánlanak bennünket, midőn ellenben a' haragos és fanyar ábrázat mindenkit elidegenít, 's az arcznak mintegy vétkeket mutató gyanus színe, gyűlölséges utálatot szerez.

SZEMBEKÖTÖSDI.

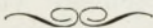

akott és szük szobában sohasem jó szembekötösdit játszani, mert könnyen történhetik valami olyas, a' mi a' kis mulatóknak hamar kedvöket szegheti. — Egy napon Lujza és Vilma összehiták barátnéikat, hogy magukat mulathassák. Összejövé az apró sereg, azon gondolkodtak, a' leánykák miféle játékot válasszanak már most, hogy kedvöket lellessék benne. Egynek egy, másnak ismét más lön akarattja, 's végre hosszas zajongás után abban egyeztek meg, hogy szembekötösdit játszanak, mellyel elvegyék valamelyiköknek szeme' világát, hogy vakoskodjék, mig találandó foglya felmentené őt eme kinjától vakságának. Kezkenöt teritének tehát egy asztal szélére, hogy sorba ránthassa azt mindegyik, 's a' kinek huzására leesik, annak köttetik bé két szeme. A' próba megtörtént, 's Vilma rántá le épen a' már már leeső kezkenöt, — 's azonnal körülveték a' szabadságukon örvendő leánykák, Vilma' szemeit bekötendők. Elkezdődött a' játék, 's volt száz meg száz keringés a' butoros szobában, 's minél gyorsabb, csak hogy Vilma még tovább bolyongjon. Gyakran föl föl voná az homlok ráncza-

it, hogy valami keveset is láthasson, 's ha néha szerencsésen megteheté is ezt, de zugott azonnal minden ajakról a' számtalan „nem igazság“ 's a' kendőt még jobban rá huzák arczára. Ekkor már bosszonkodni kezdett magában a' kis Vilma, mert már jó ideig vakoskodott, 's még minden iparkodása megfoghatni egyet a' szabadon futkosó barátnéi közül sikeretlen maradt. Forgott tehát sebesen, — 's a' mint forog és bátrabban szökdel, homlokát egy oldalasztal' szélébe üté meg. Azonnal sirva kapta le szemeiről a' kezkenőt, 's az ütésből származott daganatot kezdé tappingatni. — Kis barátnéinak megcsökkent ez által öröme, vigasztalák minden képen a' kis szerencsétlent, 's Lujza hideg kés' lapjával kezdé nyomogatni a' daganatot öcscsének homlokán. Mondtam ugy-e kis Olvasó, hogy nem jó szük és rakott szobában illyesmit játszani, mert néha még nagyobb is szokott történni. — De Vilma azután csakhamar megvigasztalódott, 's megkérte anyját, eresztené be őket egy tágasabb szobába, hogy ne hagynák félbe vigan folyt játékjukat. Bementek tehát ők a' kijelelt szobába, 's elrakván az utból holmi nagyobb akadályokat, vig kedvel folytaták a' megszakasztott játékot, hanem a' kis Vilma most az egyszer felszabadíták vakoskodó állapotjától, hogy kipihenhesse elébbi fájdalmát. Hanem most már ismét a' szokott sors szerint kellett választaniok egyet, kinek beköttetnének szemei, —

's ez az ösmert mód szerint egy fürgencz leánykára esett, de a' ki eleven mozgásaival hamar törbe ejtett egyet, 's fel volt szabadulva minden további üzésétől. Így folyt ez egész estig, csakhogy Vilma' testvére Lujza, ki még gyertyánál is szeretett volna mulatozni, avval fizette meg a' gyertya' behozatalát, hogy az ő szemei köttetvén be, sebes kapkodásai közben ujját égette meg, mert a' gyertyát egy alacsony asztalra tevé, melly körül számtalanszor megfordult.

Különben vigan folyván a' játék, vigan is végződött, 's a' leány sereg még egy két tanulságra is jutván a' játék' folyamata alatt, — széjel oszlott.

39.

A' H A R A G.

yermeknek soha sem szabad haragudni, de ha még is mind e' mellett haragudni tudna, szem előtt ne haragudjék sokat, mert bizony megutáltatja magát.

Béni komor természetü volt, 's mindenkire haragos szemmel tekintett. De ha megjött is kedve, azt hamar megháborithatá valami csekély ok, melly hirtelen természetét indulatba ejté. A' ki tetszése szerint nem tett pajtásai közül, többnyire érezte Béni' pattogó

szavait, 's ekkor ez a' kis haragos magába vonulva zárt ki mindent játszó vagy foglalatoskodó köréből. 'S azt a' jutalmát tapasztalta ezen tettének, hogy barátai jó ideig feléje sem jöttek, 's akkor is csak úgy, ha Béni őket kedve' megérkeztén, — igyekezett szelid hivgatásával engesztelni. De ezen barátság megint nem sokáig tartott, mert tőle elpártoltak többnyire pajtásai, 's magára hagyatott.

A' házi kertben kerite magának egy kis földet, mellyet virágokkal ültetvén bé, gyönyörködék bennök mert önnevelte tulajdon ültetvényeiben. Ezen inkább leánykákhoz illő virágkertészséget, kis hugától Agnestől kívánta meg, ki úgy nevezett kis kertjébe holmi csemege virágokat plantált, 's azokat gondja alatt nevelgette. De Erneszt őt csak hamar megelőzte, mert különféle virágplántákat kapván ajándékban, kertjét is megtölté rövid idő alatt ékes virágokkal, mellyeket midőn megláta Ágnes, kétszeres kertészi szorgalomra ösztönözteték. E' közben meglátogaták Ágnes kised barátneí, kiket ő a' kertbe vezetett, 's megmutatá nekik virág ültetvényeit. A' kis leánykák gyönyörködve nézegeték, 's mindegyikök feltette magában, hogy otthon követendi Ágnes' példáját. És hogy megmutathatnák szüléiknek, mint ért a' kis Ágnes a' virágokhoz, megkérték, hogy részesítené őket virágaiban. Ágnes szivesen teljesíté, 's azonkívül még kis bátyjának szomszéd kertjéből

is adott egy kettőt nekik, melly az ő kertjében nem diszeskedett. Ernesztnek elég volt, 's mind csupa különféleségből állott, melly részben a' kis Ágnesnek nagyobb hijánya volt. — De alig mentek el barátnéi, midön Erneszt még ott kün meghallván, hogy Ágnes' barátnéi a' kertben mulattak, nagy sebesen belép a' kertajtón, 's meglátván, hogy kedves virágai tudta nélkül vámszedve állanak, az épen utána ballagó kis Ágnest mérgesen hajtja meg mellét egy a' földről hirtelen felkapott plánta gyökérrel, 's még egy szót sem szólhatott, annyira ége a' haragtól, 's a' boszuállás' dühétől. A' kis Ágnesz sirásra fakadt melly fájdalomában, 's ártatlanul könnyezve panaszlá be szüléinek a' véle elkövetett goromba megbántást. Erneszt az alatt szemöldökeit haragosan öszvehuzva tébolygott a' kertben, mig végre előhivaték. Földre sütött szemekkel jelent meg szüléi előtt, 's menteni akarta magát, de a' szülék ítélete' szerint is ő volt a' bűnös, mert egy ártatlan cselekedetért, mellyet szüléi bizonyosan ő nélkül is elvégeztek volna — haragra lobbanni, 's gorombaságot követni elrakonzátlan mérgeben fenytéket 's mellette megvetést érdemel. Ő tehát szorosan megfenyítettet, 's miután még napokig megtartá ártatlan kis huga iránt azt a' gyűlölséget, mellytől egész ábrázata, 's szemei haragban égtek, atyja őt egy tükör elébe vezeté, 's midön Erneszt nem akarva is bele tekin-

tett, 's megpillantá haraggal telt arczát, iszonyodva fordult el onnét 's önábrázatját utálta meg. Ezen kívül elébe terjeszté fiának az atya, hogy testvér iránt gyűlölséges haragot táplálni Isten elleni vétek, melyly végre ha el nem fojtatik a' még gyenge szivben, idővel a' boszuállásnak gyászos következésével bünteti meg magát. Ez uttal Erneszt megjobbult, 's azon ügyekezett, hogy haragos képét vidámsággal cserélve föl, nem csak testvér, de mások iránt is elnyomhassa haragos indulatit, valahányszor azok háborogni kezdenek keblében.

40.

AZ IGAZMONDÁS BECSE.

incs szebb és szentebb kötelessége a' gyermeknek, mint igazat mondani, 's még csak tréfának látszó apróságokban sem szegni meg soha is adott szavát. Egyenesen és nyíltan beszélni, kerülni minden csavargó gondolatot — annyi mint a' hazudságról még csak meg sem is emlékezni.

Ödön és Bálint testvérek valának, csakhogy az egyik csöndes, 's a' másik eleven és vidor. Ödön abban találta gyönyörüségét, ha mindent szüléinek kedvökre tehetett, 's ez okra nézve cselekedeteit,

és beszédeit mindig úgy rendelte, hogy mások azokban hibát ne leljenek. Ezen jó szokásával pedig azt nyerte, hogy naponkénti kötelességének teljesítésében soha sem maradván hátra, nem talált okot, mi szerint ő e' felől szüleinek megnyugtatóra hazugsággal éljen. Oh ez nagy bűn volt ő előtte, annyira, hogy ha testvérét ilyenén kaphatta, mingyárt eltávozott tőle, mintha gyűlölné társaságát. Kedves kis öcsöcsé pedig épen nem avval a' rendtartással élt, mellyet ő naponként hiven megőrizett, hanem szerete egy kissé pajkoskodni, 's tanulásait gyakran elmellőzni, noha már meghaladá a' hetedik évet. 'S ha számon kéreték, valjon egész nap' mit dolgozott, ilyenkor kerülni akarván szülei' haragját, könnyen hazugságra vetemedett, mellyel kötelességeinek hü teljesítését állítá. Ez egy ideig csak észrevétlenül folyt egyéb hasonló tetteinek elmellőzésekor, de egyszer nagy szomorúságára rajta kapatott, kiviláglék azonnal, hogy ő már hazugságait régen gyakorolja. Nem hittének már többé szavának, 's e' volt a' vett fenyíték mellett másik 's tán még sulyosabb büntetése.

Történt pedig, hogy megjobbulása közbe, midőn erősen szorgalmatoskodott, tanítója előbbre ülteté, mintegy kitüntetéseül, 's jutalmául szorgalmának. Régen nem hallottak már a' szülék illy hirt a' kisebbik fíjokról, 's azért Bálint hogy megörvendeztethesse szüleit, alig várta, hogy haza menvén,

ezen előlépését maga mondja el vidám szavaival. Haza érkezék, és ment felfedezni az ő véghetetlen örömét. Megnyitá tehát ajakit, de kedvetlenül zárta bé ismét, midőn szüléi, kiket örvendeztetni akart szorgalmas magaviseletével, nem hívének szavainak.

„Fiam! te mindig hazudtál, 's hazudni is fogsz, neked nem hiszünk, míg meg nem leszünk győződve, hogy te megváltoztatni igyekszel hamis természetted.“ Így fogad az atya öröm — szavait fiának, mellyek bár igazak voltak, de régen tartott hamis természeténél fogva — kétségesek. Eltűnt tehát most minden öröme Bálintnak, 's kedvetlenül hagyá el szüléit, bánkódva hajdani vétkes szokásán. Előhivattaték Ödön, 's midőn ez csak egyszer emlité is öcscsének mai szerencséjét, azonnal hitte nek szavainak a' szülék és ezt a' megszorodott Bálint tanulságos észrevétellel hallgatta. Megösmérte most, mit tesz igazat mondani, mi ennek haszna, és becse, 's mi végre a' hazudságnak elfajult következése. Térdeire borulva most atyjának, ígérte, hogy ezután ő mindig igazat szól, 's kérte szüléit, hogy higyjenek ezután szavainak, mert azok mindig igazak leendenek. — Gyűlölt is e' nyilatkozása után minden haragot, 's megmagyarázta pajtásinak: miben áll az igazmondás' becse.

Az, kiről mindenki tudja, hogy szavai igazak, 's azok soha sem változnak, nem csak hitelt és bizodalmat, de jó hirt és becsületet is nyer.

41.

A' GONDOLATLAN TETT' KÖVETKEZÉSE.

kis Dini ha csintalankodott, soha sem azt tekinté, valjon cselekedetinek milly következése leend, hanem csupán azt, ha lelhet-e abban némünémü gyönyörüségre, melly szerint pajzánkodása másokat mosolyra vagy neveltségre indithat. Ha ezt megnyeré néha, agyon kaczagta magát, kivált ha cselekedetének nem érezheté még káros következését. Hiszen szép magában a' tréfa, de ugy ám, ha azt meggondolás és előrelátás örizi. Hanem minden gondolatlan, a' mi csak eszünkbe ötlik pajkosan élni, a' nélkül, hogy azt fontolóra vennök, gyakran szomorú következéseket nyujt, mellyek túl haladnak minden ártatlanabb tréfát.

Dini mindaddig nem állott el illy nemü tréfáitól, mig pajkosságának veszedelmes következése meg nem tanitá mint kelljen élni a' tréfával, hogy az visszaéléssé ne váljék gondolatlan kezdet által. Többek közt a' parasztiuk' tréfái közül, mellyeket mindig kedvelve szokott követni, egy ollyat láta meg, mit megpróbálni pajtásainak egyikén nagyon szeretett volna.

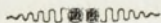
Ennek teljesítésére igen jó alkalom adódott,

midőn egyszer játék' kedvéért öszvegyült pajtásai, egy kerekasztalt vevének körül, melly kövekkel kirakott folyósóra vala kitéve. Dini lassanként leülteté barátait, 's egy volt még hátra, kit ő most meg akarván tréfálni, háta mögé vette magát. — „No ülj le Gyula!“ kiálta neki Dini, 's a' mint a' megszólított Gyula a' leülésre már meglehetősen meghajtá térdeit, — Dini a' széket alóla hirtelen elrántja, 's szegény Gyula irgalmatlanul zuhant a' köre le. Hanyatt esvén annyira megüté a' fejét, hogy szólni sem tudva terült el mint egy lelketlen a' kövön. Azonban egyik karja a' zuhanat közben oldala alá szorult, melly az éles kő felett bizonyára uj bajt fog okozni. A' fölugrált társak kaczagva örvendtek ezen Dinivel együtt, 's eleinte csak nógatták a' fekvőt, hogy kelne fel, hisz' az egész csak katona dolog, de Gyula meg sem mozdult, 's a' kaczagás' zajára kijött édes anyja emelé föl a' szerencsétlen gyermeket. Ő ugyan is egész testében meg vala zsibbadva; bal karja kitörött, és a' fejnek iszonyu ütése miatt elkábult. Ekkor bámulának most a' kaczagó társak, kik eme tréfának helytelen alkalmaztatását Dinivel együtt által nem látták. Lehete vala ezt tenni alkalmasabb helyen, mint fűvön 's egyebbütt, da a' jelen helynek kemény kövezete a' különben is alacsony tréfának szomorú következését szülé.

A' nyomorult gyermek a' mellett, hogy hóna-

pokig szenvedve gyógyított, bal karja orvosolhatlan, és minden munkára tehetlen maradott. Megbánva tekinté Dini gondolatlan tettét, midőn a' szegény Gyulának általa szerzett szomoru sorsára gondolt, de a' megbánás kiső volt, egyéb hog gyermek társai belőle tanulságot vehetének.

Gyermekek! minden tettnek, mielőtt még teljesítenétek, végét gondoljátok meg; annak gyönyörüségét, hasznát, a' nagy kárát, 's mindennemü lehető következéseit fontolóra vévén, induljatok véghezvitelére, 's ha ellenkeznek avval a' józan ész, kerüljétek, mert későn tanit meg következése, vagy ha épen a' véghezviendő tett ártatlan volna is, vigyázva kezdjétek abba, mert a' vigyázatlanság és gondolatlanság veszedelmes.

42.

PALI TERMÉSZETE.

telenség' idejében.

Palinak természete a' jó élethez vala alkal-

it a' természetünk' ellenére cselekeszünk, az soha sincs jó következássel, de midőn a' természetet többnyire jó vagy rossz sokás szüli — lehet változtatni, vagy épen elhagyni, hogy engedni tudjunk a' kény-

maztatva. Kényes és finnyás volt mindenben, 's ha kényével vagy inyével valami nem egyezett, fölhaborodék egész természete, 's ezt többnyire betegsége szinlé meg. Anyjának főztén kívül ritkán evett meg valamit, 's még ez is csak úgy, ha kedve és inye szerint volt készítve. Valának étkek és jó étkek, melyeket mintha megcsömörlenék tőlök, elfordult képpel vetett meg, mondván, hogy gyomrának természete azokat be nem veheti. Rá nézve méreg azoknak tápláló erejök, mely egész belsejét felforgatva kész nyavalyát szerez. A' szegény gyermeknek halj! egy sem méreg az étkek közül a' mi valókép meg ehető, oh nem! étvágygyal költi el testének táplálatára, ha hogy ehetni szerencsés, sőt terhesebbekkel élődik, és mégis egészségesebb hat urfinál. Boldog az illy természet, mert ritkán tapasztalt kénytelenséget, a' minek a' kényén tápláladó urfi szükség idejében ezer bajjat és nehézséggel engedelmeskedik. Midön a' szükség étvágygyal eteti meg a' száraz kenyeret, a' már a' tengődést megszokott szegénynyel, 's erős még annak testét táplálhatni, — az inségre jutott, kényelem közt élt dús gazdag minden kenyér morzsában nyomoruságot lát, 's ha a' szükség szájába szedeti föl azt, nyavalyát és betegséget szi belőle tápláló erő helyett.

Pali még nem ösmérte a' szükségét, 's gondolkozása szerint nem is láta okot, miért erőtetné meg

tagjait kézi munkálat' teherével. Ő még csak egy faszálgát sem faragott jó kedvből, tollkéssel tán élni sem tudott volna, hát még erősebb eszközökkel, mellyeket más virgoncz fiuk örömmel forgatnának, ha meglenne nekiök engedve.

Eljövének egykor hozzájuk szegényebb rokonaik, látogatóba, kik távul lakván innét, ritkán gyakorolhaták látogatásukat. Nagy örömmel fogadtattak, 's midőn néhány nap után ismét visszatérni készülének, Pali is velök akart menni. Ő tudniillik nagyon vágyott volna azt a' szép lakást láthatni, mellyben az említett rokonok élnek, 's gyönyörködhetni abban a' bájos vidékben egy két napig is, mellyet amazok olly élénkhatással rajzolának le előtte, hogy szivének ezen vágyát teljesíteni legnagyobb örömmel tartaná. A' kis bohó pedig egészen megfelejtkezett ekkor gyomráról és egyébről, melly talán előfordulhat még kívánságának teljesítésekor. A' szülék megengedék elmenetelét, jóviseletének feltétele alatt.

Pali a' dicsért lakáshoz érkezvén hosszab utazás után rokonival, legelső gondja lőn, hogy a' táj gyönyörűségében részt vegyen azokkal. Gyönyörű váromladék feküdt egy magas bércz' fokán, honnan a' vizsgálódó szemeivel egy pompás és égésző tájakra tekinthete, mellyen egy széles tó terült el, és a' széles tó habjai csolnakokat lebegtetének. A' bérznek másik oldaláról lehele látni, mint omlik alá

sebes zuhanással egy hegyi patak, a' sziklákon megtört habjaival játszván vissza a' napfénynek ragyogó színeit. Szóval, a' látás gyönyörű lelt volna, de Palinak, midőn vezetőjével a' bérceket mázta vala, hogyan eszébe jutott, hogy ő soha sem szokta magát egy huzomban ennyire kifárasztani, 's alig tőn még néhány lépést, midőn szája azonnal megnyílt a' panaszra, hogy ő egyszerében meghal, ha még tovább és meszebb folytatják utjokat. Vezetője frisíteni kívánta Palinak lankadó kedvét, de az mindinkább fogyott, 's lekellett végre ballagniok nagy csendesen a' bércekről, mert Pali alig emelheti már tagjait. Pihengetni még idő nem volt, de ez sem használt volna sokat, mert hosszas gyalogolás és a' fáradságos mászás Palinak édes pihenésbe sülyedt természetét egészen fölháborítá. Ezen szép látástól elszakadván, most meg' már otthon az ételhez nem szokhatott, és elég sajnálkozásukra szegény rokonainak, inkább mint éhező mutatá magát, mint sem kedvvel evett volna a' feladott étkekből. Pali így haza kívánkozván, haza is vitetett, 's midőn szüleitől tapasztalásairól kérdeztették, nem tudott mást felelni, mint e' régi közmondást: „mindenütt jó, de legjobb otthon!“ És ezt sem mondhatta részéről tökéletesen, mert jó rá nézve ott sem volt, hol eléggé gyönyörködhetett volna javára. Szülei most megvetve tekinték megrögzött természetének kényes voltát, 's a' káros természetet,

mint rossz szokást orvosolni kívánták. Később' aztán észrejövén Pali, bezzeg sajnálta kényes természetét, mellynek következésében, nem láthatá akkor azon gyönyörű vidéket, mellyet most étek válogatás, és fáradság emlegetés nélkül megtenne, örömmel mászván fel a' bérczekre. Szüléi tán teljesíték még egyszer kívánságát.

Szoktatni kell magunkat mindenhez, hogy annak idejében akkép tudhassuk természetünket alkalmazni, mikép a' könnyen nyomható és olvadó viaszt számtalan hasznos alakba önteni.

43.

A' VIGYÁZATLANSÁG.

z okos vigyázat; előrevaló látás minden esetben szükséges. E' nélkül minden lépéseink vesztély alá vezethetnek, a' midőn a' fontos vigyázat hiven megőrzi ezeket. Látni fogjuk ezt Lőrincz' példájában.

Ő gazdag és gondos szüléktől származott, de cselekedetiben ritkán volt fontos gondolkozása, 's könnyü gondolat és elme vezették az oknak mindenkori véghezvitelében. 'S noha gyakran érzette vigyázatlanságának tanulságos következéseit, ritkán volt mindazáltal rá nézve tartós annak észrevétele.

Egy napon, a' beállott tél' kezdetén olly hideg volt, hogy a' tavak, 's kisebb vizek azonnal befagytak. Bezzeg beállott evvel a' gyermekek' öröme is, kiket a' korcsolyázhatás vidám és ugrádozó kedvre gerjeszte. Volt tehát készület, korcsolyavétel, 's több effélék, mellyek a' délutáni szabad napon használtatnak. Lőrincz se' volt rest, mert azonnal pajtásokat keresett, kikkel a' tavakra készült elmenni, 's velök csuszkálgatni. Indultak hát, 's a' meglátott tónak ragyogó jege előre örvendezteté keblöket. Utszu! kiáltának mindnyájan, 's csak nem egyszerre értek a' sikamlós partra. A' jég alkalmas volt ugyan sima színével a' talp alá, de itt ott gyöngé és félelmes. Megvizsgálta tehát egy közülök jobb és bátorságosabb részét, 's azt megjegyzte. Ide jövének tehát többnyire, 's itt gyakorolták magokat, csak nem vetélkedve. De vala még a' tóhoz közel egy más tó is, melly kerületére nézve kisebb volt, 's mivel úgy gondolkodtak némelleyek, hogy ez kisebbségénél fogva sokkal bátorságosabb, 's jege vastagabb és erősebb, erresiettek által, hogy félelem nélkül folytathassák korcsolyázásukat. Lőrincz volt az első, ki e' tanácsot használni akarván, a' tónak tulsó partjára futott, 's mint ha bizonyos volt volna abban, hogy pajtásainak javallata nem csalódhatik, minden örízkező gondolat nélkül vágatott be a' sima jég' középeig, de itt a' hamis jég hirtelen megroppant, 's Lőrincz

egész testével leszakadt, későn tapasztalva hirtelenségének 's vigyázatlanságának szomorú következtetését. A' megijedt gyermek seregből találkozott ugyan néhány, ki segíteni kívánt volna a' sülyedő Lőrinczen, de a' segedelem élete megmentetésére nézve már késő volt. Hirül vivék e' szomorú esetét szüleinek, kik megszorodott, és fájdalommal illetett szívvel közeledtek a' kivont lelketlen test felé, 's forró könnyeikkel áztatták a' vigyázatlan fiút, de könnyeik őt többé fel nem éleszthették.

A' jelen volt gyermekeket megtanítá ezen szomorú példa, hogy a' hirtelenkedés és vigyázatlanság gyakran milly szerencsétlenségbe vezet, melyet csak előre látás, és meggondoló elme előzhet meg.

44.

KIKET KELL KÖVETNI.

em de a' kis Olvasó erre bizonyosan így felel: a' kiket szeretünk, és a' kik mintegy vonzanak magukhoz. Igen, de kiket kell szeretni a' szüleken és rokonokon kívül, 's kikhez kell vonzódnunk?

A' jó és szép mindig vonz, de hogy a' vonzalom édes és hasznos lehessen, ész' tanácsa után kell minden jót és szépet követni. Ha azon jó és

szép megegyezik jelen állapotommal és helyzetemmel, úgy méltán törekedhetem feléje, 's azt minden tétben és mozdulatban utánozhatjuk is, avagy követhetjük. De csak helyes megfontolás után, mert sokban vágyunk részesülni, melly magában csak ideigleni, és nagyon rövid jóságot vagy hasznot bir, millyen például, a' gyermeki játék, szép, és bizonyos tekintetben jó is, de arra a' vidor gyermek, tanulási vagy egyéb dolog idejét fordítja, elmúltával, midőn az idő el vala töltve, a' játékban szerzett kedv, öröm, gyönyörűség haszon nélkül reppennek el, a' haszon nélkül eltöltött idő pedig nem jó, és nem is szép. Mindig van idő a' játékra, melly csak úgy esik jól, ha az elvégzett munka után öröm forrássá válhatik. 'S azonnal öröm forrássá lesz mihelyest ahhoz szabadon juthatunk, és szabad lélekkel folytathatjuk, az az, a' midőn a' munkának el nem végezése, mellynek végbevételére köteleztetünk, nem szorongat. De a' tárgyra menvén :

Béla jó szüléktől származott fiu volt; szerete olly barátokhoz ragaszkodni, kik följebb emeltebb sorsokról csak szükség' idején tekintenek alá a' szegényekre, akkor t. i. midőn leczkéik' magyarázatában megszorulva levén, önmagok nem segíthettek magukon, hanem bár színlett barátság által is, szegényebb tanuló társaikhoz, kik józanul gondolkodtak, — folyamodának. Béla az ilyenek nagy

barátjuk lőn egykor, 's ugy vélekedett, hogy a' mit azok cselekesznek, a' legjózanabban cselekeszik, mert öntapasztalásából mégmindedig keveset tanult.

Béla tehát ebben is megkülönbözteté a' rangot. Azonban, míg ő gazdagabb barátai' tanácsán indul, a' szegényt csak azért is megveti, hogy nálánál másképen cselekszik. Ám lássuk, hol van az igazság.

Béla egykor összehitta iskola társait különbség nélkül, hogy játékát, melyet megkezdendő, annál nagyobb tüzzel, és kedvel folytathassa. Az idő elérkezett, 's a' játszó pajtások vígan kezdék meg játékjokat, valamint vígan is folytatók azt. Azonban némelly józanabb gondolkozásuak egyenként csak eltávoztak, mert a' játéknak legédesebb részén eszökbe jutott, hogy nekik még tanulniok is kell, 's a' játék' huzamosabb folytatása kirekeszti az időből. És ezek valának az alsóbb sorsuak, kik tanulásuk és szorgalmuk által akarák magukat mások előtt érdemesíteni. Béla pedig kinevette ezeket, hallván urfi társaitól, hogy elég idő van még arra, mit ők most tesznek. „Gyertyájuk nincs! mondák, azért akarnak nappal tanulni“ 's igyekeztek játékjokat az elébbi rendbe hozni, míg az est rájuk köszönte. Nehányan Bélánál maradtak, 's az egész vacsora előtti időt elfecsegték gyertya világnál, a' vacsora pedig elmulván, röstelt már étkes gyomorral és olly álmosan tanuláshoz fogni. Reggelre

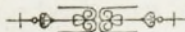
hagyta, és reggel akaratja ellen is csak akkor ébredett föl, midőn az iskola idő egészen nyakán volt, és a' tanulás elmaradt. Hallotta azután Béla az iskolába menvén, mint pirulnak szegyenükben azon pajtásai, kiket ő hiven követvén tanácsuk szerint el-elhallogatva az időt, belőle végre most kifogyott, 's midőn velök együtt tanítójának pirongatásait kelle hallania, átlátta, hogy gondolkozásával megcsalódott.

De el nem állván hibás szokásától, régi gondolkozásába esett, és ismét a' régi Béla lön.

Történt pedig, hogy sokára már viszont öszve hitta minden pajtásait a' játék szerető Béla, 's mint hogy szüksége volt egykor egy szegény fiura is, kivel leczkéit magyarázgatná, meghivá ezt is, és még több társakat. A' lapdajáték folyamata alatt, az izzadó urfiak el-elszöktek a' kertbe, 's a' jeges veremből valamikép jeget teremtvén elő, szájukba téve szörpölgeték a' veszedelmes italt. „Megbetegszel ha sokat lehörpölsz!“ mond egyik, 's rá az lön a' válasz: hogy van mindenkor orvos, gyógyíthat, 's ha kihevültek ismételéék a' veszedelmes italt. Megkinálta a' többek közt Pistát is, de ez látván a' hűs italnak veszedelmét, el nem fogadta; 's nem kész halál kis Olvasó, az izzadás cseppjeit, és a' melegségben fuldokoló mellet fagyasztó jéggel hűteni? Tudta ezt Pista, 's azért engedve külső ruháin valamit, hűté ki magát lassanként. „Ta-

lán orvost nem fizethetsz?“ kérdé ezt Béla, 's meggyőződve arról, hogy kérdése igaz volt, utánozá mind azt, mit veszedelmes pajtásai cselekvének.

Nem sokára Béla, 's még néhány vele együtt gondolkozó urfiak lebetegedtek, 's meglepé őket halálos létével a' forrasztó nyavalya. Béla, testalkatára nézve különben is gyöngé, lassanként kifogyott erejéből, és az elsorvadott gyermekitést a' halálé lett. Oh! hányszor sóhajtá ő fel hibás gondolkozásán! hányszor mondá az ágya mellett busongó anyjának, hogy ő ollyakat követe, kik veszedelmes példájukkal kész veszedelemre inték. „Ah! anyám, szólott halála' közeltében, — mint szeretném most minden különbség nélkül a' józanabbakat követni, mint szeretném most megfontolni észszel minden gyönyörüséget, és vizsgálni, valjon nem rejtezik-e alatta méreg! De késő anyácskám már minden tapasztalásom, mert jön a' halál, jön és elvisz engem — el! hiszen már szavaim gyengülnek!“ És eljött a' halál, 's az ép és egészséges Béla nagy szomorúságukra szüleinek, 's tanulságukra pajtásainak — nem sokára el is temettetett.

45.

KI SZERETTETIK AZ ALSÓBBAKTÓL.

Nem kell megvetni másokat, mert ez által csak a' gyűlölködőnek száma szaporodik, a' gyűlött ember pedig boldog és szerencsés soha sem lehet. A' magasabb polczon levőknek ölelniök kell az alacson sorsuakat, legbarátságosb jelével a' kölcsönös szeretetnek, mert a' kit megutál 's gyűlöl a' szegény, annak gazdagsága a' boldogtalanságnak leend kutfejévé. A' ki hideg szemekkel nézi le a' munkában izzadó pórt, — 's ostorral hajtja a' baromi munkákra, huh! kis Olvasó, az vissza él földi javaival, 's magasabb rangjával. Nem gondolja meg, hogy a' munkás parasztnak minden verejtéke izzada homlokáról, egyedül urának jóllétéért csorog; nem gondolja meg, hogy ha a' földmivelőnek keze megvonva lenne a' szántás-vetéstől, olly kenyeret kellene rágnia, millyet szegény jobbágya metsz meg naponként gyermekinek.

A' kis Náczi öntapasztalásából tanulta meg mint kell becsülni a' szegényt; 's mint kell parancsolni a' szolgának, hogy parancsolatit készséggel, és ne utálattal teljesitse. A' szolga pedig örömost engedelmeskedik rendeltetésénél fogva, csak hogy

ne kénytelenitessék érezni, hogy alacsony sorsa megvetéssel tekintetik. Ő tehát eleinte csak ráartotta magát, 's minden akaratját szigoru parancsolatba önté a' cselédnek, kinek kötelessége vala mindedig engedelmeskedni, készséggel minden akaratjának. De ez aztán annyira ment lassankint, hogy végre Náczinak minden szavában csupa keménység forrott a' cseléd iránt. Parancsolt erősen, 's pattogott, ha észrevette, hogy a' szolga azonnal nem mozdul. Sőt szüleinek távollétükben, egyszeri haragoskodás annak szomorú jelét tapasztalta egy kisebb cseléd, midőn a' méregtől hevült urfi őt kemény arczoncsapással sujtá meg. A' szolga panaszkodék a' szüléknek, — 's ezután Náczinak minden hatalma porba sülyedt, annyira, hogy édes szava is ritkán teljesítették a' házi cselédektől. Ruháit önmagának kellett kiporolnia, kefélnie, ha csinosan akara másoknál megjelenni. Gyakran kérte a' mellette elmenő szolgát, midőn illy munkával foglalatostokodék, hogy legalább a' sártól segítse tisztítani felső ruháit, de a' kérés teljesítés nélkül maradt, 's Náczi azt gondolta már, hogy a' ruha tisztításnál keményebb munka se lehet már a' földön; pedig ez csak gyermeki példa volt még, hogy tanulja meg szívét lágyítani a' cseléd iránt, 's ne kelljen idővel terhesebbeket tapasztalnia, uralkodó természetinek következtetésében. Megengedtek tehát most Náczinak szülei, 's a' szolgák ismét engedel-

meskedének. De ezután minden parancsolatja kérő szavakba vala öltöztetve ; szerete mindenkit az udvarban, 's ha dolgozni látá a' cselédeket, munkálati öröme serkenté, 's minden szóejtése nyájasan hangzott feléjük. 'S annyira megnyerte ezen öntapasztalásából megjobbitott magaviseletével iránta mindenkinek szeretetét, hogy alig szólott és parancsolt valamit, azonnal teljesítették akarátja.

46.

A' KOLDUS GYERMEK.

zorgalom és munka akkép emeli fel a' szegény alacsony sorsából, mikép a' dologtalanság és henye élet levonja a' gazdagot magas helyzetéről. Szerencsére ne várokozzék senki, mert az a' vak sorsnak játéka ; majd ebbe, majd abba ütközik vakon, a' nélkül hogy állhatatos maradhatna valamellyiknél. Az élet' valódi szerencséje az ész, és a' munka, ez által lehet csak valaki boldog, és sorsával megelégedett.

Vincze koldus inségben tengődött a' házaknál, hol vagy a' gyermekek enyhíték éhségét, vagy egyebektől alamizsnával segítették. Árva fiu volt, egészen elhagyattatva. Imigy koldulgatása közben, belépe egyszer a' falu' lelkészéhez is alamizsnát

kérendő nyomoruságában. Midőn a' lelkész meglátá; szeliden szemére vetette, hogy rút a' koldulás 's bizonyos esetben vétek is, ha mellette épek a' tagok, egészséges a' test, 's ez által a' henye és dologtalan életre lustitatik. „Örömmel dolgoznék én — monda a' koldus fiu, mert mindenkinél szegyenlem magamat, hová csak belépek koldulni; de avval üznek el, hogy tehetetlen gyöngö vagyok, 's alkalmatlan a' munkára, pedig édes Istenem! be szeretnék akármivel is foglalatoskodni!“

Ekkor bővebben tudakozódék sorsa iránt a' jószívő lelkész, 's magához vette olly feltétel alatt, ha neki hiven engedelmeskedik, 's minden idejét tanulásra fordítja. „Nehéz testi munkákat — ugy mond, nem kívánok tőled, de fő kötelességed legyen a' tanulás, és a' jó erkölcs!“

A' koldus gyermek megköszönte atyai gondoskodását a' lelkésznek, 's ügyekezett minden parancsolatit hiven teljesíteni. Tisztességes ruhába öltöztetett; azt megkimélé, és minden lépésiben jámbor volt. A' lelkész iskolába küldé, gondjára bízva a' tanítónak, hol kevés idő mulva szép jelét adá szorgalmának, és magaviseletének. Mert előtte tartván jóltévője' szavait, annak kegyességét avval akará meghálálni, hogy magát érdemesen viselje, 's szorgalmasan tanuljon. 'S a' jámbor lelkész nem is kívánt többet, mert minél inkább meg vala győződve Vincze szorgalmáról, és erkölcséről, annál in-

kább mutatá iránta atyai gondoskodásának jótevő jeleit. Növekedvén, gyakran eleibe terjeszté neki jövő boldogságát, mit csak úgy nyerhet meg, ha törekedései nem csökkennek, 's állhatatos maradand erkölcsében. Vincze komolyan gondolva alacsony sorsára, véste szívébe minden szavait a' lelkésznek, mellyeket egész életében megtartani, megőrizni volt fő célja. 'S a' gondviselés annyira segitő jámbor szándékában, hogy később nem csak tanulóársaitól szerettetett, hanem egyebek is dicsérettel említék mindenütt. Ősmerék őt, hogy hajdan nyomorult koldus volt, 's most magaviselete által megkedvelteté magát a' lelkész előtt, kinek kegyes gondja alatt lön munkás, és erkölcsös tanulóvá.

Dicséretesen végezvén felsőbb iskoláit, tisztességbe fogadtatott, mellynek hű folytatásánál kitüntetett szorgalma, 's tisztességes magaviselete följebb emelék hivatalában, 's nem sokára mint tehetős ur, és jóltevő kedvelteté meg jámbor szívet a' szegényekkel, kik áldva minden lépésit tisztelték, valahányszor csak jelenlétében részesültek. Az értelem pedig és az okos barátság mellyekkel rangtartársaihoz viseltetett, számos barátokkal és tisztelőkkel ajándékozá meg, — 's végre jó erkölcsé 's Isten szeretete boldoggá tévé őt földi életében.

Valljon mi lett volna nyomorult Vinczéből, ha jótevője' feltételeit, mellyeket magához vevésekor eleibe terjeszte megsértette volna erkölcstelen, 's

korhely viseletével. Nem! az ő szive tiszta volt; józanul tudott gondolkodni, 's tudván hogy a' szégyennek boldogsága a' szorgalom, fölemelte magát alacsony sorsából egy jámbor szivtől segítettve, 's most megelégedve éli boldog napjait kegyes életének.

47.

A' KIS HAMIS.

szton kelt a' két testvér' keblében, midőn az atya megmagyarázá egykor előttök, hogy a' tanuló gyermekben mindig dicséretes a' szorgalom, 's e' mellett hasznos és érdemes. Ez által felgyulasztotta bennök a' vetélkedő tüzet, melly naponként kettőzteté a' szorgalmat, hogy kifoghassanak egymáson. Így ment ez sokáig, de Laczi csak nem győzheté még meg bátyját Móriczot, mert ennek sem csökkent ám iparkodási kedve, jóllehet Laczi' ostromlásának következtében naponként készen kellett állania. — Azonban az édes atya nem szünt meg azért mindegyiket ösztönözni, próbákra tüzelni, 's oh! hányszor mondotta Laczinak, hogy egyszeri vagy kétszeri ostrom ritkán arat még gyö-

zedelmet, 's az ostromot tehát szakadatlan kedvvel kell folytatni. És hányszor mondá Móricznak, hogy az ostromlások' számától megrettenni lélek gyávaság. Erősen kell kiállni a' harcot, míg az ellenfélnek megtompol végre fegyvere, a' haszontalan erőködések alatt, 's megjegyzé még e' mellett, hogy mindig könnyebb valakinek önmagát védeni, mint mások ellen harczolni, a' gyáván védett 's elvesztett kincs után. Mindkettőnek fellobbant erre kedve, és ujult erővel tanulának. De nem sokára Laczi felhagyott minden további versenygéssel, 's el sem készülvén tökéletesen napi leczkéire, magára voná Móricznak figyelmét. Ez tudniillik kérdezősködni kezdett, miért veszté el olly hirtelen minden kedvét a' versenyezéstől? Laczi vállát vonitva válaszolt, 's minden mozdulatiból az tetszett ki, hogy ő megunt már tanulni, annyival inkább szorgalmatos lenni. Így folyt el néhány nap, 's Móricz sem töré annyira már most tanulásával magát, minthogy a' versenygés' tüzet, melly eddig öcscsének kebelében égett, kialudtnak hitte. Azonban Laczi ritkábban kezdé magát mutatni, 's ha előjőve kineveté bátyját, ha könyvel látá ezt foglalatoskodni. Szóval, a' kis Laczi nem vala már szorgalmatos, de ritkábban látható. Ő ilyenkor valamelly könyvet dugott zsebjebe, 's magát mintegy szem elől elrejtve tölte el egy két órát észrevétlenül, de a' könyvből valamit mormola; nem tudni ugyan mi

végre, de utóbb aztán könyvét becsukva is tuda már mormolni. Csökkenvén tehát eme tekintetből Móricznak elébbi szorgalma, 's mintegy szabadulva vélvén már most magát a' további védelemtől, az iskolába néha készületlen is megjelent, mert öcsését sem láthatá tanulni, 's következőleg nem volt tőle mit félnie.

Azonban egy napon Laczi versenygésre kiáltja Móriczot, ki az iskolai rendszabásnak engedelmeskedvén kiállott ugyan, de üres fejjel. Laczi emberül felelt minden kérdésre tanítójának, mellyekre bátyja szóval sem tuda válaszolni, 's piruló arcczal vallá meg, hogy ő egészen megcsalatott hiedelmében. Laczi tehát a' kis hamis, és álnok tette-tő győzött ez alkalommal Móriczon, és örvendve tért haza atyjához megmondani, miként rendelést ostromát bátyja ellen kedvező sikerrel. Ő t. i. a' kis hamis titkon mormola eldugott könyvéből, észrevétlenül tanult, tetteté magát, mintha rest volna, azonban nem sejtetve fortélyában, szerencsésen bevégzé ostromát, 's a' mit atyjuk ezelőtt mondott, hogy könnyebb a' kincset őrizve védeni, mint azután vissza ostromlani, valóban eléggé bebizonyítá szorgalmával, mert Móricz érdemét visszanyerni csak ugyan hasztalanul törekedett.

ELTÁVOZÁS A' SZÜLÉKTŐL.

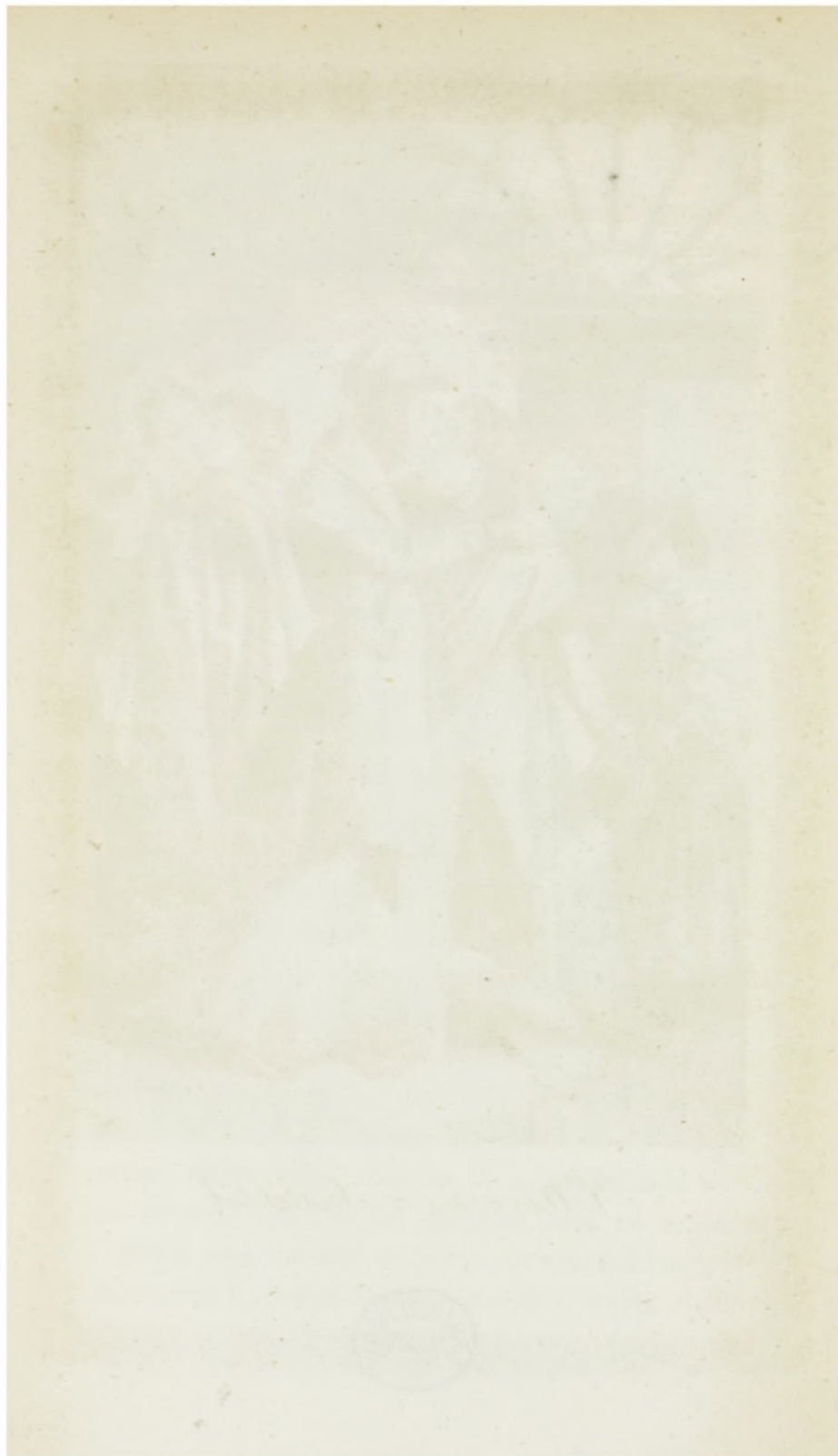
zánkadyéknál nagy volt a' készület; ott kész ruhák hevertek, és itt a' gondos néne varrogatott valamit, 's lábát nyitott az édes anya. Vessző patogott kün a' porlepte ruhákon; az ajtót épen egy szabó nyitja fel, 's ruha batyuját bontja ki előmutatandó az elkészült ruhákat. Sándor és Gyula felöltik, karjaikat vagy vállukat feszegetik alatta, valjon nem találnának-e bennök hibát, mit egy részről ohajtanák is. — A' szakácsné kalácscsal foglalatoskodik, hogy az elutazandó urfiakat, uti avagy visszaemlékeztető süteménnyel készítse föl.

Sándor és Gyula eltávoznak ez uttal szüleiktől, német nyelvben gyakorlandók magokat távol és messze az édes szülő földtől. Eleinte nagy kedvök volt elutazni, 's majd ez által egy újabb világba lépni, de midőn az eltávozási óra közelgett, oh be szerették volna még is csak egy fél órával is meghosszabítani! Végre a' kocsis egyet pattant ostorával az udvaron, 's az elindulandó kocsis készen állott. Föl föl ugráltak erre az urfiak, a' kávé asztal mellől, köpönyeget vetének magukra, 's épen bucsuzni akartak, midőn a' velők eluta-

Eltávozás a Szüléktől.

zandó személy is fölkelt helyéből, 's inté a' fiukat megtenni bucsuzásukat. Sándor atyja' nyakába kapaszkodva csókolá körül képét, 's könnyezve emelé ajakihoz kezeit, hogy bucsujának érzékenységét könnyei 's forró csókjai bizonyítanak be. Az alatt Gyula hasonló érzékenységgel ölelé által édes anyját könnyezve rebegvén hangot, jelét elfogult érzésének. Így válták fel egymást atyjukról anyjukra borulva, 's elmulván az elég hosszás bucsuzási idő, kiléptek az udvarra, hol készen várta már őket a' batyukkal ugyan csak utiasan megrakott hintó.

„Isten áldjon meg benneteket édes gyermekeim!” monda hozzájuk az édes anya, midőn már felülének, 's még egy kölcsönös mosolygó tekintet után, — megindult velök a' hintó 's kevés pillanat mulva elgörgött szem elől.

Midőn a' velök elutazott személy megérkezett ismét az atyai házhoz, tőle ugyan még levelet nem küldének Sándor és Gyula, de kevéssel utána jött bezzeg egy levél, mellyet a' kis Őlvasó e' következő sorokban olvasand:

„Kedves jó anyám! Azt, hogy mikép érkezénk ide, 's mikép végezénk dolgunkat, ugy vélem X . . . ur, kinek gondja alá bizattunk, már ott-hon előadta. Tőle ugyan még semmi levelet sem küldénk, mert meg kell vallanunk annyira elfoglaltatánk itteni jött mentünkben, hogy a' haza vágyódás még csak emlékezetünkbe sem jött. Azonban

alig mulik el két nap, midőn tudja Isten! mi érzésből olly édesen emlékezénk vissza otthon létünkre, 's a' játszva töltött kedves napokra, hogy bár korán is, eltökélénk magunkat irni eme szokatlan érzésről, melly ez irás mellett is szokatlanul hevől keblünkben. Oh be szeretném látni jó atyámat, és anyámat, körükben lehetni, 's csókolni viszont kezeiket! Mi boldogok valánk mi otthon, szemeik előtt gondos szüléinknek, kiket most ujonnan meglátni e' rövid idő elmulta után is édesen vágyódunk. Be jól esnek, ha még ösmért pajtásaink' társaságában lehetnék, érzékenyen emlékezvén meg otthon töltött mulatozásinkról. Most tudjuk csak, mi szerencse és boldogság a' szülék közt élhetni, 's nem így eltávozva tőlök, mint mi vagyunk jelenleg. Tegnap egy embert vettünk észre, ki előttünk nagyon ismeretes képű volt, bizonyosan szülőföldünkről lehetett, de mi azt olly sokáig néztük, és olly édes emlékezéssel szülőföldünkre, hogy szinte nehezen esett elválni már tőle. — Tapasztaljuk mind a' ketten, hogy máshova vitettünk, és hogy édes anyám nem gondoskodhatik minduntalan felettünk, 's minden kicsinységekben, mellyeket otthon tán észre sem vevénk, midőn itt édes vissza emlékezéssel tapasztaljuk.

Azonban állapotunkat és dolgunkat illy rövid idő után eléggé még le nem irhatván, csak arra kérjük ez uttal kedves szüléinket, emlékezzenek

meg rólunk, szerető gyermekeikről, és irjanak nekünk is, mert örömmel fogjuk olvasni a' levelet, mellyben megemlítettünk, 's mintegy gondolatukba forgunk drága szüléinknek. Maradván forró kézcsókolás után édes anyámnak 's atyámnak

szerető 's tisztelő fajok
Szánkady Sándor.

Ezen levélbe önték érzésüket az urfiak, 's még annak írása mellett is kedves volt nekik az idő, mert az alatt gondolatjokkal otthon valának. De azután, hogy annál édesebb legyen a' viszonzítás' öröme annak idejében, úgy iparkodtak és viselték mindenkor magukat, hogy hazamenetkor szüléiktől, kedvesen 's mintegy ohajtva fogadtassanak.

49.

MI A' SZÉPSÉG.

nyám! nézd csak mi szép rózsát kaptam a' kertésztől. Csupa gyönyörűség még csak rá is tekinteni, hát még ha szagolja az ember Azok a piros levelkék, mintha most bujtak volna elé bimbajukból, olly elevenek, és tiszták. Imigy dicsekvék egy aján-

dékban nyert rózsával a' kis Minka édes anyjának, ki megmutatá aztán szép leánykájának, hogy a' rózsza hervadandó, 's rövid benne a' gyönyörködés.

„De mégis jó anyus — folytatá Minka, lehetetlen, hogy egy hamar elhervadhatna ezen szép virág, midőn olly ép, és fris, és kellemes, mint ha csupán azért nyílt volna ki, hogy örökké viruljon.“

„Tedd el szép leányom, és őrizd, hogy el ne hervadjon.“

M i n k a. Mingyárt vízbe teszem, és virulnia kell, minaddig, mig én tökéletesen meg nem unom. De ha azt megvárja, ugy bizonyosan halálom előtt el nem hervad.

A n y a. No, no! majd meglássuk, meddig tart az öröm.

És a' kis Minka elfutott, hogy vízbe tegye kedves virágát, elzárandót a' hervadás elől. Egész napon szemei előtt tartotta, annyira gyönyörködék benne, mert ezt tavasz' elején nyerte, midőn a' virág legnagyobb kedvet gerjeszt az abban gyönyörködőnek keblében. Igy volt ez Minkával is, a' kellemes rózsza néki örömet szerze. Oh hányszor emelte poharastól együtt orrához, hogy szagát érezhesse; hányszor mutogatá barátnéinak, hogy velök mintegy örömét osztaná. Hogy pedig a' rózsát ennyire szereté Minka, nem kell csudálnunk kis Ol-

vasó, ha meggondoljuk, hogy a' szép és jó mindenkor gyönyörködteti érzékinket. De sajnálkozva mutatá más nap anyjának, mondván, hogy az ő rózsája már nem olyan eleven. Azok a' szép levelkék összeránczosodtak, és lekonyultak; szaga ugyan még megmaradt, de egy két napnak utána az is elmúlt. Mint ápolám én — mondá magában Minka, 's ime mégis olly hamar elfonnyadt! Illy rövid tehát az öröm, és gyönyörködés, mellyel keblemet tölté meg a' rózsaszépsége?!

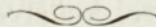
* * *

Minkának volt egy barátnéja Antonia, ki mindenkitől szép kis leánynak tartaték, 's a' hol csak megjelent, mindig dicsérettel említették meg arcának kelleme. Volt, valóban volt szépség Antóniában, de miután meghallotta, hogy ő valóban szép leányka, rátartotta kevésbé magát, a' cselédek közt nem forgott már annyira leereszkedőleg, 's végre apró társnéi között is mintegy szépségétől fölemeltetve járt. A' hideg széltől jobban megkimélé sima arczait, a' nap ellen hasznos ernyővel élt, 's végre szellőtől is őrizkedett. Barátnéi örömmel simultak elsőbben hozzája, de midőn benne valami kevély rátartást vevének észre, kimélve közeledtek ezután feléje, ne hogy lehelletőkkel szépségének ártsanak. Gyantitá Antónia, hogy ezt barátnéi gunyból cselekszik inkább, de ez még nem alázá meg, mert

gondolá, hogy szépsége irigyeket támaszta, 's azért kerülik őt most annyira. Pedig, mint minden világi kincs, a' testi szépség is könnyen változik.

Antónia lebetegedett, 's egy két nap után holmi veres pattogások valának láthatók gyönyörű arczain. Himlőben sinlődék ő, a' veszedelmes himlőben, melly örökké meghagyja nyomait rutító hatalmának. Antónia még sokáig betegeskedék élettel játszva veszedelmes nyavalyájában, 's kegyelme volt az égnek, hogy életétől is meg nem fosztatott. Ösmért barátnéi eljövének, és sajnálkozva tekinték Antóniának elrutult arczát, mellyet himlője ronta meg. 'S midőn maga felgyógyult, 's öszveszedheté erejét, sirva fordult el a' tükörtől, melly nem mutata többé már gyönyörű arczokat. „Ah anyám! sohajtá a' szerencsétlen leányka — nem vagyok én már régi szép leányod! A' szél és a' vihar letöri az ép virágot legszebb diszében, miként a' nyavalyák és betegségek az arczok' virágait.“

Igy vallá meg Antónia a' szépség' becsét, 's megtanulá, hogy a' szépség mulandó tulajdona csak az embernek, mellyet betegség, idő, és egyebek könnyen letörülnek az elbizottnak arczairól.

A' KIS ÁRPÁD FÖLJEGYZETT TAPASZTALÁSAI.

időn sok izben bebizonyulva látná a' kis Árpád, hogy tapasztalásból tanul az ember, 's ez vezet jóra a' megösmert roszrul, feltette magában, hogy egy papir darabkát veend elé, 's arra fogja följegyezni, ha mi tapasztalásai történnek.

De régen tudta ő már, hogy figyelem nélkül folytatni, nem csak hogy az ember nem boldogul benne, sőt haszontalan munkájával elvesztegeti az időt, mit javára fordithatott volna. Ha az ember azt akarja — mondá ő magában, hogy dolgait jól végezze, figyelmetes legyen, mert biz úgy jár, mint **Gazsi**. — **Gazsi** tudniillik, egy paraszt fiu, avval akarta magát tanítója előtt kedveltetni, hogy naponként hiba nélkül megtanult leczkáját, pergő nyelvel, de értelem nélkül, mint a' szajkó mondhassa fel. De bezzeg fönsült a' kis szajkó. Mert mire a' közönséges próbatétel elérkezik, akkorra ő már régen a' tanultakból egy betüt sem tudott. Megjelennek szüléj a' próbatételen, 's felszólittatik **Gazsi** is, az ösmert szorgalmu fiu. Hirtelen kezdé meg a' feleletet, de bár hatszor hétszer kezdett is bele, biz' az csak

nem ment, és tanítója mintegy szégyelve vallá meg az öszvegyült közönségnek, hogy ő valóban nagyon csodálkozik Gazsin, ki az egész évben legkitünőbb szorgalmu vala. 'S midőn megkérdeztetnék e' felől a' pirulva hallgató Gazsi, válaszolá, hogy ő azt már mind elfelejtette, 's ujjabb erővel kénytelenítettvén ismét azt tanulni az egészet meg nem tanulhatta. „Na kis szajkó! máskor figyelemmel tanulj, és megtartsd elmédben, a' mit egyszer megtanultál“ szólt hozzá a' jelenlévő tiszteletes, 's Gazsi szégyentvallva ült le.

Árpád ezután ismét egy tanulságos esetet tapasztalt. Kis öcscse egykor mulató társaságban volt, 's több apró pajtások jövén össze, a' gyermekeknek is kész lön multságuk. Egy külön szobába bocsátattak, mellyben az apró sereg mulatozásait, játékait, szabadon folytathassa. Érkeznek az ételek, 's a' kis fiuk épen nem kínálatván magukat sokáig, neki ültek, 's mindegyik, hozzá is látott. Senki sem levén közöttük vigyázó szemmel, annyira megterhelték néhányan gyomrukat, hogy még az éjjel tapasztalhatták mértékletlenségöknek terhes következését. Ezek közt Árpád' öcscse is, ki lebetegedvén, ágy mellett jegyezte föl bátyja, az említett kis Árpád, hogy az ételben 's italban kerülnünk kell a' mértékletlenséget, mert betegségbe süllyeszti ez a' testet, 's tehetetlenné teszi a' munkára. Ezen tapasztalását, még egy szomorú példa is ne-

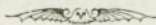
velé, midőn a' játékban való mértékletlenség által egy virgoncز gyermek bucsuzék el örökre tölök, kifárasztván testét a' hosszas játékban, 's hideg vízzel kívánván izzadásit enyhíteni.

Volt alkalma ezután a' haragról is jegyzést tenni; midőn tudniillik tapasztalá egyik barátjában, hogy a' harag egy a' legkártékonyabb indulatok közül. Ugyanis az említett kis barátja egyszer valami csekélységért felboszantva, olly hirtelen haragra gerjedt, hogy kezében levő tollkését, mellyel valamit faragcsált, egy szegény iskolatársának arczára hajítá. A' kés veszedelmes sebet ejtett a' homlokon, épen a' szem fölött; mi csak szorgos gyógyítás után akadályoztathaték meg, hogy a' szemet is veszedelembé nem vonta. Ezt bizonyosan nem tette volna a' kis haragra gerjedt urfi, ha hirtelen haragjának tüzében, meggondolta volna tettének következését. De ugy van az indulatnak nincs ideje, hogy ész' tanácsára hallgason, azért kell kerülni a' hirtelen haragot!

A' kis Árpád megkezdett tapasztalásinak jegyzékéhez, még e' következő is járult: a' rendtartás tudniillik elősegít a' munkában. Egyik iskolatársa, Ferinek hitták, olly rendetlen gyermek volt, hogy tán harmadáról sem tudott néha, a' mi keze alá volt bizva, vagy tulajdona volt. Igy könyvei a' legnagyobb rendetlenségben heverték asztalán, vagy tán egyebütt is, 's innét lön, hogy könyvei öszve-

keresésével, mint a' rossz tanuló, félnapot is eltöltött, azaz: eltöltötte azt az időt, melyben különben tanulnia kellett volna, 's ilyenkor készületlenül ment többnyire az iskolába. 'S midőn készületlenségének megvallá okát, Árpád elővevé jegyzékét, 's felírta, hogy minden dolognak bizonyos helyet kell adnunk, 's rendet tartanunk mindenben, ha hátramaradást nem kívánunk dolgainkban tapasztalni. —

Még ezeken kívül bizonyosan többet is jegyez föl Árpád, mert czélja volt azokból tanulságot venni, 's a' beteljesedett igazságokhoz szabni mindenkor magaviseletét, hogy így ne csak önmagának használhasson, de erkölcsös magatartásával, följegyzett tapasztalásainak igazságival másokat is, főkép' vele tanuló 's vele játszó pajtásait tanithassa.

51.

LOTTI' SELYEMBOGARAI.

avasz nyiltával a' kis Lotti selyembogártojásokat kapott ajándékba. Napfényre tette ki azokat, és várva várta, hogy jönek majd elé azok az apró bogarkák, mert ő még nem látott illyeket. Tartása' módját

egészen elbeszéltek neki, 's készíté már magát a' kis vizsgálódó, miképen ápolhassa azokat szeder vagy eperfa levelkéekkel. 'S ime! megpillant három vagy négy fekete bogarkát, a' tojások között mászkálót, 's egy kis tollal, melyet készen tartott a' tanácsadás szerint, a' papirosról lepiszkálgatta, mert hangyáknak gondolván, azt vélte hogy ártani fognának kikelendő bogarkáinak. Pedig a' kis tapasztalatlan rosszul cselekedett, mert azok a' hangya forma bogarkák valának a' már kikelt selyembogarak.

Ő tehát másképen gondolkozván, valahány csak előtermett, azt mind leseperte. 'S nem győzván seperni ezen töle gyűlölt állatokat, kihitta édes anyját, hogy nézné meg, jó helyett van-e a' tojással fődött papiros, mert ő már számtalan hangyát leseprett róla, és még sem győzi meg most is, alápiszkálgatni. — Az édes anya látta a' kis Lotti' tapasztalatlanságát, 's megmagyarázta neki, hogy a' leseprett hangyáknak hitt állatok, mindnyájan selyembogarkák valának. Csodálkozott most Lotti, 's egyszersmind sajnálkozott is, hogy hibás véleménye által annyi selyembogarat elveszte. — Gyönyörködve nézte hát most, mint szaporodnak lassanként észrevétetlenül apró bogarai, 's midőn papirossát már tőlök elboritva látta, bevivé a' szobába, 's ott egy tiszta papirosra rakosgatva, bár béketürése mindinkább fogyatkozott a' rakosgatás

mellett, apró szeder levelkével boritá be a' pezs-gő fekete sereget. Így naponként újabb levelekkel táplálta, hasonló gond mellett, míg végre bogar-káiból fejr bogarak lettek, megmaradván nehá-nyan fekete színökben, 's ezeket szerencsen boga-raknak nevezte. Mellettök ugyan sokszor elveszté már béketürését, de megint fellobbant kedve, mi-dön ujnyi hosszúságu bogarakat szemlélhete már papirossa' színén. — Ezek lassanként vastagabbak lettek, 's néhányan közülök a' papiros' szegletébe vonultak.

'S mint csodálkozott Lotti, midön egy reg-gel, frisíteni akarván a' leveleket, hálóval látta bevonva mindegyik szegletet. Ezen háló' látásakor meg' azt gondolá, hogy valami pók vette magát bo-garai közé, 's ott hálózta be a' szegletet lakásaul. De mindegyik szegletében a' papirosnak vala illy-forma háló, mellyekben midön selyembogarait ész-revevé, egészen megörült, mert selyembogarai szö-vésben munkálódtak. A' következő napon már ke-ményebbeknek tapasztalta selyem tojásait, 's any-jának tanácsa szerint a' nagyobbakat és széleseb-beket apró papiros tölcisérekbe zárá, hol azután mindegyik kevés napok után szépen beköte magát. Így minden selyembogaraiból kifogyott, de midön kevés napok mulva ismét megtekinté selyemtojá-sait, azok közül sokat kilyuggasztva látott, és szám-talan köröskörül zugó fejr lepkéket. Ah! mint

örült ezeknek, mi gyönyörködve nézegeté, 's rövid idő múlva több apró sárga pontokat láta utánuk, mellyek tojásaik valának a' mindinkább szaporodó lepkéknek. Némellyek közülök megdöglének, de helyekbe ismét ujabbak keltek.

Selyembogár koporsót
Selymet magad szövél,
És benne mint a' hernyó,
Most lepkévé levél.
Örülj, örülj te lepke
Bölcsöd selyem vala,
De benne haj! bogarkám
Nekem már meghala!

Ezen verssorokat olvasá valahol Lotti, 's most selyembogarainak sirjuk, lepkéinek pedig bölcsőjök fölött mondá el. Igen! a' selyembogarak rá nézve többé nincsenek, csak a' lepkék zúgnak még egy más közt néhányan, de tojásaikból visszaadtnak majdan elvesztett bogarai, azaz: a' napfényre kitett tojásokból hangya-formabogarkák támadnak ismét, a' hangyaforma-bogarkák' felnevelésében viszont megkapja régi örömét a' kis Lotti.

Hogy pedig selymet gombolyithasson, forró vízbe mártá a' még ki nem rágott selyemtojásokat, 's csinos kis motollájával legombolyitá a' selyem szálakat, 's megtalálta fáradságának jutalmát abban, hogy selyemszálaival egy könyvet megtöltött, 's

azokat egy az ahhoz értőnek ajándékozva, ki köszönettel fogadván, nagyobb mennyiségbe szedte, 's úgy küldé el bizonyos selyem gyárba, felhasználás végett.

52.

ROSZ KEZDETNEK ROSZ A' VÉGE.

kár mit teszünk, annak mindig végét kell előbb meggondolnunk, ne hogy a' megkezdett munka, midőn épen vége következni kezd, dugába düljön. 'S innét kell mindenkor úgy rendelni tetteinket, hogy ezek által a' tőlünk kitüzött czél, mellynek elérésére teszszük cselekedetünket, valóban szerencsésen el is éressék, azaz: hogy munkáinknak jó vége lehessen.

Rudolf olly természetű vala, hogy a' mibe hirtelen kezdett, hirtelen szerette volna véghez is vinni, 's ezen gondolkozás és cselekvés módjával azt nyeré, hogy munkájában ugyan hamar véget ért, de annak ritkán volt haszna azután rá nézve. Ugyan is lehetlen vala olly munkából hasznot merítenie, mellyet hirtelen haladással akart bevégezni, a' nélkül, hogy arra elméjét 's igazi erejét fordította volna. Valódi figyelemmel dolgozni pedig, mind időt kíván, így például a' jó tanuló midőn tanul, nem

mondja ám, oh bár csak már vége lenne, olyan unalmas 's a' t. 's mindig forgatja a' könyv' levélét, valjon messze van-e még vége? 's ilyenkor minden figyelem nélkül dolgozik, 's mire azt az igen ohajtott véget eléri, akkor még egy szót sem tud már az egészből. A' tanulásban pedig nem azt kell kérdeni, mikor érek véget, messze van-e még az? hanem hogy mit tanultam, mit tudok már az egészből, 's hogy az egésznek többi részét is olly figyelemmel, gonddal és kedvvel tanulhassam, 's tudhassam, és az egésznek tudása, megtanulása lesz azután vége a' jó tanuló' dolgozásának.

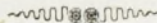
Egyszer midőn megintetnék Rudolf tanulása felől, feltette magában, hogy valóban ezután szorgalmatos leend, és naponként megtanulja kiadott leczkáját, mit ez előtt többnyire elmulasztott. Felserkent lelkében az a' jó gondolat, hogy tanítóját legközelebbi szorgalmatos példájával megörvendeztesse, 's könyvét mintegy uj kedvel vette kezébe, abból végig olvasandó feladott leczkáját. Kétszer olvasta végig egy huzomban, 's becsukta ekkor könyvét, hogy ő már kötelességének eleget tett. Megy az iskolába, kérdeztetik, 's csak elhül, midőn bele sem tudott kezdeni. És mentegeté magát, hogy ő kétszer, sőt háromszor is végig olvasta, pedig figyelemmel, 's most azt olly hirtelen elfelejté. „Látd fiam! mondá a' tanító, te már fél éve, hogy semmit sem tanultál, néha még csak könyvbe sem

tekintél, 's bár most magadat meg akarád jobbitani, 's tanultál is, de nem megkivántató erővel, figyelemmel, fáradsággal, mellyel hibádat helyre hozhatni lehetne. Neked nem elég olly kevés fáradság, mint szorgalmatos társaidnak, ezek naponként tanulnak, megszokták a' munkát, 's könnyen boldogulnak, míg te két annyi, sőt négy annyi erővel lennél kénytelen dolgozni, hogy a' játékot megszokott elméd a' leczkét hiba nélkül felvehesse. Ezt kell vala meggondolnod, hogy a' tanulásnak vége és célja, nem a' leczkének átoltvasásában véget érésében áll, hanem annak könyv nélküli tudásában. Ha ezt vetted volna célul, bizonyosan tudnál most felelni.

Ezt a' tanulás módot ezentul tehát ne kövesd, mert a' roszul kezdett munka többnyire hibásan szokott végződni. Volt nekem — folytatá tanítója, egy tanítványom, ki még játékában is ritkán boldogult. Miért? mert abba sem kezdett eléggé helyesen. A' játék nem egyéb mint egy kis szabad mulatozás, pihentető elvonultság a' dologtól, de az én kis tanítványom, ha felharagittatik is játékba elegyedett, 's megmaradván az egész játék alatt habár valamikép' is haragos természete, olly hirtelen feltudott valamiért haragudni, hogy a' multság ő neki csupa méreg vala. De miért is játszott a' kis haragos, midőn a' játék, melly másoknak a' szelid kedvüeknek multság, rá nézve

méreg és bosszuság. Békült volna inkább meg másutt, 's aztán elegyedett volna egészen kiszelidülve a' játékba. Rosszul kezdvén tehát így játékát, természetesen rosszul is végezné. De egyéb munkáitokban is kis tanítványim, arra vigyázzatok, hogy kezdete mindig helyes legyen, mert különben helytelen, azaz: rossz végét tapasztaljátok. Rosszul kezdve, az épület is összedül, mielőtt bevégeztetnék. Ezért kell minden munkának célját adni, 's úgy szabni magunkat ahhoz, hogy azt valóban elérhessük.“ —

Imigy végzé oktató beszédét Rudolfnak tanítója 's feltevé magában, hogy ezután ekkép fog cselekedni, 's munkáinak kezdetét, melly mindig, legnehezebb, úgy fogja alkotni, hogy annak végét és célját ne hirtelen dolgozással ügyekezzen elérni, hanem fontosán, és csöndesen, azaz: figyelmes munkálattal. —

53.

ANDOR ÉS AMINTA

vagy:

A' MEGBÜNTETETT HÁLÁTLANSÁG.

(Mulattató rege.)

ol volt, hol nem volt, volt egykor egy pásztor fiu, és annak a' pásztor fiunak vala egy huga, kit az egész környék szép Amintának nevezte. Gyönyörű leányka volt ő, de szemei 8-ik évétől fogva zárvák, és rég' nem ösmeré a' világot; a' világ pedig csudálta szépségét, mert bár merre vivé is magával a' pásztor fiu, mindenütt „jó a' szép Aminta“ szavakkal fogadták. Andor sem volt a' rutak közül, kivált midön birka nyája mellett, elővevén pásztor furulyáját, azt a' tájéknak, és a' tájékban lakó emberek' gyönyörüségére — megfuvá. Gyakran előjövének a' mezei leánykák hallgatni a' fuvolya hangot, 's a' pásztor legények közelebb téríték nyájukat Andoréhoz, hogy Amintát, kit Andor gyakran beszélgetés végett is magával vive, láthassák, Aminta pedig a' különben gyönyörű arczu mezei leányka nem láthatá bámulót.

Illy beszélgetési alkalommal álom jöve Aminta

szemeire, és lehajtá szögfürtü fejét bátyja' ölébe, ki selyem kendővel takará be a' fehér arcot, mert a' nap' heve égető meleg volt. A' birka nyáj azonban a' közellevő patakhoz ment, szomját enyhítendő, fris patak' vizével. És e' közben Andornak is nehezebb lön minden pillantása, a' hőség elbágyasztá tagjait, 's akaratja ellen is elszunyadt, könyökére támasztva oldalát. A' birkák letelepedének, egymás árnyékába vetve fejeiket, és a' mező csöndes lett minden zajtól, mi alatt a' pásztorfiu édesen szunyadott Aminta hugával.

Elmult egy óra, egy megbecsülhetlen drága óra, és a' szép Aminta fölnyitá szemeit, föl a' mind-
eddig zárttakat. Csodálkozása túlhaladá a' csodálkozások' legmagasbikát, mert szemeit a' természet' remek műveire nyitván fel, paradicsomban képzelé magát, ékes és fölséges paradicsomban, melyet jó bátyja a' más életről feste, csodálkozásra gerjesztőt megfoghatlan bámulattal. Csodálkozást tapasztalván tehát szép Aminta fölébredtekor, nem gondolt egyebet, minthogy ő paradicsomba vitétt, azaz meg kellett halnia, és most ama paradicsomi boldogságban részesülnie. Oh! gyakran mondá ő neki Andor, hogy akkor szemei megnyílnak, és örök és megfoghatatlan szépséget tapasztal. — Körül tekintte, és láta egy ifjut, ki mellette szunyad vala csöndes álomban, láta pihenő birkákat, és a' birkák' ellenében zuhogó patakat, melly a' köszirt-

ről lezuhanva, a' fü közt kigyózdik el. Éreze szokatlan fényt, melly szemeiben a' napnak ösmeretlen sugáraitól származék, és éreze gyönyörüséget, mert a' felséges ég fölötte mosolygott. Azonban az említett ifju fölébred, és bámulva tekint az égre viszont mosolygó Amintára. „Mi történék veled Aminta?“ kérdé szemeit jobban dörzsölve Andor, 's Aminta nevérol hallván magát szólíttatni, furcsán lepeték meg, mintha bátyja' hangján történt volna a' szólítás. 'S te nem ösmérsz Aminta, szerető bátyádat?“ kérdé ujonnan Andor, és Aminta bővebben kérdeze kilétét. Andor minden kérdésre megfelelt értelmesen, 's csak hosszabb magyarázat után juthatott Aminta azon eszméltre, hogy szemevilágát nyerte meg. De hogyan? midőn orvos sem nyula szemeihöz, és most néz, és lát mindent, mi látatlan vala mindedig előtte. „Különös! monda Andor, de különösebb még, a' mit én álmodtam. Halld csak — folytatá, a' mint elszunyadék, egy hófehér galamb szállt le mellém, és egyet rázkodván, azonnal emberré változott. És mit monda? azt mondá, hogy hugomat a' szép Amintát egy Tündérség veendi gondja alá, minthogy olly pásztor leánykára volna szüksége, ki testvérén, vagy apján kívül, 8-ik évétől nem láta még más férfit. Arany szőrü kecskéket fog ott őrzeni, örökké viruló halmonkon, és a' pásztorleánykának örökké viruló sorsa maradand. Engem inte hát, ne tartóztatnám le hu-

gomat, hanem küldeném el annak idejében az engem is pártfogó Tündérség' kegyébe. Ezzel meg-rázkodván ismét hófehér galambbá változék, és to-va tűnt előlem.“ — Bátyjának ezen álmodásán na-gyon csudálkozott Aminta, mert az ő álmának is csak nem hasonló tárgya vala. Ő tudniillik, mint beszélé Andornak, valami szárnyas röpdeső állatot látott, melly épen azon módon változék más alak-ká, és a' Tündérség' parancsolatjából, pásztorleány-nak hivaték meg aranyszőrü kecskékhez. Ekkor elővön egy faágot, 's nedvet facsarván leveleiből szemeire, — többé nem láthatá.

Ezen csudás álmat nem tudák másként tekin-teni, mint egy jótevő hatalomnak munkáját, melly-nek következésében csakhamar összebeszéltek, és határozva lön, hogy Aminta elinduland, 's jó báty-ja Andor fogja őt védőleg kísérni. De merre? azt nem tudhaták most meghatározni, 's bizonytalan kétségükben már haza akarák terelni a' nyáját, és Aminta már bizonyosan látand férfit, ha a' levegő-ben röpdeső galambot észre nem veszik, mellyet az álomban látatthoz hasonlónak ösmerének. Még orrában volt az ág egy levél' hijával, 's alább alább szálva, előttük kezdé röpdesni, mintha őket ve-zetni volna szándéka. Andor észre vette magát, és szép hugát nógatá, hogy indulna utána, 's kö-vesse mindenütt, mert ez az utmutató. Aminta még-is csak elszomorodott egy kevésé, 's nehezen aka-

ra megválni kedves bátyjától. Azonban egy leányka jö feljök, kit mint a' faluban lakót ösmervén már Andor, megkérte, hogy terelné haza nyáját, 's mondaná meg öreg anyjának, hogy Aminta már lát, és vele fog a' szerencse' utjára indulni, áldást hozandó öreg anyjának napjaira. Az alatt a' fejér galamb folyvást csattogtatá szárnyait, 's Andor és Aminta követék szerencse-madarukat, miután a' megkért leányka el nem tilkolhatva csudálkozását, a' pásztorát vesztett birkanyáját nagy ügygyelbajjal akolba szorítá.

Hét napig utaztak vándoraink, de a' legizebb gyümölcsökkel rakott tájékon tevén utjokat, meg nem éhezének, 's tagjaik meg sem is fáradának. Végre szemökbe ötlék a' roppant tündér palota, messze ragyogván vissza arany födelével a' napnak rá ható sugárait. — Életökben nem látának illyest, 's remegve kísérték hü vezetőjüket egy bársonnyal bevont csarnokon keresztül, miglen különféle öltözetü rabszolgálókhoz érkezve, egy pompás terembe vezettetének, hol Tüneminke, a' tündérek' fejedelem asszonya, egy az aranytól és drága kövektől ragyogó karszékben üle. A' mindegyre remegő jövevények mélyen hajták meg magokat, 's parancsolatra vártak. Intvén Tüneminke, a' rabszolgálók eltávoznak, 's közelebb hívá magához vendégeit, és megmagyarázá nekik ezüst hangjával, hogy a' szép Aminta nyeré meg figyelmét,

's ennek következésében megadá szeme világát, hogy kecske nyájához vehesse, mert arany szőrü kecskéi széljel futnak olly pásztor előtt, kinek szemei már más férfit is láttanak apján, vagy testvérén kívül 8-ik évétől fogva. „Aminta! én kegyembe fogadlak, 's mindennap' hasznát és gyönyörűségét fogod érezni, ha kecskéidnél hiven és szüntelen megmaradsz, 's szemeidet eltiltott helyekre sohasem emeled;“ monda Tüneminke, 's Aminta a' szép Aminta esküvel igérvén hűségét, megnyeré kegyét a' tündér fejedelemmének, 's öröje lön az aranyszőrü kecske nyájnak. Andor pedig már visszatérni készült, midőn Abdumár, a' hatalmas tündér fejedelem magához szólitván, apródjává tevė. Sorsával mindenik meg vala elégedve, mert Aminta, a' hű pásztorleányka minden napnak érezé hasznát és gyönyörűségét, Andor pedig a' hatalmas király' növekedő szeretetében részesüle. Megemlékezék néha elhagyott nyájáról, 's ártatlan sohajtást küldė öreg anyjához, kit sorsa felől csak nem egész tudatlanságban hagyta. De Amintát, még csak nem is láthatá, egyéb ha rabszolgálóktól nem hallott róla valamit, mert Amintának férfitárs nélkül kellett lennie, 's illy egyedül dalolgatta, midőn aranyszőrü kecskéit örökké zöldellő, 's hűs bokrokkal benőtt halmokra terelė. Amintának kellett azokat meg is fejni, 's arany csészékben küldė be a' még melegében párolgó tejet tündér asszonyához, na-

ponként megtudakoztatván Tüneminkétől hogyléte. —

Egyszer, midőn Abdumár és nője Tüneminke a' sasok' királyához hivattatának meg, velök menvén minden udvari cselédjök csupán Andor és Aminta maradának otthon, kiknek most kérelmök szerint megengedé Abdumár, hogy palotájának minden részét megnézhessék, kivévén egy termet, mellybe bár kulcsa Andornál vala, bemenniök szorosán megtiltatott. — Akolba hajtván Aminta rövid időre kilegelt kecskéit, vágyott már látni kedves Andorát, 's összejövén a' palotában, testvéri öleléssel és csókkal önték el egymás arczait. Mődjuk vala most mindent megvizsgálni, 's órákig csodálni a' fényes termeket, mellyekre pazarolva volt hintve arany és drágakő. Minden szobát sorra vizsgáltak már, 's következett volna a' megtiltott terem. Andor furcsán szorongattaték belsőjében: megnyissa-e? mert ennek legpompásabbnak kell igy lennie — gondolá magában, midőn maga a' király Abdumár, mint hallá, a' sas királynak követségét, ezen teremben fölállított, képzeletet haladó pompás karzékben fogadja el. De miért tiltá meg? kérdezősködék megint, 's kíváncsisága mindinkább növekedett. Bizonyosan valami rendkívüli dolog van ide elrejtve, mellyet látni meg van tiltva halandó' szemei előtt. De kezemben a' kulcs, a' hatalom, hogy ajtaját felzárván, kielégítem kíváncsiságomat

Imigy tünődék folyvást Andor, 's bár szép Aminta szándékát épen nem tanácslá, de erőt véve rajta kíváncsisága, lyukába ölté már a' kulcsot — 's felzárni kezdette. Ez alatt Aminta, mintha veszedelmet sejtene, mindinkább hátrább tért Andortól, míg végre a' másik ajtóhoz ért. Andor pedig benyitá az ajtót, és a' mint benyitá hirtelen felsikolta, és szemre téve kezeit fordult el a' becsapott ajtótul. Iszonyu fény, és vakító fény vala az egész terem, 's a' rettentő ragyogás a' kíváncsi Andornak szemvilágát, legdrágább vagyonát életének vevé el. A' fénynek hirtelen hatása veszedelmes vala a' szemekre, és Aminta sajnálkozva tekinté bátyjának megbüntetett kíváncsiságát. „Elüz magától Abdumár, ha megjövén látja, hogy parancsolatját, mellytől egész boldogságod függ, általhágád. Oh! én remegek értted, mert a' tündéreknék ura, még nyomorultabb sorsra juttathat. És mit téssz ekkor Andor?“ imigy aggódék jó Aminta bátyjának sorsán, és szegény bátyja nem tudá egyebet válaszolni, mint kétségbeesésének rövid időn halált szakaszt véget. „Zárd be Aminta a' fölnyitott teremeket! monda Andor csüggedő szavakkal, és vezess a' szabadra, hogy ott fogadjam el halálomat, mellyet Abdumár' haragja fog majdan rám mérni.“ Aminta megcselekedte, és könnyezve vezeté le vak bátyját a' magas palotából, 's egy a' tündérkert mögött lévő márvány padra ülének le, sorsukat várandók.

Szavuk fájdalom szülte hang vala, mélyen ihlető testvéri szívöket, és Aminta módrul gondolkodék e' közben, mikép mentse meg jó bátyját.

Azonban lódobogás hallatszik, 's mindinkább közeledvén a' zaj remegének a' testvérek, mintha a' zaj' közeledtével, közelednék végső veszélyök is. Abdumár hat szürkével vágatott be a' palota' udvarába, utána 12 páváktól vont drága kocsi, mellyben Tüneminke csillogó fényben ragyogott. Abdumár Andort az apródot keresteté, kinek kötelessége lett volna urát 's királyát leemelni kocsi-járól, és most sehöl sem láthatá. „Elveszté szemevilágát“ mond egy rabszolga, ki fölkeresvén Andort, róla most hirt hozott. Tudom már — válaszol gunyhangon Abdumár, megszegé parancsomat a' hütelen szolgál. Távozzék udvaromból, mert tüstént nyakával adózik, 's kíváncsiságát, háládatlan szívének vérével fogja pecsétleni. És Andor, a' boldogságából kiesendő Andor kivezetteték az udvarból, de szép Aminta, a' könnyező testvér Tüneminkéhez folyamodott, kegyelmet eszközlendő, a' számüzött Andornak.

És Tüneminke kegyes volt kihallgatni pástorleánykájának kérelmét, 's mivel olly hü gondviselője vala aranyszörü kecskéinek, megkegyelmezett értte a' már bucsuzó Andornak. Tüneminke lerajzoló most Aminta előtt az utat, melly azon galamb' lakához vezet, melly szemeit megnyitja An-

dornak, 's egy bemutatandó jegyet kapván asszonyától, elbocsátatának három rabszolgáló' kíséretében titkos utakon, mellyeken lábnyoma se lássék férfinak, kivévén Andorét, kivel végre eljutának Tüneminke galambjához, mellyet 30 gatyás galamb örze, mint hatalmas fejöket. Egy barlangba bocsátatának, hol erős bűgást hallottak, mellyel a' hatalmas galamb' fészke mellett, fehér galamsereg jelenté idvezletét, és magas tiszteletét. Aminta megmutatá Tüneminkétől kapott jegyét, mellynek megtekintése után ő galamsága eléadatá olajágát, 's ennek leveléből nedvet facsarván Andor' szemeibe, megnyílnak ezek, és Andor a' szép Aminta' testvére, ismét napvilágot láta, bár nem vala a' barlang épen a' legvilágosabb. A' galamb most idvezelteté Tüneminkét hatalmas urnáját, 's ezek örömképpel tértek vissza Tüneminkéhez, és adának nekie hálat, kegyes indulatáért. Meg kell itt jegyeznünk, hogy Abdumár és Tüneminke külön választott részében laktak a' palotának, 's Abdumárnak férfiszolgái, sohasem láthaták Tüneminke nőcselédeit.

Andor tehát a' fejedelemlének közbenjárása által ismét elébbi hivatalába állitatott, és éreze ismét örömet, mit szerencsétlen sorsában örökre elveszettnek gondolt. És szép Aminta visszatére kecskéihez, és örzé azokat a' hű pásztorleányka teljes gyönyörében az örökké viruló halmokon mig egyszer az ő ártatlansága is próbára tétetett.

Egykor csöndes alkonyatban, fuvolya hang hata füleibe, mit ugyan már egyébkor is tapasztalt, de most azon fuvolya hangot sokkal gyönyörűbbnek tapasztalá, mélyen hatott lelkére, és arany-szörü kecskeitől mindinkább távolabb ment, hogy a' hang mélyebben hasson füleibe. Oh! be lélekható, és gyönyörködtető! sohajtá Aminta, és egy kökerítéshez közeledett. — Abdumárnak ezüst gyapjas juhái valának a' kerítés mögött, férfi pásztortól őrzetve, kinek meg' nőszemélyt nem vala szabad látnia, mert különben juhái széljel iramlanak. Aminta elragadtatva a' hang kellemétől, egészen a' kerítés' oldalához jutott már, 's meg nem állhatá a' sorsát feledékeny, hogy be ne pillantson. Főlebb ágaskodék most piczi lábaival, és Aminta gyönyörű szemei, egy fiatal pásztor legényével ütközének egybe, és Aminta — férfit láta, szépet és kellemeset, millyet tehetsége még soha sem vala láthatni. A' fuvolyahang egyszerre megszűnt, a' pásztor legény elpirult, mire Aminta talpra ereszkedék, és az arany-szörü kecskékhöz siette. De az arany-szörü kecskék megfutamodának, és szép Aminta rövid időn, bár mint siette utánuk, hivogatá, terelgeté, egy kecskét sem láthata. Néma lön azután minden, és csöndes, és egy sohajtást hallott Aminta a' kökerítés felől, sohajtását a' pásztor legények, kit vigyázatlanságával hasonló sorsra juttata. Hiában siette amaz is ezüst gyapjas juhacskaí után, hiában

hivogatá és terelgeté azokat, egy pillanat után egy juhot sem láthata. Vádolni kezdé most ki^ssé magát Aminta, mért nem gondolhatá meg, hogy a' fuvo-lyába férfi fuva hangot, és nem leányka, mert a' fuvola férfiszájhoz illő? De önvádolása késő volt, és buslakodva járdalt a' halmokon, nem látandja-e meg kecskéit valahol, de a' kecskék nem látaták magokat, megutálván törvénytsegő pásztorné-jukat.

'S épen ekkor érkezék Tüneminke, Amintá-nak jótevő és kegyelmes urnéja, 's a' szép Amin-tát buslakodni látta. „Mibaj szép Aminta?“ kérdé a' megijedett leánykát, 's ez sirva vallá meg, hogy férfit láta a' szomszéd pásztor legényt 's kecskéi azonnal elhagyák. „Távozzál lakombul háladatlan leány, kiálta rá boszusan Tüneminke, — távozzál, és a' vad állatok falják fel testedet!“ Ekkor Tüne-minke eltávozott, és Aminta keserüen zokogva dőlt egy bokor alá.

Andor, midőn szegény hugának sorsát meg-hallotta, bánkodó érzésre fakadott, és Abdumárhoz folyamodék, kegyelmet eszközzendő hűgának ré-szére. — „Uram, hatalmas királyom! mond Andor, ha becses még előtted jótéteményem, és megjob-bult hűségem, eszközölj kegyelmet hatalmas nőd-tül, ki szegény hugomat természeti gyöngesége miatt, örök veszélyre kárhoztatá! Kecskéi széjel futának, és boldogtalanságra közelget“

„S kire emelé szemeit Aminta?“ kérdé Abdumár.

„Ezüst gyapjat juhaid' pásztorára, kinek idétlen fuvolya hangja által legszentebb törvénye' megszégésére hagyá magát csábittatni, elfeledkezvén egészen magáról.“

„Tudd meg hát — válaszola kegyesen Abdumár, hogy csupán jótéteményed bir ezen kegyelemre, mellyel hugodat föloldom nőmnek átka alul.“ Ekkor Abdumár teremébe menvén nejenek, rá birta ezt kegyes szándékára, melly szerint föloldaték a' szép Aminta büntetése alól. — Egy sipot nyujta által Andornak, mellyet meg kellett fuvnia, hogy az elszéledett kecskék összeseregeljenek. A' szomszéd pásztor' juhái is ezen sip által sereglének csak össze, mellynek szerencsés véghezvitele után, öröm derüle ismét Aminta' homlokára, és siete megköszönni urnéja' kegyelmét.

Andornak pedig jótéteménye abban állott, hogy egy alkalommal, midön a' sas király követsége érkezék, megmenté Abdumár t' élete' veszélyétől. Ugyan is a' sasok' királya rég' ellenséges indulattal viselteték már Abdumár ellen, jóllehet ezen ellenséges szándékát mindedig titkolá. Régen kívánta már valamikép elfoglalni Abdumár' roppant és fényes várpalotáját, melly tulemelkedék a' föllegeken, mint legalkalmatosb fényhelyet saskirály lakának. És most, midön tőle ármányos követség

érkezők tisztelet' színe és ürügye alatt, ezen alkalmalakkal akará. Abdumárt éltétől megfosztani. A' követség, mint hívé Abdumár, megtevén tiszteletét — eltávozott, de Andor a' hű apród másképp vévé észre, mert egy ármányos fekete sast pillanta meg, kimenet közben egy szugolyba rejtezni. Abdumár a' tündérek' királya hatalmas vala különben, de ármány által mégis megfosztható éltétől, ha most hű Andora be nem jelenti neki a' fortélyt, mellyel őt a' sasok' királya elveszteni készül. Abdumár nagyon kedvesen vette Andor' észrevételét, ki azután szépségesen az ólálkodó sas' rejtekéhez menvén, őt dicsőségesen le is nyakazta. Nagy volt most jutalma Andornak, és az udvarban becses híre terjedett, mint királya' megmentőjének. Megsértetettnek hirdetvén ez által magát a' sasok' királya, hadat üzent Abdumárnak, és eget borító fekete sereggel készült rá törni, de Abdumár hirtelen védeni kezdé várát, és a' megszállott fekete sereg éhség által veszett el, mielőtt hosszas várakozás után valamit nyerhetne.

Öröm és meglegedés tenyésze most ezek után Andor és Aminta körül, olly öröm és meglegedés, melly a' boldogság' valódi forrása. Gyakrabban beszélgethetének egymással, és megemlékezének azon időről, mellyben ők egymás mellett szunyadának. Szegény anyjukat is sokszor emlegeték, és

meg akarák, ha még élne, valamikép örvendeztetni. De mikép? tán kincs által; oh igen, veszendő kincs által, mellyet előszer még szerezniök kell vala, hogy kivánságukat tölthessék. Andor és Aminta megkérték tehát ő tündérségét, hogy bocsátaná el csak egy napra őket, megláthatni még egyszer szegény anyjukat, 's azt jóllétükről biztosítani, elzárván azonban szemeit férfitől. Abdumár ezt más eszköz által is megtehetette volna, de hogy kérelmüket annyi évi szolgálatjuk után, bár ez teljes boldogsággal vala, teljesithesse, egy, levegőn keresztül törő gyors kocsit rendele, mellyet azon nagy messzeségü utat, egy két percz alatt megtehessék.

Azonban Andor szép hügának megegyezésével, titkon kincset és drágaköveket gyűjtögete, visszaelni látatván azon jósággal, miszerint ő Abdumárnak leggazdagabb vagyoniához nyulhata. Sokkal érdemesebbnek gondolá ő magát, minthogy Abdumár ezen tettét kárhoztatná, ha épen efféle csinjában netalán már észrevétegett is. Azt pedig olly huzamos szolgálata után sem gyanithatá, hogy hatalmas fejedelme cselédeinek minden gondolatait és szándékait tudja, mellyek fejökben forranak vagy forrni kezdenek. Még alkalom erre nem adódott, hogy ezt csak sejtette volna is.

Imigy elkészülve Andor, azaz: megtömve zsebeit, a' mivel lehetett, Amintához mene az elutazás' napja előtt, 's arról beszélgetének, mint öle-

lendik majd rokonaikat fényben és kincsben, de főkép szeretett öreg anyjukat. Az aranyszőrű kecskenyáj előttük legelt, és gyönyörködve forgaták rajta szemeiket, szemeik pedig mindinkább álmasodának, 's egy más mellé telepedve, szép Aminta a' holnapi utazásnak öröm érzetében, lehajtá fejét Andor' ölébe, és elszunnyadott. Andor is már laposabbakat pillanta, 's ki sem veheté még tisztára, miféle fehér madár suhog szárnyaival fejük fölött, midőn szempillái már lenyomattak az álomtól. Abdumár' fehér galambja vala az, melly álom szellőt lengete suhogó szárnyaival a' szunnyadók fölé. És ezek elalvanak.

* * *

Az öreg épen Juliskának vive ételt a' mezőre, egy szép pásztorleánykának, kit elvesztett fija Andor' helyébe fogadott, midőn távul a' legelő juhnyájtól, két alakot vőn észre egy pázsit dombon. Feljök jöve és nagy csodálkozására elvesztett gyermekeit Andort és Amintát ösmeré meg a' szunnyadóknak. Remegve és örülve költé fel Andort, ki végre nagy nehezen fölnyitá szemeit, és öreg anyjára bámula. A' mozgásra hasonlókép' fölébredt Aminta pedig nem nyitá föl szemeit, de szólott Andorhoz, juhait kérdezve, mintha 7 év előtti állapotjukban volnának. Végre eszmélének, és nyájo-

san ölelék magokhoz anyjukat, ki elmondá, hogy 7 éveken keresztül mindig bánkodék sorsukon. Andor elbeszélé hollétüket, és mosolyga, de a' szép Aminta keserüen emlékezék szemevilágára, és elvesztett gyönyörére.

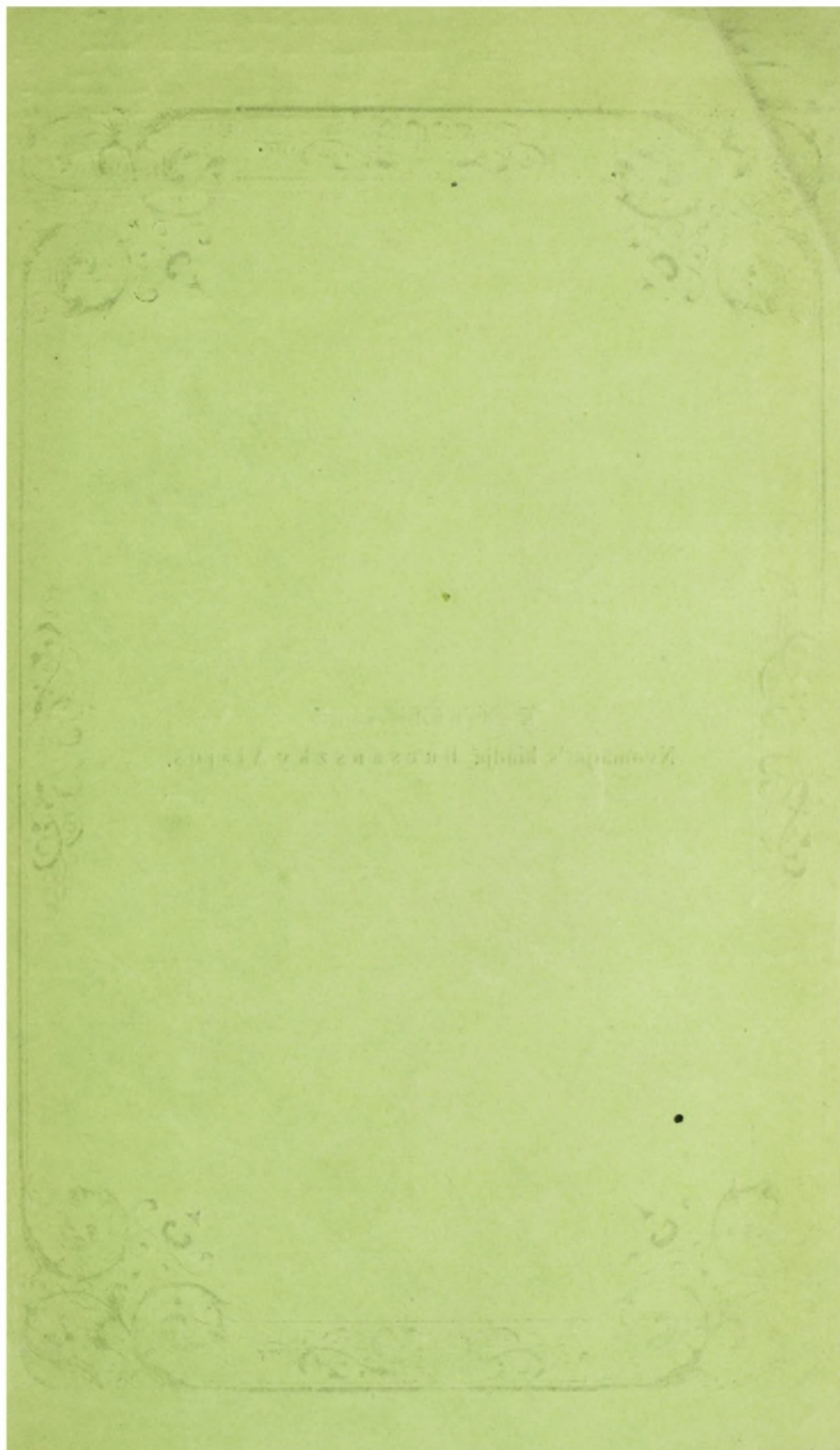

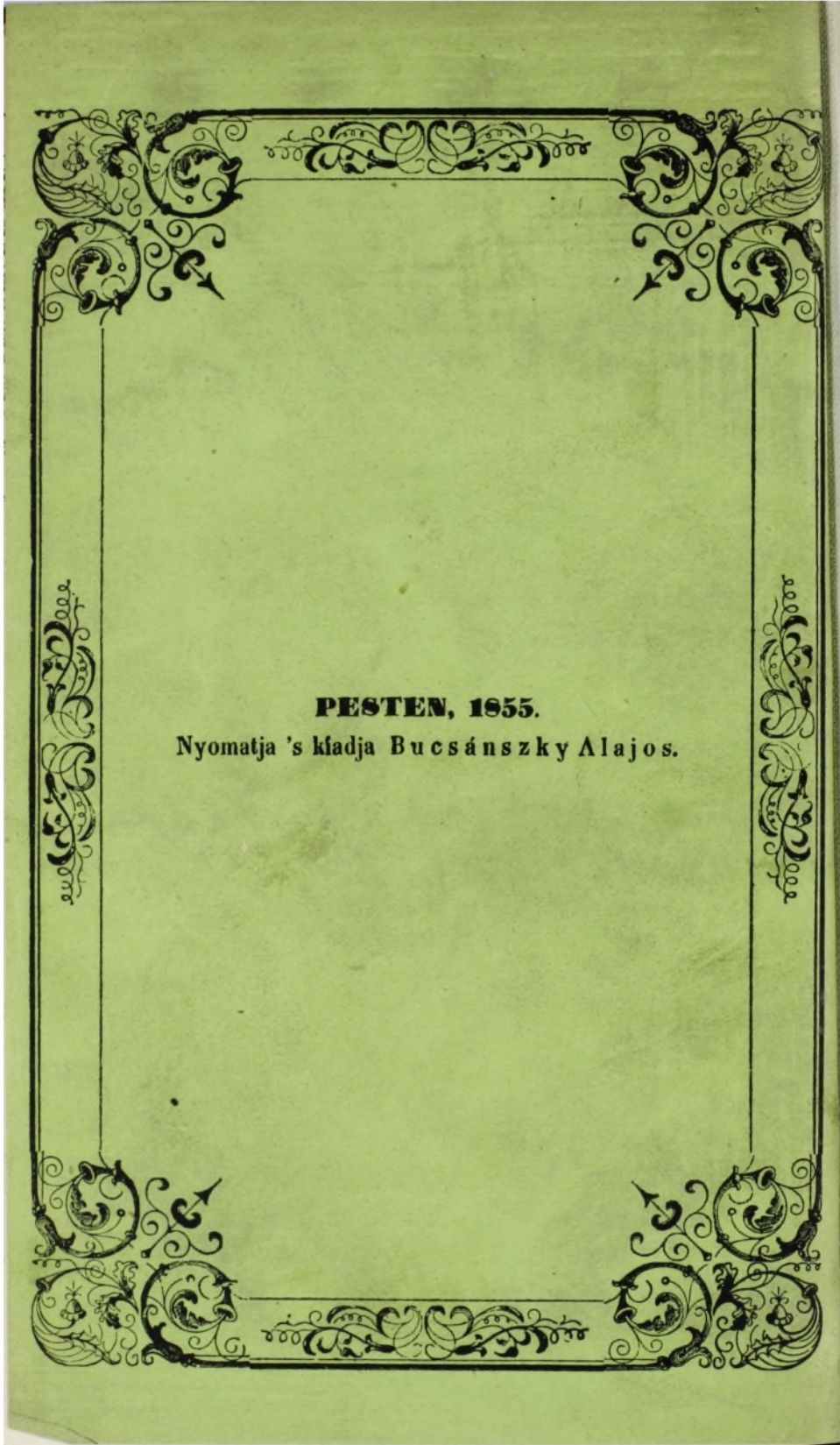
F o g l a l a t.

	Lap.
1. Az uj évi ajándék	3
2. A' jötevő' öröme	6
3. A' munkásság' haszna	8
4. A' nagy öröm is árt néha	11
5. A' szeretet' ereje	13
6. A' gyűlölködők	17
7. A' barátok	19
8. Az észrevett hazudság	22
9. A' rendetlenség	25
10. A' vak koldus (kép.)	28
11. A' névnap	32
12. Az untalan panasz	34
13. Két testvér' szerencsétlensége	37
14. Karácsony' éjjele	40
15. A' születés nap	43
16. Egy kerti ozsonna (kép.)	45
17. Iparkodás' becse	48
18. A' kincsásók	50
19. A' szófogatatlanság	55
20. Jótettért jutalom	57
21. A' szorgalmas fiu	60
22. A' káros makacsság	63
23. A' kevélység	65
24. A' jötevés módja	68
25. A' jó erkölcs alapulása	70
26. A' kis kertészek	72

	Lap.
27. Időszaki multságok I., II., III., IV.	74
28. Az aratók	81
29. A' restség' mibenléte	83
30. Levél (a' kis Magyarokhoz)	85
31. Egy falusi reggel, és estve	88
32. A' háládatos fiu	91
33. A' megbékült testvérek (kép.)	95
34. Az alázatosság	99
35. A' nyilt rege	102
36. Eszti' kívánsága	107
37. A' gyermeki elevenség' kelleme	109
38. Szembekötödsi	111
39. A' harag	113
40. Az igazmondás' becse	116
41. A' gondolatlan tett' következése	119
42. Pali természete	121
43. A' vigyázatlanság	125
44. Kiket kell követni	127
45. Ki szerettetik az alsabbaktól	132
46. A' koldus gyermek	134
47. A' kis hamis	137
48. Eltávozás a' szüléktől (kép.)	140
49. Mi a' szépség	143
50. A' kis Árpád följegyzett tapasztalásai	147
51. Lotti' selyembogarai	150
52. Rosz kezdetnek rosz a' vége	154
53. Andor és Aminta (Rege)	158

PESTEN, 1855.

Nyomatja 's kiadja Bucsánszky Alajos.